

Uradni list

Evropske unije

L 227

Slovenska izdaja

Zakonodaja

Zvezek 53

28. avgust 2010

Vsebina

II *Nezakonodajni akti*

AKTI, KI JIH SPREJMEJO ORGANI, USTANOVLJENI Z MEDNARODNIMI SPORAZUMI

- ★ **Pravilnik št. 55 Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UN/ECE) – Enotne določbe za homologacijo sestavnih delov mehanskih sistemov za spenjanje med seboj povezanih cestnih vozil** 1

IV *Akti, sprejeti pred 1. decembrom 2009 v skladu s Pogodbo ES, Pogodbo EU in Pogodbo Euratom*

2010/460/ES:

- ★ **Sklep Komisije z dne 19. novembra 2009 o državni pomoči C 38/A/04 (ex NN 58/04) in C 36/B/06 (ex NN 38/06) Italije za Alcoa Trasformazioni (notificirano pod dokumentarno številko C(2009) 8112) ⁽¹⁾** 62

Cena: 4 EUR

⁽¹⁾ Besedilo velja za EGP

SL

Akti z rahlo natisnjenimi naslovi so tisti, ki se nanašajo na dnevno upravljanje kmetijskih zadev in so splošno veljavni za omejeno obdobje.

Naslovi vseh drugih aktov so v mastnem tisku in pred njimi stoji zvezdica.

II

(Nezakonodajni akti)

AKTI, KI JIH SPREJMEJO ORGANI, USTANOVLJENI Z MEDNARODNIMI SPORAZUMI

Le izvorna besedila UN/ECE so pravno veljavna v skladu z mednarodnim javnim pravom. Status in začetek veljavnosti tega pravilnika je treba preveriti v najnovejši različici dokumenta UN/ECE TRANS/WP.29/343/Rev.X, ki je na voljo na:
<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocsts.html>

Pravilnik št. 55 Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UN/ECE) – Enotne določbe za homologacijo sestavnih delov mehanskih sistemov za spenjanje med seboj povezanih cestnih vozil

ki vključuje vsa veljavna besedila do:

Dodatka 1 k spremembam 01 – začetek veljavnosti: 17. marec 2010

VSEBINA

PRAVILNIK

1. Področje uporabe
2. Opredelitev pojmov
3. Vloga za homologacijo mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje
4. Splošne zahteve za mehanske naprave ali sestavne dele za spenjanje
5. Vloga za homologacijo vozila, opremljenega z mehansko napravo ali sestavnim delom za spenjanje
6. Splošne zahteve za vozila, opremljena z mehansko napravo ali sestavnim delom za spenjanje
7. Oznake
8. Homologacija
9. Spremembe mehanske naprave ali sestavnega dela ali vozila in razširitev homologacije
10. Postopki nadzora skladnosti proizvodnje
11. Kazni za neskladnost proizvodnje
12. Popolno prenehanje proizvodnje
13. Prehodne določbe
14. Imena in naslovi tehničnih služb, pristojnih za homologacijske preskuse, ter upravnih organov

PRILOGE

- Priloga 1 – Sporočilo o podeljeni, razširjeni, zavrjeni ali preklicani homologaciji ali popolnem prenehanju proizvodnje tipa mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje v skladu s Pravilnikom št. 55
- Priloga 2 – Sporočilo o podeljeni, razširjeni, zavrjeni ali preklicani homologaciji ali popolnem prenehanju proizvodnje tipa vozila glede na namestitev mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje v skladu s Pravilnikom št. 55

Priloga 3 – Primer homologacijske oznake

Priloga 4 – Primeri oznak značilnih vrednosti

Priloga 5 – Zahteve za mehanske naprave ali sestavne dele za spenjanje

Priloga 6 – Preskušanje mehanskih naprav ali sestavnih delov za spenjanje

Priloga 7 – Vgradnja in posebne zahteve

1. PODROČJE UPORABE

1.1 Ta pravilnik vsebuje zahteve, ki jih morajo izpolnjevati mehanske naprave in sestavni deli za spenjanje, da se lahko štejejo za mednarodno združljive.

1.2 Ta pravilnik velja za naprave in sestavne dele, ki so namenjeni za:

1.2.1 motorna in priklopna vozila, namenjena, da skupaj oblikujejo skupino vozil ⁽¹⁾,

1.2.2 motorna in priklopna vozila, namenjena, da skupaj oblikujejo zgibna vozila ⁽¹⁾, pri čemer navpična obremenitev, ki jo na motornem vozilu povzroča priklopno vozilo, ne presega 200 kN.

1.3 Ta pravilnik se uporablja za:

1.3.1 standardne naprave in sestavne dele, kakor so opredeljeni v odstavku 2.3;

1.3.2 nestandardne naprave in sestavne dele, kakor so opredeljeni v odstavku 2.4;

1.3.3 razne nestandardne naprave in sestavne dele, kakor so opredeljeni v odstavku 2.5;

2. OPREDELITEV POJMOV

V tem pravilniku:

2.1 „mehanske naprave in sestavni deli za spenjanje“ pomenijo vse tiste elemente okvirja, nosilnih delov nadgradnje in šasije motornega vozila in priklopnika, s katerimi sta povezana in oblikujeta skupino vozil ali zgibno vozilo. Vključeni so tudi vsi fiksni ali snemljivi deli za pritrditev ali upravljanje mehanske naprave za spenjanje.

2.2 Postopek spenjanja je samodejen, če vzratni pomik vlečnega vozila k priklopniku brez kakršnih koli zunanjih posegov zadostuje za popoln vprijem naprave za spenjanje, za samodejno zavarovanje spoja in prikaz pravičnega vprijetja blokirnih naprav.

Pri kavljastih vlečnih sklopkah je postopek spenjanja samodejen, če se naprava za blokiranje sklopke odpre in zapre brez kakršnih koli zunanjih posegov, ko se vlečno uho vstavi v kavljasto sklopko.

2.3 Standardne mehanske naprave in sestavni deli za spenjanje so skladni s standardnimi merami in značilnostmi, navedenimi v tem pravilniku. So medsebojno zamenljive v okviru svojih razredov, neodvisno od proizvajalca.

2.4 Nestandardne naprave in sestavni deli za spenjanje niso v celoti skladni s standardnimi merami in značilnostmi, navedenimi v tem pravilniku, vendar jih je mogoče povezati s standardnimi napravami in sestavnimi deli za spenjanje ustreznih razredov.

2.5 Razne nestandardne mehanske naprave in sestavni deli za spenjanje niso skladni s standardnimi merami in značilnostmi, navedenimi v tem pravilniku, in jih ni mogoče povezati s standardnimi napravami in sestavnimi deli za spenjanje. Sem sodijo na primer naprave, ki ne spadajo v nobenega od razredov A do L in T, navedenih v odstavku 2.6, kot so naprave za posebne in težke tovore ter razne naprave, skladne z obstoječimi nacionalnimi standardi.

⁽¹⁾ V smislu pododstavkov (t) in (u) člena 1 Konvencije o cestnem prometu (Dunaj, 1968).

- 2.6 Mehanske naprave in sestavni deli za vlečenje so razvrščeni glede na tip:
- 2.6.1 Razred A Vlečne krogle z nosilci, ki imajo kroglasto napravo s premerom 50 mm in nosilce na vlečnem vozilu za povezavo s priklopnim vozilom z vlečno glavo – glej odstavek 1 Priloge 5:
- 2.6.1.1 Razred A 50-1 do 50-5 Standardne vlečne krogle s premerom 50 mm s prirobnico za pritrnitev z vijaki.
- 2.6.1.2 Razred A 50-X Nestandardne vlečne krogle s premerom 50 mm z nosilci.
- 2.6.2 Razred B Vlečne glave, pritrjene na oje priklopnih vozil, za povezavo z vlečno kroglo s premerom 50 mm na vlečnem vozilu – glej odstavek 2 Priloge 5:
- 2.6.2.1 Razred B 50-X Nestandardne vlečne glave s premerom 50 mm.
- 2.6.3 Razred C Vlečne sklopke s sornikom za ojesa s premerom 50 mm in lovilnikom ter samodejnim zapiranjem in blokiranjem sornika, vgrajene na vlečnem vozilu za povezavo s priklopnim vozilom z vlečnim ušesom – glej odstavek 3 Priloge 5:
- 2.6.3.1 Razred C 50-1 do 50-7 Standardne vlečne sklopke s sornikom za ojesa s premerom 50 mm.
- 2.6.3.2 Razred C 50-X Nestandardne vlečne sklopke s sornikom za ojesa s premerom 50 mm.
- 2.6.4 Razred D Vlečna ušesa z odprtino z vzporednimi stenami, prirejena za sornik s premerom 50 mm in pritrjena na ojesa priklopnih vozil za povezavo s samodejnimi vlečnimi sklopkami – glej odstavek 4 Priloge 5:
- 2.6.4.1 Razred D 50-A Standardna vlečna ušesa za sornik s premerom 50 mm za pritrnitev z varjenjem.
- 2.6.4.2 Razred D 50-B Standardna vlečna ušesa za sornik s premerom 50 mm z navojem za pritrnitev z matico.
- 2.6.4.3 Razred D 50-C in 50-D Standardna vlečna ušesa za sornik s premerom 50 mm s prirobnico za pritrnitev z vijaki.
- 2.6.4.4 Razred D 50-X Nestandardna vlečna ušesa za sornik s premerom 50 mm.
- 2.6.5 Razred E Nestandardna ojesa, ki vključujejo naletne naprave in podobno opremo, vgrajeno na prednjem delu vlečenega vozila ali na njegovi šasiji, ki so primerni za spenjanje z vlečnim vozilom z vlečnimi ušesi, vlečnimi glavami ali podobnimi napravami za spenjanje – glej odstavek 5 Priloge 5.
- Ojesa so lahko pritrjena na tečajih tako, da se njihovi konci neovirano premikajo v navpični smeri in ne prenašajo navpičnih obremenitev, ali trdno pritrjena v navpični ravnini tako, da lahko prenašajo navpične obremenitve (toga ojesa). Toga ojesa so lahko popolnoma toga ali pa gibljivo vgrajena.
- Ojesa so lahko sestavljena iz več delov in so lahko nastavljiva ali kolenasta.
- Ta pravilnik velja za ojesa, ki so samostojne enote in niso sestavni del šasije vlečenega vozila.
- 2.6.6 Razred F Nestandardni vezni nosilci, ki vključujejo vse dele in naprave, nameščene med napravami za spenjanje, kot so vlečne krogle in vlečne sklopke, in okvirjem (na primer zadnjim prečnim nosilcem), nosilno nadgradnjo ali šasijo vlečenega vozila – glej odstavek 6 Priloge 5.
- 2.6.7 Razred G Sedla (sedlaste sklopke) so ploščate naprave za spenjanje, ki se pri spetju samodejno zaprejo in blokirajo ter so pritrjene na vlečnem vozilu za povezavo s kraljevim čepom s premerom 50 mm, pritrjenim na polpriklopniku – glej odstavek 7 Priloge 5.

- 2.6.7.1 Razred G 50 Standardna sedla za čep s premerom 50 mm.
- 2.6.7.2 Razred G 50-X Nestandardna sedla za čep s premerom 50 mm.
- 2.6.8 Razred H Kraljevi čepi s premerom 50 mm so naprave, pritrjene na polpriklopnik, za povezavo s sedlom vlečnega vozila – glej odstavek 8 Priloge 5:
- 2.6.8.1 Razred H 50-X Nestandardni kraljevi čepi s premerom 50 mm.
- 2.6.9 Razred J Nestandardne montažne plošče, ki vključujejo vse sestavne dele in naprave za pritrditev sedla na okvir ali šasijo vlečnega vozila. Montažna plošča je lahko prirejena tako, da se premika v vodoravni smeri in tako oblikuje drsno sedlo – glej odstavek 9 Priloge 5.
- 2.6.10 Razred K Standardne kavljaste vlečne sklopke za uporabo z ustreznimi obročastimi (toroidnimi) vlečnimi ušesi razreda L – glej odstavek 10 Priloge 5.
- 2.6.11 Razred L Standardna obročasta (toroidna) vlečna ušesa za uporabo z ustreznimi kavljastimi vlečnimi sklopkami razreda K – glej odstavek 4 Priloge 5.
- 2.6.12 Razred S Naprave in sestavni deli, ki niso skladni z nobenim od zgoraj navedenih razredov A do L ali T in se na primer uporabljajo pri posebnih in težkih prevozih, ali naprave, ki se uporabljajo izključno v posameznih državah in jih urejajo obstoječi nacionalni standardi.
- 2.6.13 Razred T Nestandardne nesamodejne naprave za spenjanje z vlečnimi ojesi, katerih spoje je mogoče ločiti samo z orodjem in se tipično uporabljajo za priklopna vozila za prevoz osebnih vozil. Homologirajo se v paru.
- 2.7 Krmilni klini so naprave ali sestavni deli, vgrajeni na polpriklopnikih, ki v povezavi s sedlom upravljajo prisilno krmiljenje polpriklopnika.
- 2.8 Sistemi za daljinsko upravljanje so naprave ali sestavni deli, ki omogočajo upravljanje naprave za spenjanje z bočne strani vozila ali vozniške kabine.
- 2.9 Daljinski kazalniki so naprave in sestavni deli, ki v vozniški kabini kažejo, da je bilo spenjanje opravljeno in da so naprave za blokiranje vprijele.
- 2.10 Izraz „tip naprave ali sestavnega dela za spenjanje“ pomeni naprave ali sestavne dele, ki se med seboj ne razlikujejo po naslednjih bistvenih značilnostih:
- 2.10.1 blagovna znamka ali oznaka proizvajalca ali dobavitelja;
- 2.10.2 razred naprave za spenjanje, kakor je opredeljen v odstavku 2.6;
- 2.10.3 zunanja oblika, glavne mere ali temeljne razlike v konstrukciji, vključno z uporabljenimi materiali; in
- 2.10.4 značilne vrednosti D, D_c, S, V in U, kakor so opredeljene v odstavku 2.11.

2.11 Značilne vrednosti D, D_c, S, V in U so opredeljene ali določene kot:

2.11.1 Vrednost D ali D_c je teoretična referenčna vrednost za vodoravne sile med vlečnim in priklopnim vozilom ter se uporablja kot podlaga za vodoravne obremenitve pri dinamičnih preskusih.

Pri mehanskih napravah in sestavnih delih, neprimernih za prenos navpičnih obremenitev, je vrednost:

$$D = g \frac{T \times R}{T + R} \text{ KN}$$

Pri mehanskih napravah in sestavnih delih za spenjanje za priklopnike s centralno osjo, kakor so opredeljeni v 2.13, je vrednost:

$$D_c = g \frac{T \times C}{T + R} \text{ KN}$$

Pri sedlih razreda G, kraljevih čepih razreda H in montažnih ploščah razreda J, kakor so opredeljene v odstavku 2.6, je vrednost:

$$D = g \frac{0,6 \times T \times R}{T + R - U} \text{ KN}$$

pri čemer je:

T največja tehnično dovoljena masa vlečnega vozila v tonah. Po potrebi vključuje navpično obremenitev, ki jo povzroča priklopnik s centralno osjo.

R največja tehnično dovoljena masa v tonah priklopnika z ojesom, ki se lahko prosto giblje v navpični smeri, ali polpriklopnika ⁽¹⁾.

C masa v tonah, ki deluje na podlago z osjo ali osmi priklopnika s centralno osjo, kakor je opredeljen v odstavku 2.13, ko je ta pripet na vlečno vozilo in natovorjen do največje tehnično dovoljene mase ⁽¹⁾. Za priklopnike s centralno osjo kategorij O1 in O2 ⁽²⁾ je največja tehnična dovoljena masa tista, ki jo navede proizvajalec vlečnega vozila.

g težnostni pospešek (privzeta vrednost 9,81 m/s²).

U opredeljen v odstavku 2.11.2.

S opredeljen v odstavku 2.11.3.

2.11.2 Vrednost U je navpična obremenitev v tonah, ki jo na sedlu povzroča polpriklopnik z največjo tehnično dovoljeno maso ⁽¹⁾.

2.11.3 Vrednost S je navpična obremenitev v kilogramih, ki jo na vlečni sklopki v statičnih pogojih povzroča priklopnik s centralno osjo, kakor je opredeljen v odstavku 2.13, z največjo tehnično dovoljeno maso ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Masi T in R ter največja tehnično dovoljena masa so lahko večje od največje dovoljene mase, predpisane v nacionalni zakonodaji.

⁽²⁾ Glej opredelitve v Pravilniku št. 13, ki je bil priložen Sporazumu o sprejetju enotnih tehničnih predpisov za cestna vozila, opremo in dele, ki se lahko vgradijo v vozila in/ali uporabijo na njih, in o pogojih za vzajemno priznavanje homologacij, dodeljenih na podlagi teh predpisov. Opredelitev vsebuje tudi Priloga 7 k prečiščeni Resoluciji o konstrukciji vozil (R. E. 3) (dokument TRANS/WP. 29/78/Rev. 1/Sprem. 2).

- 2.11.4 Vrednost V je teoretična referenčna vrednost velikosti navpične sile, ki jo na vlečni sklopki povzroča priklopnik s centralno osjo z največjo tehnično dovoljeno maso večjo od 3,5 ton. Vrednost V se uporablja kot podlaga za navpične sile pri dinamičnih preskusih.

$$V = \frac{a \times C \times X^2}{L^2} \text{ (glej opombo spodaj)}$$

pri čemer je:

a enakovreden navpični pospešek na vlečni sklopki, ki je odvisen od tipa sistema vzmetenja zadnje osi vlečnega vozila.

Za pnevmatsko vzmetenje koles (ali sisteme vzmetenja z enakovrednimi dušilnimi značilnostmi):

$$a = 1,8 \text{ m/s}^2$$

Za druge tipe vzmetenja koles:

$$a = 2,4 \text{ m/s}^2$$

X je dolžina prostora za tovor na priklopniku v metrih (glej sliko 1).

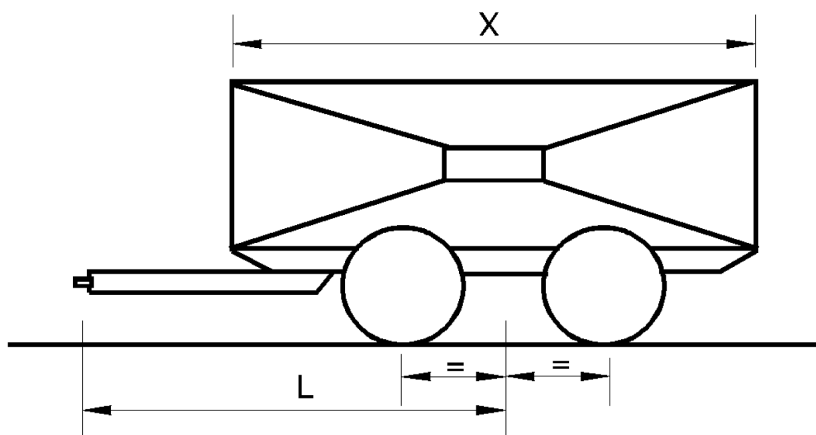
L je razdalja med središčem ušesa na ojesu in središčem sklopa osi v metrih (glej sliko 1).

Opomba: (Če je rezultat manjši od 1,0, se uporabi vrednost 1,0):

$$\frac{X^2}{L^2} \geq 1,0$$

Slika 1

Mere priklopnika s centralno osjo

- 2.12 Simboli in opredelitve v Prilogi 6 k temu pravilniku:

A_v = največja dovoljena osna masa na krmiljeni osi v tonah

C = masa priklopnika s centralno osjo v tonah – glej odstavek 2.11.1 tega pravilnika

D = vrednost D v kN – glej odstavek 2.11.1 tega pravilnika

D_c = vrednost D_c za priklopnike s centralno osjo v kN – glej odstavek 2.11.1 tega pravilnika

R = masa vlečenega vozila v tonah – glej odstavek 2.11.1 tega pravilnika

T = masa vlečnega vozila v tonah – glej odstavek 2.11.1 tega pravilnika

F_a = statična dvižna sila v kN

F_h = vodoravna komponenta preskusne sile v vzdolžni osi vozila v kN

F_s = navpična komponenta preskusne sile v kN

S = statična navpična obremenitev v kg

U = navpična obremenitev sedla v tonah

V = vrednost V v kN – glej odstavek 2.11.4 tega pravilnika

a = faktor enakovrednega navpičnega pospeška v priklonni točki priklonnikov s centralno osjo, odvisen od tipa obesitve koles na zadnji(h) osi(eh) vlečnega vozila – glej odstavek 2.11.4 tega pravilnika

e = vzdolžna razdalja med priklonno točko pri snemljivih vlečnih kroglah in navpično ravnino skozi pritrdilne točke (glej slike 20c do 20f) v mm

f = navpična razdalja med priklonno točko pri snemljivih vlečnih kroglah in vodoravno ravnino skozi pritrdilne točke (glej slike 20c do 20f) v mm

g = težnostni pospešek, privzeta vrednost $9,81 \text{ m/s}^2$

L = teoretična dolžina vlečnega ojesa od središča vlečnega ušesa do središča sklopa osi v metrih

X = dolžina prostora za tovor priklonnika s centralno osjo v metrih

Indeksi:

O = največja preskusna sila

U = najmanjša preskusna sila

a = statična sila

h = vodoraven

p = nihajoč

res = rezultanta

s = navpičen

w = izmenična sila

- 2.13 „Priklonnik s centralno osjo“ pomeni priklonno vozilo, opremljeno z ojesom, ki se ne more gibati v navpični smeri glede na priklonnik, in pri katerem je(so) os(i) pri enakomerni obremenitvi blizu težišča vozila. Navpična obremenitev vlečne sklopke vlečnega vozila ne sme presegati 10 % največje mase priklonnika ali 1 000 kg (pri čemer se uporabi manjša od obeh vrednosti).

Največja masa priklonnika s centralno osjo pomeni skupno maso, ki deluje na podlago z osjo(mi) priklonnika, ko je ta pripet na vlečno vozilo in natovorjen do največje tehnično dovoljene mase (¹).

(¹) Tehnično dovoljena masa je lahko večja od največje dovoljene mase, predpisane v nacionalni zakonodaji.

- 2.14 „Oblikovni mehanski vprijem“ pomeni, da oblika in geometrija naprave in njenih sestavnih delov zagotavljata, da se pod vplivom katerih koli sil ali delov sil, ki jim je naprava izpostavljena med normalno uporabo ali preskušanjem, naprava ne odpre ali razklene.
- 2.15 „Tip vozila“ pomeni vozila, ki se ne razlikujejo po takih bistvenih značilnostih, kot so struktura, mere, oblika in materiali na predelih, na katera je mehanska naprava ali sestavni del za spenjanje pritrjen. To velja tako za vlečno kot tudi priklopno vozilo.
3. VLOGA ZA HOMOLOGACIJO MEHANSKE NAPRAVE ALI SESTAVNEGA DELA ZA SPENJANJE
- 3.1 Vlogo za homologacijo vloži imetnik blagovne znamke ali oznake ali njegov ustrezno pooblaščen zastopnik.
- 3.2 Pri vsakem tipu mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje so vlogi priloženi naslednji podatki, na primer z obrazcem sporočila iz Priloge 1:
- 3.2.1 podrobnosti o blagovnih znamkah ali oznakah proizvajalca ali dobavitelja, ki se namestijo na napravo ali sestavni del za spenjanje;
- 3.2.2 trije sklopi risb, ki so dovolj natančne, da opredelijo napravo ali sestavni del in način njene pritrditve na vozilo; risbe prikazujejo položaj in prostor, ki sta namenjena za homologacijsko številko in druge oznake iz odstavka 7;
- 3.2.3 navedba vrednosti D , D_c , S , V in U , kakor je ustrezno in opredeljeno v odstavku 2.11.
- Pri vlečnih nosilcih razreda A navedba največjih dovoljenih mas vlečnega vozila in priklopnika ter največja dovoljena statična navpična obremenitev vlečne krogel, ki jo priporoča proizvajalec vlečnega vozila;
- 3.2.3.1 Značilne vrednosti so vsaj enake tistim, ki se uporabljajo za največji dovoljeni masi vlečnega vozila in priklopnika ter kombinirano maso.
- 3.2.4 podroben tehnični opis naprave ali sestavnega dela, ki podrobno navede zlasti tip in uporabljene materiale;
- 3.2.5 omejitve pri vozilih, na katera se lahko pritrdi naprava za spenjanje – glej odstavke 12 Priloge 1 in odstavke 3.4 Priloge 5;
- 3.2.6 vzorec in dodatni vzorci, kakor zahteva homologacijski organ ali tehnična služba;
- 3.2.7 vsi vzorci so povsem dodelani s končno površinsko obdelavo. Če pa je končna obdelava barvanje ali prevleka z epoksi prahom, se mora to izpustiti;
- 3.2.8 pri mehanski napravi ali sestavnem delu za spenjanje, konstruiranem za poseben tip vozila, proizvajalec naprave ali sestavnega dela predloži tudi podatke o vgradnji, ki jih navaja proizvajalec vozila. Homologacijski organ ali tehnična služba lahko zahteva tudi predložitev vozila, ki je predstavnik tega tipa.
4. SPLOŠNE ZAHTEVE ZA MEHANSKE NAPRAVE ALI SESTAVNE DELE ZA SPENJANJE
- 4.1 Vsak vzorec je po merah in trdnostnih lastnostih skladen z zahtevami iz Prilog 5 in 6. Po opravljenih preskusih, opredeljenih v Prilogi 6, ni nobenih razpok, lomov ali čezmernih trajnih deformacij, ki bi lahko škodljivo vplivale na zadovoljivo delovanje naprave ali sestavnega dela.

- 4.2 Vsi deli mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje, katerih odpoved bi povzročila ločitev vlečnega in priklopnega vozila, so jekleni. Uporabijo se lahko drugi materiali, če proizvajalec dokaže njihovo enakovrednost homologacijskemu organu ali tehnični službi pogodbene stranke, ki uporablja ta pravilnik.
- 4.3 Mehanske naprave ali sestavni deli za spenjanje so varne za uporabo, spenjanje in odpenjanje pa lahko opravi ena sama oseba brez uporabe orodja. Z izjemo vlečnih sklopk razreda T se za spenjanje priklopnih vozil z največjo tehnično dovoljeno maso, večjo od 3,5 ton, dovolijo le naprave, ki omogočajo samodejno spenjanje.
- 4.4 Mehanske naprave ali sestavni deli za spenjanje so konstruirane in izdelane tako, da ob normalni uporabi in pravilnem vzdrževanju ter zamenjavi obrabnih delov še naprej delujejo zadovoljivo in pri tem obdržijo vse značilnosti, ki jih predpisuje ta pravilnik.
- 4.5 Vse mehanske naprave ali sestavni deli za spenjanje so konstruirane tako, da imajo oblikovni mehanski vprijem in da so v zaprti legi najmanj enkrat zavarovane z dodatnim oblikovnim mehanskim vprijemom, če v Prilogi 5 niso navedene še dodatne zahteve. Celovitost naprave lahko zagotovita tudi dve ali več posebnih pritrditev, ki pa so konstruirana tako, da ima vsaka oblikovni mehanski vprijem, in se preskusijo posamezno glede na zahteve iz Priloge 6. Oblikovni mehanski vprijem je opredeljen v odstavku 2.14.

Vzmetne sile se lahko uporabijo samo za zapiranje naprave in preprečevanje, da bi učinki tresljajev povzročili premik naprave v lego, v kateri bi se lahko odprla ali razklenila.

Odpoved ali opustitev ene od vzmeti ne omogoča odprtja ali razklenitve celotne naprave.

- 4.6 Vsem napravam ali sestavnim delom so priložena navodila za vgradnjo in uporabo z zadostnimi podatki, da jo lahko usposobljena oseba pravilno vgradi v vozilo in upravlja – glej tudi Prilogo 7. Navodila so vsaj v jeziku države, v kateri bo naprava naprodaj. Navodila za vgradnjo se lahko pri napravah in sestavnih delih za prvo vgradnjo pri proizvajalcu vozila ali nadgraditelju opustijo, vendar je proizvajalec vozila ali nadgraditelj dolžan upravljavcu vozila zagotoviti potrebna navodila za pravilno upravljanje naprave ali sestavnega dela.
- 4.7 Pri napravah in sestavnih delih razreda A ali po potrebi razreda S, ki so za uporabo s priklopnimi vozili, katerih največja dovoljena masa ne presega 3,5 ton, in jih izdelujejo proizvajalci, ki niso povezani s proizvajalci vozil, ter so namenjeni za naknadno vgradnjo, v vseh primerih preveri višino in druge značilnosti vgradnje homologacijski organ ali tehnična služba v skladu z odstavkom 1 Priloge 7.
- 4.8 Pri težkih in drugih raznih nestandardnih napravah ali sestavnih delih za spenjanje iz razredov S in T se uporabijo ustrezne zahteve za najbližjo standardno ali nestandardno napravo ali sestavni del iz Prilog 5, 6 in 7.
5. VLOGA ZA HOMOLOGACIJO VOZILA, OPREMLJENEGA Z MEHANSKO NAPRAVO ALI SESTAVNIM DELOM ZA SPENJANJE
- 5.1 Kadar proizvajalec vozila vloži vlogo za homologacijo vozila, opremljenega z mehansko napravo ali sestavnim delom za spenjanje, ali nameni vozilo za vleko kakršne koli vrste priklopnika, na zahtevo dobrovernega prosilca za morebitno homologacijo mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje ali na zahtevo homologacijskega organa ali tehnične službe pogodbene stranke navedenemu prosilcu ali organu ali tehnični službi takoj da na voljo podatke, kot zahteva odstavek 5.3 spodaj, in omogoči proizvajalcu naprave ali sestavnega dela za spenjanje, da pravilno skonstruira in izdelava mehansko napravo ali sestavni del za spenjanje za to vozilo. Na zahtevo dobrovernega prosilca za morebitno homologacijo mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje se vsi podatki iz odstavka 5.3 spodaj, s katerim razpolaga homologacijski organ, posredujejo navedenemu prosilcu.

- 5.2 Vlogo za homologacijo tipa vozila glede pritrditve mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje predloži proizvajalec vozila ali njegov ustrezno pooblaščen zastopnik.
- 5.3 Priložijo se ji naslednji podatki, ki homologacijskemu organu omogočijo, da izpolni obrazec sporočila iz Priloge 2:
- 5.3.1 podroben opis tipa vozila in mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje in na zahtevo homologacijskega organa ali tehnične službe kopija homologacijskega obrazca za napravo ali sestavni del;
- 5.3.2 podatki vključujejo tudi največje dovoljene mase vlečnih in vlečenih vozil, porazdelitev največje dovoljene mase vlečnega vozila na oseh, največje dovoljene osne mase, največjo dovoljeno navpično obremenitev zadnjega dela vlečnega vozila in podrobnosti in/ali risbe pritrilnih točk za napravo ali sestavni del in kakršnih koli dodatnih plošč za ojačitev, podpornih nosilcev in tako naprej, potrebnih za varno pritrditev mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje na vlečno vozilo;
- 5.3.2.1 pogoji obremenitve, pod katerimi se meri višina vlečne krogle vozil kategorije M1 – glej odstavek 2 Dodatka 1 k Prilogi 7.
- 5.3.3 trije sklopi risb, ki so dovolj natančne, da opredelijo napravo ali sestavni del in način njene pritrditve na vozilo; risbe prikazujejo položaj in prostor, ki sta namenjena za homologacijsko številko in druge oznake iz odstavka 7;
- 5.3.4 podroben tehnični opis naprave ali sestavnega dela, ki podrobno navaja zlasti tip in uporabljene materiale;
- 5.3.5 navedba vrednosti D , D_c , S , V in U , kakor je ustrezno in opredeljeno v odstavku 2.11.
- 5.3.5.1 Značilne vrednosti so vsaj enake tistim, ki se uporabljajo za največji dovoljeni masi vlečnega vozila in priklopnika ter kombinirano maso.
- 5.3.6 vozilo, predstavnik tipa, ki se homologira in opremlja z mehansko napravo za spenjanje, se predloži homologacijskemu organu ali tehnični službi, ki lahko zahteva tudi dodatne vzorce naprave ali sestavnega dela;
- 5.3.7 vozilo, ki nima vseh delov, primernih za ta tip, se lahko sprejme, če prosilec dokaže homologacijskemu organu ali tehnični službi, da odsotnost delov ne vpliva na rezultate pregleda glede na zahteve tega pravilnika.
6. SPLOŠNE ZAHTEVE ZA VOZILA, OPREMLJENA Z MEHANSKO NAPRAVO ALI SESTAVNIM DELOM ZA SPENJANJE
- 6.1 Mehanska naprava ali sestavni del za spenjanje, pritrjen na vozilu, se homologira skladno z zahtevami iz odstavkov 3 in 4 in Prilog 5 in 6 k temu pravilniku.
- 6.2 Vgradnja mehanske naprave ali sestavnega dela izpolnjuje zahteve iz Priloge 7 k temu pravilniku.

6.3 Za uporabo naprave ali sestavnega dela za spenjanje se zagotovijo navodila za uporabo, ki vsebujejo vsa posebna navodila za uporabo, ki se razlikujejo od običajnih navodil za ta tip naprave ali sestavnega dela, in navodila za spenjanje in odpenjanje pod drugačnimi pogoji, na primer pri različnih kotih med vlečnim in vlečenim vozilom. Vsakemu vozilu se priložijo navedena navodila za uporabo, ki so vsaj v jeziku države, v kateri bo naprava naprodaj.

7. OZNAKE

7.1 Tipi mehanskih naprav in delov za spenjanje, predloženi za homologacijo, so opremljeni z blagovno znamko ali oznako proizvajalca, dobavitelja ali prosilca.

7.2 Na voljo je dovolj velik prostor za namestitev homologacijske oznake iz odstavka 8.5, prikazane v Prilogi 3. Ta prostor prikazuje risbe iz odstavka 3.2.2.

7.3 Na mehansko napravo ali sestavni del za spenjanje se ob homologacijski oznaki iz odstavkov 7.2 in 8.5 označi razred vlečne sklopke, kakor je opredeljen v odstavku 2.6, in ustreznih značilnih vrednosti, kakor so opredeljene v odstavku 2.11 in prikazane v Prilogi 4. Položaj teh oznak prikazujejo risbe iz odstavka 3.2.2.

Značilnih vrednosti ni treba označiti v primerih, ko so te vrednosti opredeljene v razvrstitvi v tem pravilniku, na primer razredi A 50-1 do A 50-5.

7.4 Kadar se mehanska naprava ali sestavni del za spenjanje homologira za druge značilne vrednosti znotraj istega razreda vlečne sklopke ali naprave, se naprava ali sestavni del označi z največ dvema drugima vrednostma.

7.5 Če je uporaba mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje kakor koli omejena, na primer, če se naprava ne sme uporabljati s krmilnimi klini, se ta omejitev označi na napravi ali sestavnem delu.

7.6 Vse oznake so trajne in čitljive, ko je naprava ali sestavni del vgrajena v vozilu.

8. HOMOLOGACIJA

8.1 Če vzorci tipa mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje izpolnjujejo zahteve tega pravilnika, se homologacija podeli ob upoštevanju zadovoljivega izpolnjevanja zahtev iz odstavka 10.

8.2 Vsakemu homologiranemu tipu se dodeli homologacijska številka. Prvi dve števki pomenita serijo sprememb, ki vključuje zadnje večje tehnične spremembe Pravilnika v času izdaje homologacije. Ista pogodbeni stranka ne sme dodeliti iste številke drugemu tipu naprave ali sestavnega dela iz tega pravilnika.

8.3 Obvestilo o homologaciji ali razširitvi, zavrnitvi ali preklicu homologacije ali popolnem prenehanju proizvodnje tipa mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje, homologirane skladno s tem pravilnikom, se predloži pogodbenicam Sporazuma iz leta 1958, ki uporabljajo ta pravilnik, z obrazcem sporočila, ki je skladen z vzorcem iz Priloge 1 ali Priloge 2 k temu pravilniku.

8.4 Poleg oznake, predpisane v odstavku 7.1, je na vsaki mehanski napravi ali sestavnemu delu za spenjanje, homologirani na podlagi tega pravilnika, na prostoru iz odstavka 7.2 nameščena homologacijska oznaka, kakor je opisana v odstavku 8.5.

8.5 Homologacijska oznaka je mednarodna in vsebuje:

- 8.5.1 krog, ki obdaja črko „E“ in ki mu sledi številčna oznaka države, ki je podelila homologacijo ⁽¹⁾;
- 8.5.2 homologacijsko številko, predpisano v odstavku 8.2;
- 8.5.3 homologacijska oznaka in številka sta navedeni, kakor je prikazano v primeru v Prilogi 3.
9. SPREMEMBE MEHANSKE NAPRAVE ALI SESTAVNEGA DELA ZA SPENJANJE ALI VOZILA IN RAZŠIRITEV HOMOLOGACIJE
- 9.1 O vsaki spremembi tipa mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje ali vozila iz odstavka 2.10 se obvesti homologacijski organ ali tehnična služba, ki podeli homologacijo. Homologacijski organ ali tehnična služba lahko nato:
- 9.1.1 ugotovi, da ni verjetno, da bi imele spremembe občuten škodljiv vpliv, in da je naprava, sestavni del ali vozilo v vsakem primeru še vedno v skladu z zahtevami; ali
- 9.1.2 zahteva nadaljnje poročilo o preskusu.
- 9.2 Potrditev ali zavrnitev homologacije s podrobno navedbo spremembe se pogodbenim strankam, ki uporabljajo ta pravilnik, predloži po postopku, predpisanem v odstavku 8.3.
- 9.3 Homologacijski organ ali tehnična služba, ki izda razširitev homologacije, tej razširitvi dodeli serijsko številko in po postopku, predpisanem v odstavku 8.3, obvesti pogodbene stranke, ki uporabljajo ta pravilnik.
10. POSTOPKI NADZORA SKLADNOSTI PROIZVODNJE
- Postopki za nadzor skladnosti proizvodnje morajo biti skladni s postopki iz Dodatka 2 k Sporazumu (E/ECE/324 E/ECE/TRANS/505/Rev.2) v naslednjih zahtevah:
- 10.1 Imetnik homologacije mora zagotoviti, da se rezultati preskusov o skladnosti proizvodnje zapisujejo in da so priloženi dokumenti na voljo za obdobje, dogovorjeno s homologacijskim organom ali tehnično službo. To obdobje ne sme biti daljše od 10 let po popolnem prenehanju proizvodnje.
- 10.2 Homologacijski organ ali tehnična služba, ki podeli homologacijo, lahko kadar koli preveri metode nadzora skladnosti, ki se uporabljajo v vsakem proizvodnem obratu. Ta preverjanja se običajno opravljajo enkrat na dve leti.
11. KAZNI ZA NESKLADNOST PROIZVODNJE
- 11.1 Homologacija, podeljena za tip mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje skladno s tem pravilnikom, se lahko prekliče, če niso upoštevane zahteve ali če naprava ali sestavni del s homologacijsko oznako ni v skladu s homologiranim tipom.

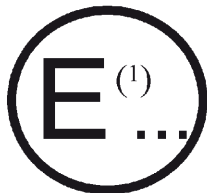
⁽¹⁾ 1 za Nemčijo, 2 za Francijo, 3 za Italijo, 4 za Nizozemsko, 5 za Švedsko, 6 za Belgijo, 7 za Madžarsko, 8 za Češko republiko, 9 za Španijo, 10 za Srbijo, 11 za Združeno kraljestvo, 12 za Avstrijo, 13 za Luksemburg, 14 za Švico, 15 (prosta), 16 za Norveško, 17 za Finsko, 18 za Dansko, 19 za Romunijo, 20 za Poljsko, 21 za Portugalsko, 22 za Rusko federacijo, 23 za Grčijo, 24 za Irsko, 25 za Hrvaško, 26 za Slovenijo, 27 za Slovaško, 28 za Belorusijo, 29 za Estonijo, 30 (prosta), 31 za Bosno in Hercegovino, 32 za Latvijo, 33 (prosta), 34 za Bolgarijo, 35-36 (prosti), 37 za Turčijo, 38-39 (prosti), 40 za Nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, 41 (prosta), 42 za Evropsko skupnost (homologacije podeljujejo njene države članice s svojim ustreznim znakom ECE), 43 za Japonsko, 44 (prosta), 45 za Avstralijo in 46 za Ukrajino. Nadaljnje številke se drugim državam dodelijo v kronološkem vrstnem redu, v katerem ratificirajo Sporazum o sprejetju enotnih tehničnih predpisov za cestna vozila, opremo in dele, ki se lahko vgradijo v vozila in/ali uporabijo na njih, in o pogojih za vzajemno priznavanje homologacij, dodeljenih na podlagi teh predpisov, ali pristopijo k njemu, generalni sekretar Združenih narodov pa tako dodeljene številke sporoči pogodbenicam Sporazuma.

- 11.2 Če pogodbeni stranka Sporazuma, ki uporablja ta pravilnik, prekliče homologacijo, ki jo je podelila, o tem nemudoma obvesti druge pogodbeni stranke, ki uporabljajo ta pravilnik, z obrazcem sporočila, ki je skladen z vzorcem iz Priloge 1 ali Priloge 2 k temu pravilniku.
12. POPOLNO PRENEHANJE PROIZVODNJE
- Če imetnik homologacije povsem preneha proizvajati tip mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje, ki je homologiran v skladu s tem pravilnikom, o tem obvesti homologacijski organ ali tehnično službo, ki je podelil(a) homologacijo. Navedeni homologacijski organ ali tehnična služba po prejetju ustreznega sporočila o tem obvesti druge pogodbeni stranke Sporazuma iz leta 1958, ki uporabljajo ta pravilnik, z obrazcem sporočila, ki je skladen z vzorcem iz Priloge 1 ali Priloge 2 k temu pravilniku.
13. PREHODNE DOLOČBE
- Dokler generalni sekretar Združenih narodov ni uradno obveščen drugače, pogodbeni stranke, ki uporabljajo ta pravilnik in so države članice Evropske skupnosti (v času sprejetja serije sprememb 01 Italija, Nizozemska, Belgija, Združeno kraljestvo, Luksemburg, Finska in Grčija), izjavljajo, da jih v povezavi z mehanskimi napravami in sestavnimi deli za spenjanje zavezujejo samo obveznosti Sporazuma, h kateremu je ta pravilnik priložen za naprave in sestavne dele, namenjene za vozila kategorij, ki niso M1.
14. IMENA IN NASLOVI TEHNIČNIH SLUŽB, PRISTOJNIH ZA HOMOLOGACIJSKE PRESKUSE, TER UPRAVNIH ORGANOV
- 14.1 Pogodbeni stranke Sporazuma iz leta 1958, ki uporabljajo ta pravilnik, sekretariatu Združenih narodov predložijo imena in naslove tehničnih služb, odgovornih za opravljanje homologacijskih preskusov, ter upravnih organov, ki podelijo homologacijo in katerim se pošljejo obrazci, ki potrjujejo homologacijo ali razširitev ali zavrnitev ali preklic homologacije ali popolno prenehanje proizvodnje, izdani v drugih državah.
-

PRILOGA 1

SPOROČILO

(največji format: A4 (210 × 297 mm))

Izdal: Ime homologacijskega organa

.....

o ⁽²⁾: PODELJENI HOMOLOGACIJI
 RAZŠIRJENI HOMOLOGACIJI
 ZAVRNJENI HOMOLOGACIJI
 PREKLICANI HOMOLOGACIJE
 POPOLNEM PRENEHANJU PROIZVODNJE

tipa mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje v skladu s Pravilnikom št. 55

Št. homologacije Št. razširitve

1. Blagovna znamka naprave ali sestavnega dela:

2. Ime tipa naprave ali sestavnega dela, kot ga je določil proizvajalec:

3. Ime in naslov proizvajalca:

4. Po potrebi ime in naslov zastopnika proizvajalca:

5. Druga imena ali blagovne znamke dobavitelja, ki se uporabljajo za napravo ali sestavni del:

6. Ime in naslov podjetja ali organa, odgovornega za skladnost proizvodnje:

7. Predloženo v homologacijo dne:

8. Tehnična služba, pristojna za opravljanje homologacijskih preskusov:

9. Kratak opis:

9.1 Tip in razred naprave ali sestavnega dela:

9.2 Značilne vrednosti:

9.2.1 Osnovne vrednosti:

D kN D_c kN S kg

U ton V kN

Druge vrednosti:

D kN D_c kN S kg

U ton V kN

9.3 Za mehanske naprave ali sestavne dele za spenjanje razreda A, vključno z vlečnimi nosilci:

Največja dovoljena masa vozila po podatkih proizvajalca: kg

Porazdelitev največje dovoljene mase vozila med osi:

Največja dovoljena vlečna masa priklopnika po podatkih proizvajalca: kg

Največja dovoljena statična masa na vlečni krogli po podatkih proizvajalca: kg

Največja masa vozila z nadgradnjo, v voznem stanju, vključno s hladilno tekočino, mazivi, gorivom, orodjem in rezervnim kolesom (če je na voljo), a brez voznika: kg

Pogoji obremenitve, pod katerimi se meri višina vlečne krogle mehanske naprave za spenjanje, pritrjene na vozilih kategorije M1 – glej odstavek 2 Dodatka 1 k Prilogi 7:

10. Navodila za pritrditev naprave ali sestavnega dela za spenjanje na vozilo in fotografije ali risbe pritrdilnih točk, ki jih zagotovi proizvajalec vozila:
11. Podatki o pritrditvi kakršnih koli posebnih nosilcev ali plošč za ojačitev ali vmesnih delov, potrebnih za pritrditev naprave ali sestavnega dela za spenjanje:
12. Dodatni podatki, kadar je uporaba naprave ali sestavnega dela za spenjanje omejena na posebne tipe vozil – glej odstavek 3.4 Priloge 5.
13. Za kavljaste vlečne sklopke razreda K podrobnosti o vlečnih ušesih, primernih za uporabo z določeno kavljasto vlečno sklopko.
14. Datum poročila o preskusu:
15. Številka poročila o preskusu:
16. Položaj homologacijske oznake:
17. Razlogi za razširitev homologacije:
18. Homologacija se podeli/razširi/zavrne/prekliče: ⁽²⁾
19. Kraj:
20. Datum:
21. Podpis:
22. K temu sporočilu je priložen seznam dokumentov, ki so deponirani pri upravni službi, ki je podelila homologacijo, in se lahko pridobijo na zahtevo.

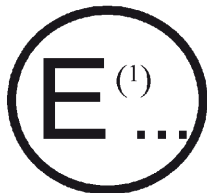
⁽¹⁾ Številčna oznaka države, ki je podelila/razširila/zavnila/preklicala homologacijo (glej določbe o homologaciji v Pravilniku).

⁽²⁾ Neustrezno črtati.

PRILOGA 2

SPOROČILO

(največji format: A4 (210 × 297 mm))

Izdal: Ime homologacijskega organa:

.....

o ⁽²⁾: PODELJENI HOMOLOGACIJI
 RAZŠIRJENI HOMOLOGACIJI
 ZAVRNJENI HOMOLOGACIJI
 PREKLICANI HOMOLOGACIJE
 POPOLNEM PRENEHANJU PROIZVODNJE

tipa vozila glede pritrditve mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje v skladu s Pravilnikom št. 55.

Št. homologacije Št. razširitve

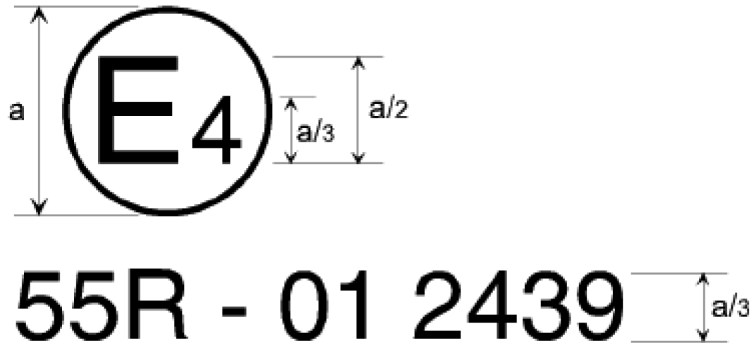
1. Blagovna znamka vozila:
2. Tip vozila:
3. Ime in naslov proizvajalca:
4. Po potrebi ime in naslov zastopnika proizvajalca:
5. Kategorija vozila, na primer M1, N1:
6. Največja dovoljena masa vozila: kg
 Porazdelitev največje dovoljene mase vozila med osi:
 Največja dovoljena vlečna masa priklopnika: kg
 Največja dovoljena statična masa na vlečni krogli: kg
 Največja masa vozila z nadgradnjo, v voznem stanju, vključno s hladilno tekočino, mazivi, gorivom, orodjem in rezervnim kolesom (če je na voljo), a brez voznika: kg
7. D kN D_c kN S kN
 U ton V kN
8. Navodila za pritrditev naprave ali sestavnega dela za spenjanje na vozilo in fotografije ali risbe pritrdilnih točk:
9. Podatki o pritrditvi kakršnih koli posebnih nosilcev ali plošč za ojačitev ali vmesnih delov, potrebnih za pritrditev naprave ali sestavnega dela za spenjanje:
10. Blagovno ime ali znamka mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje in homologacijska številka:
11. Razred naprave ali sestavnega dela za spenjanje:
12. Predloženo v homologacijo dne:
13. Tehnična služba, odgovorna za opravljanje homologacijskih preskusov:
14. Datum poročila o preskusu:
15. Številka poročila o preskusu:
16. Položaj homologacijske oznake:
17. Razlogi za razširitev homologacije:
18. Homologacija se podeli/razširi/zavrne/prekliče ⁽²⁾:
19. Kraj:
20. Datum:
21. Podpis:
22. K temu sporočilu je priložen seznam dokumentov, ki so deponirani pri upravni službi, ki je podelila homologacijo, in se lahko pridobijo na zahtevo.

⁽¹⁾ Številčna oznaka države, ki je podelila/razširila/zavrnila/preklicala homologacijo (glej določbe o homologaciji v Pravilniku).

⁽²⁾ Neustrezno črtati.

PRILOGA 3

PRIMER HOMOLOGACIJSKE OZNAKE

a = najmanj 8 mm

Mehanska naprava ali sestavni del za spenjanje ali vozilo s homologacijsko oznako, prikazano zgoraj, je naprava ali sestavni del, homologirana na Nizozemskem (E4) pod homologacijsko številko 2439, ki izpolnjuje zahteve sprememb serije 01 k temu pravilniku.

Opomba: Homologacijska številka in dodatni simboli se postavijo blizu kroga in nad ali pod črko „E“ ali pa desno ali levo od te črke. Števke homologacijske številke so na isti strani črke „E“ in so obrnjene v isto smer. Uporabi rimskih številok za homologacijske številke se je treba izogibati, da ne pride do zamenjave z drugimi simboli.

PRILOGA 4

Primeri namestitve oznak značilnih vrednosti

- 1 Vse mehanske naprave ali sestavni deli za spenjanje se označijo z razredom naprave ali sestavnega dela. Poleg tega je oznaka, ki prikazuje zmogljivost v značilnih vrednostih, kakor so opredeljene v odstavku 2.11 tega pravilnika.
 - 1.1 Višina vseh črk in števil ne sme biti manjša od višine števk homologacijske številke, torej $a/3$, pri čemer je a 8 mm.
 - 1.2 Značilne vrednosti, ki se uporabljajo za vsako napravo ali sestavni del, ki se mora označiti, so prikazane v spodnji tabeli – glej tudi odstavek 7.3 tega pravilnika:

Tabela 1

Ustrezne značilne vrednosti, ki se označijo na napravah ali sestavnih delih za spenjanje

Opis mehanske naprave ali sestavnega dela za spenjanje	Ustrezne značilne vrednosti, ki se označijo					
	Razred	D	D _c	S	U	V
Vlečne krogle z nosilci – glej odstavek 1 Priloge 5 k temu pravilniku	*	*		*		
Vlečne glave	*	*		*		
Vlečne sklopke	*	*	*	*		*
Vlečna ušesa	*	*	*	*		*
Ojesa	*	*	*	*		*
Vezni nosilci	*	*	*	*		*
Sedla (sedlaste sklopke)	*	*			*	
Kraljevi čepi	*	*				
Montažne plošče	*	*			*	
Kavljaste vlečne sklopke	*	*	*	*		*

Primeri: C 50-X D 130 D_c 90 S 1000 V 35 bi označevalo nestandardno vlečno sklopko razreda C 50-X z največjo vrednostjo D 130 kN, največjo dovoljeno vrednostjo D_c 90 kN, največjo dovoljeno statično navpično obremenitev 1 000 kg in največjo dovoljeno vrednost V 35 kN.

A 50-X D 20 S 120 bi označevalo standarden vlečni nosilec z vlečno kroglo razreda A 50-X z največjo vrednostjo D 20 kN in največjo dovoljeno statično navpično obremenitev 120 kg.

PRILOGA 5

Zahteve za mehanske naprave ali sestavne dele za spenjanje

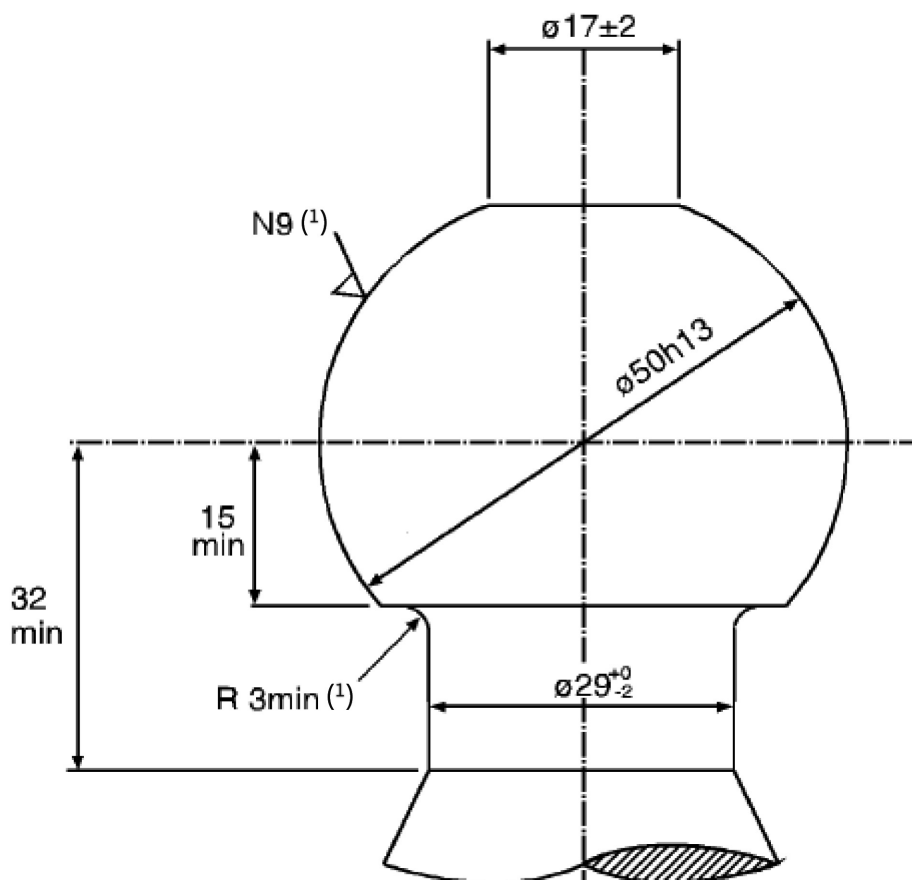
1. VLEČNE KROGLE Z NOSILCI

Zahteve, navedene v odstavkih 1.1 do 1.5 te priloge, se uporabljajo za vse vlečne krogle z nosilci razreda A. Odstavek 1.6 določa dodatne zahteve, ki morajo biti izpolnjene pri standardnih vlečnih kroglih s premerom 50 mm s prirobnico za pritrditev z vijaki.

1.1 Vlečne krogle razreda A so po zunanji obliki in merah skladne s sliko 2.

Slika 2

Vlečna krogla razreda A

Glej ISO/R 468 in ISO 1302, stopnja hrapavosti N9 se nanaša na vrednost R_a 6,3 μm .

- 1.2 Oblika in mere vlečnih nosilcev izpolnjujejo zahteve proizvajalca vozila glede pritrdilnih točk in drugih pritrdilnih naprav, če so potrebne.
- 1.3 Snemljive vlečne krogle:
- 1.3.1 Pri snemljivih vlečnih kroglih ali sestavnih delih, ki niso pritrjene z vijaki, na primer razreda A 50-X, sta točka priključitve in zaklepanje konstruirana za oblikovni mehanski vprijem.
- 1.3.2 Pri snemljivi vlečni krogli ali sestavnemu delu, ki se lahko posamično homologira za uporabo z različnimi vlečnimi nosilci za različna vozila, na primer razreda A 50-X, je prosti prostor, ko je takšna vlečna krogla pritrjena na nosilec, tak, kakršen je predpisan v Prilogi 7, slika 25.

(1) Radij povezave med kroglo in vratom se mora izteči tangencialno tako na vratu kot na vodoravni spodnji ploskvi vlečne krogle.

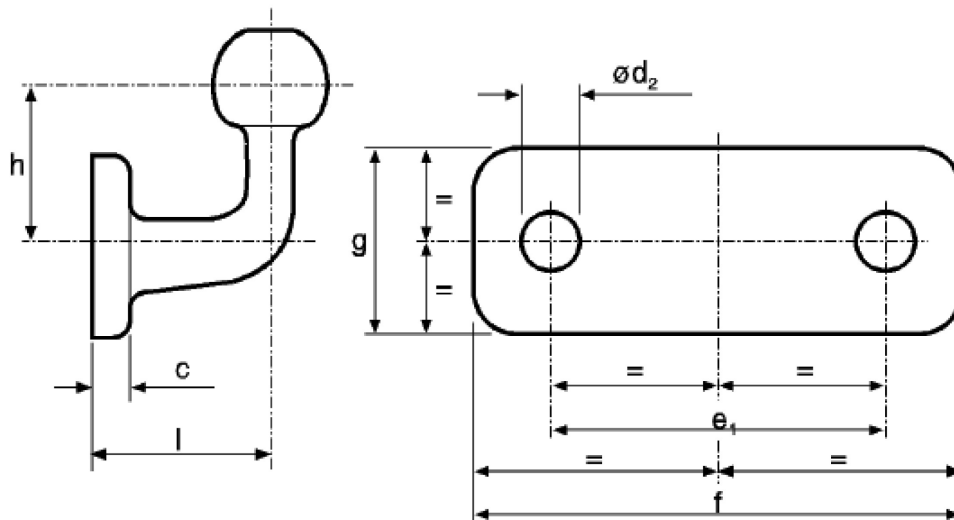
- 1.4 Vlečne krogle in vlečne naprave morajo biti takšne, da uspešno opravijo preskuse iz odstavka 3.1 ali odstavka 3.10 Priloge 6 po izbiri proizvajalca. Zahteve iz odstavkov 3.1.7 in 3.1.8 pa morajo biti vedno izpolnjene.
- 1.5 Proizvajalci vlečnih nosilcev dodajo pritrtilne točke, na katere se lahko pritrldijo pomožne vlečne sklopke ali naprave, potrebne za samodejno zaustavitev priklopnika v primeru ločitve glavne vlečne sklopke. Ta zahteva je potrebna za skladnost vozila z zahtevami iz odstavka 5.2.2.9 Pravilnika ZN/ECE št. 13 – Enotni predpisi o homologaciji vozil kategorij M, N in O glede na zavorni sistem.
- 1.5.1 Pritrdilne točke za pomožno vlečno sklopko in/ali zaviralni kabel so na takšnem položaju, da ob uporabi pomožna vlečna sklopka ali zaviralni kabel ne omejuje običajnega prostega gibanja vlečne sklopke ali ovira običajnega delovanja vztrajnostnega zavornega sistema.

Pritrdilna točka se nahaja znotraj 100 mm od navpične ravnine, ki poteka po središču prostega gibanja vlečne sklopke. Če to ni izvedljivo, se zagotovita dve pritrtilni točki, vsaka na eni strani navpične srednjice in od srednjice oddaljene največ 250 mm. Pritrdilna(i) točka(i) je(sta) čim bolj zadaj in visoko.

- 1.6 Posebne zahteve za standardne vlečne krogle in nosilce s prirobnico razredov A 50-1 do A 50-5:
- 1.6.1 Mere vlečnih krogel in nosilcev s prirobnico razreda A 50-1 so take, kakršne so navedene na sliki 3 in v tabeli 2.
- 1.6.2 Mere vlečnih krogel in nosilcev s prirobnico razreda A 50-2, A 50-3, A 50-4 in A 50-5 so take, kakršne so navedene na sliki 4 in v tabeli 2.
- 1.6.3 Vlečne krogle in nosilci s prirobnico razredov A 50-1 do A 50-5 so primerne in preskušene glede značilnih vrednosti, navedenih v tabeli 3.

Slika 3

Mere standardnih vlečnih krogel s prirobnico razreda A 50-1 (glej tabelo 2)

Slika 4

Mere standardnih vlečnih krogel s prirobnico razredov A 50-2 do A 50-5 (glej tabelo 2)

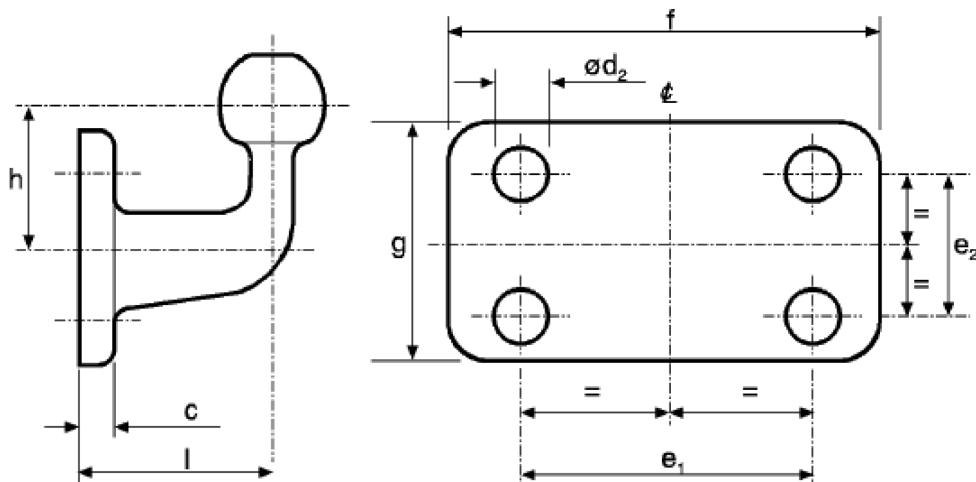

Tabela 2

Mere standardnih vlečnih krogel s prirobnico (mm), glej slike 3 in 4

Razred	A50-1	A50-2, A50-4	A50-3, A50-5	Opombe
e_1	90	83	120	$\pm 0,5$
e_2	—	56	55	$\pm 0,5$
d_2	17	10,5	15	H13
f	130	110	155	$\pm 6,0 - 0$
g	50	85	90	$\pm 6,0 - 0$
c	15	15	15	maksimum
l	55	110	120	$\pm 5,0$
h	70	80	80	$\pm 5,0$

Tabela 3

Značilne vrednosti za standardne vlečne krogle s prirobnico

Razred	A 50-1	A 50-2	A 50-3	A 50-4	A 50-5
D	17	20	30	20	30
S	120	120	120	150	150

D = največja vrednost D (kN)

S = največja statična navpična obremenitev (kg)

- 1.7 Proizvajalci vlečnih krogel z nosilci, ki so namenjene za naknadno vgradnjo in niso kako povezane s proizvajalcem ustreznega vozila, so seznanjeni z zahtevami glede prostega gibanja vlečne sklopke, navedenimi v odstavku 2 te priloge, in upoštevajo ustrezne zahteve iz Priloge 7 k temu pravilniku.

2. VLEČNE GLAVE

- 2.1 Vlečne glave razreda B 50 so konstruirane tako, da se lahko varno uporabljajo skupaj z vlečnimi krogli, opisanimi v odstavku 1 te priloge, in pri tem obdržijo predpisane značilnosti.

Vlečne glave so konstruirane tako, da je zagotovljeno varno spenjanje, pri tem pa je treba upoštevati tudi obrabo naprav za spenjanje.

- 2.2 Vlečne glave so take, da uspešno opravijo preskuse, določene v odstavku 3.2 Priloge 6.
- 2.3 Kakršne koli dodatne naprave (npr. zavore, stabilizatorji itn.) nimajo škodljivega vpliva na mehansko povezavo.
- 2.4 Kadar vlečna glava ni priklopljena na vozilo, je njeno vodoravno vrtenje za vsaj 90° na vsako stran od srednjice vlečne krogle in pritrditeljskih naprav, opisanih v odstavku 1 te priloge. Sočasno je mogoče prosto navpično nihanje za 20° navzgor in navzdol od vodoravne ravnine. Ob kotu vrtenja v vodoravni smeri 90° je mogoč tudi zasuk do 25° na obe strani okoli vodoravne osi. Možno je naslednje gibanje pri katerem koli kotu vrtenja v vodoravni smeri:

(i) navpično nihanje $\pm 15^\circ$ z zasukom okoli osi $\pm 25^\circ$

(ii) zasuk okoli osi $\pm 10^\circ$ z navpičnim nihanjem $\pm 20^\circ$

3. VLEČNE SKLOPKE

Zahteve iz odstavkov 3.1 do 3.6 te priloge veljajo za vse vlečne sklopke razreda C 50. Dodatne zahteve, ki morajo biti izpolnjene pri standardnih vlečnih sklopkah razredov C 50-1 do C 50-6, so navedene v odstavku 3.7.

- 3.1 Zahteve glede zmogljivosti – Vse vlečne sklopke so take, da uspešno opravijo preskuse, določene v odstavku 3.3 Priloge 6.
- 3.2 Primerna vlečna ušesa – Vlečne sklopke razreda C 50 so združljive z vsemi vlečnimi ušesi razreda D 50 in napravami za spenjanje z določenimi značilnostmi.
- 3.3 Lovilec

Vlečna sklopka razreda C 50 ima lovilec, konstruiran tako, da pri spenjanju vodi ustrezna vlečna ušesa v sklopko.

Če se lovilec ali njegov podporni del lahko suka okoli navpične osi, se samodejno postavi v normalen položaj in je pri odprtem spenjalnem sorniku učinkovito blokiran v tem položaju, tako da zagotavlja zadovoljivo vodenje vlečnemu ušesu med spenjanjem.

Če se lovilec ali njegov podporni del lahko suka okoli vodoravne prečne osi, je zgib, ki omogoča to sukanje, blokiran v svojem normalnem položaju z blokirnimi navorom. Ta je dovolj velik, da prepreči, da bi sila 200 N, ki deluje navpično navzgor, na zgornjem robu lovilca povzročila kakršen koli odklon zgiba iz normalnega položaja. Blokirni navor je večji od tistega, ki se ustvari z vzvodom za ročno upravljanje, opisanem v odstavku 3.6 te priloge. Lovilec omogoča ročno postavitve v normalni položaj. Lovilec, ki se lahko suka okoli vodoravne prečne osi, je lahko homologiran le za navpične obremenitve S do 50 kg in vrednost V do 5 kN.

Če se lovilec ali njegov podporni del suka okoli vzdolžne osi, je vrtenje omejeno z blokirnimi navorom vsaj 100 Nm.

Najmanjša predpisana velikost lovilca je odvisna od vrednosti D naprave za spenjanje:

vrednost $D \leq 18 \text{ kN}$ – širina 150 mm, višina 100 mm

vrednost $D > 18 \text{ kN} \leq 25 \text{ kN}$ – širina 280 mm, višina 170 mm

vrednost $D > 25 \text{ kN}$ – širina 360 mm, višina 200 mm

Zunanji vogali lovilca so lahko zaokroženi.

Pri vlečnih sklopkih razreda C 50-X so dovoljeni manjši lovilci, če je njihova uporaba omejena na priklopnike s centralno osjo z največjo dovoljeno maso do 3,5 tone ali če je uporaba lovilca po gornji tabeli nemogoča iz tehničnih razlogov ter če obstajajo posebne okoliščine, npr. vizualni pripomočki za zagotavljanje varnega samodejnega spenjanja, in je področje uporabe ustrezno omejeno v dokumentu o podelitvi homologacije v skladu s podatki, ki jih proizvajalec naprave za spenjanje navede v obrazcu sporočila iz Priloge 1.

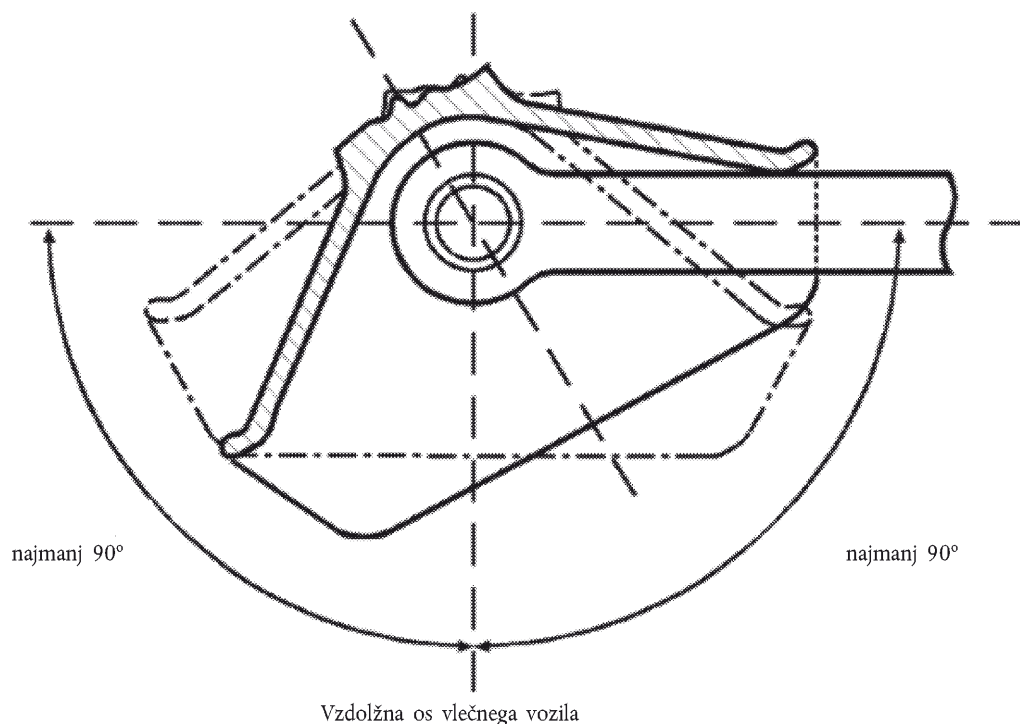
3.4 Najmanjša prostost gibanja spetega vlečnega ušesa

Vlečno uho, speto na vlečno sklopko, a ne pritrjeno na vozilo, se giblje pri spodaj navedenih kotih. Če del gibanja omogoča poseben zgib (samo pri vlečnih sklopkih razreda 50-X), je področje uporabe, navedeno v obrazcu sporočila iz Priloge 1, omejeno na primere, našete v odstavku 1.3.8 Priloge 7.

3.4.1 Vodoravno vrtenje okoli navpične osi $\pm 90^\circ$ od vzdolžne osi vozila – glej sliko 5.

Slika 5

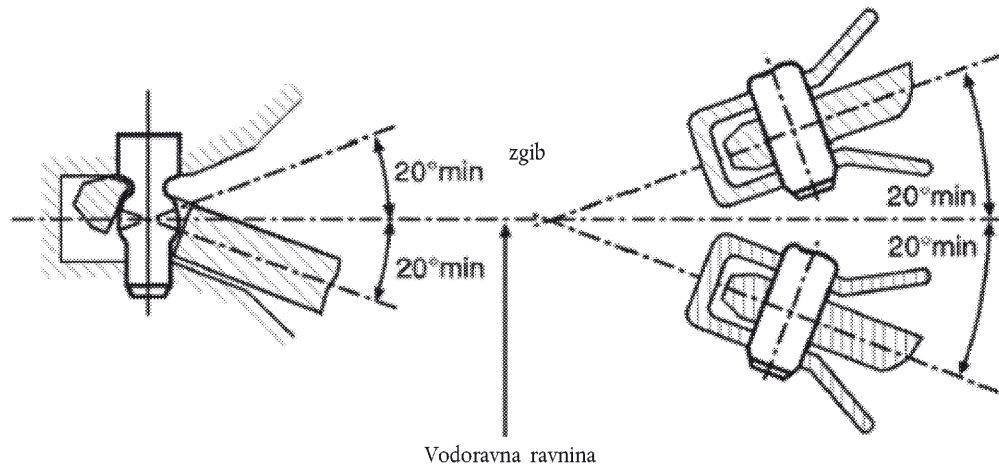
Vodoravno vrtenje spetega vlečnega ušesa

3.4.2 Navpično vrtenje okoli prečne osi $\pm 20^\circ$ od vodoravne ravnine vozila – glej sliko 6.

Slika 6

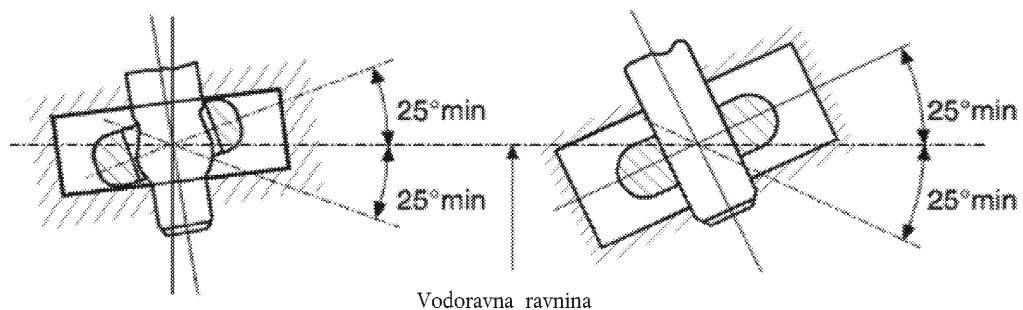
Navpično vrtenje spetega vlečnega ušesa

3.4.3 Zasuk okoli vzdolžne osi $\pm 25^\circ$ od vodoravne ravnine vozila – glej sliko 7.

Slika 7

Zasuk spetega vlečnega ušesa okoli osi

3.5 Blokiranje proti nehotenemu odpetju:

V spetem položaju je spenjalni sornik zavarovan z dvema blokirnima napravama za oblikovni mehanski vprijem, od katerih vsaka posamično ostane učinkovita, tudi če druga odpove.

Zaprto in zavarovano stanje vlečne sklopke je jasno prikazano z mehansko napravo. Prikazovalnik deluje tako, da je mogoče preveriti stanje z otipom, na primer v temi.

Mehanska prikazovalna naprava prikazuje vprijem obeh blokirnih naprav (povezava pogojev).

Vendar zadostuje prikaz vprijetja ene same blokirne naprave, kadar je vprijem druge blokirne naprave v takem stanju zagotovljen z njeno konstrukcijo.

3.6 Vzvodi za ročno upravljanje

Vzvodi za ročno upravljanje so konstruirani tako, da omogočajo preprosto uporabo, njihovi konci pa so zaokroženi. Vlečna sklopka nima v bližini vzvoda za ročno upravljanje nobenih ostrih robov ali mest, na katerih bi lahko prišlo do priščipnjenja in poškodb pri njenem upravljanju. Sila, potrebna za sprostitev vlečne sklopke, merjena brez ušesa vlečnega ojesa, ne presega 250 N pravokotno na vzvod za ročno upravljanje v smeri premikanja.

3.7 Posebne zahteve za standardne vlečne sklopke razredov C 50-1 do C 50-6:

3.7.1 Sukanje ušesa vlečnega ojesa okoli prečne osi mora omogočati krogelna oblika spenjalnega sornika (nikakor ne zgib).

3.7.2 Natezne in tlačne udarne obremenitve vzdolž vzdolžne osi, ki se pojavijo zaradi zračnosti med spenjalnim sornikom in ušesom vlečnega ojesa, duši(ta) vzmet in/ali dušilna naprava (razen pri razredu C 50-1).

3.7.3 Mere so take, kakršne so prikazane na sliki 8 in v tabeli 4.

3.7.4 Vlečne sklopke so ustrezne in preskušene za značilne vrednosti, navedene v tabeli 5.

3.7.5 Vlečno sklopko je mogoče odpreti z ročnim vzvodom na sami napravi (ne z daljinskim upravljalnikom).

Slika 8

Mere standardnih vlečnih sklopk (mm) (glej tabelo 4)

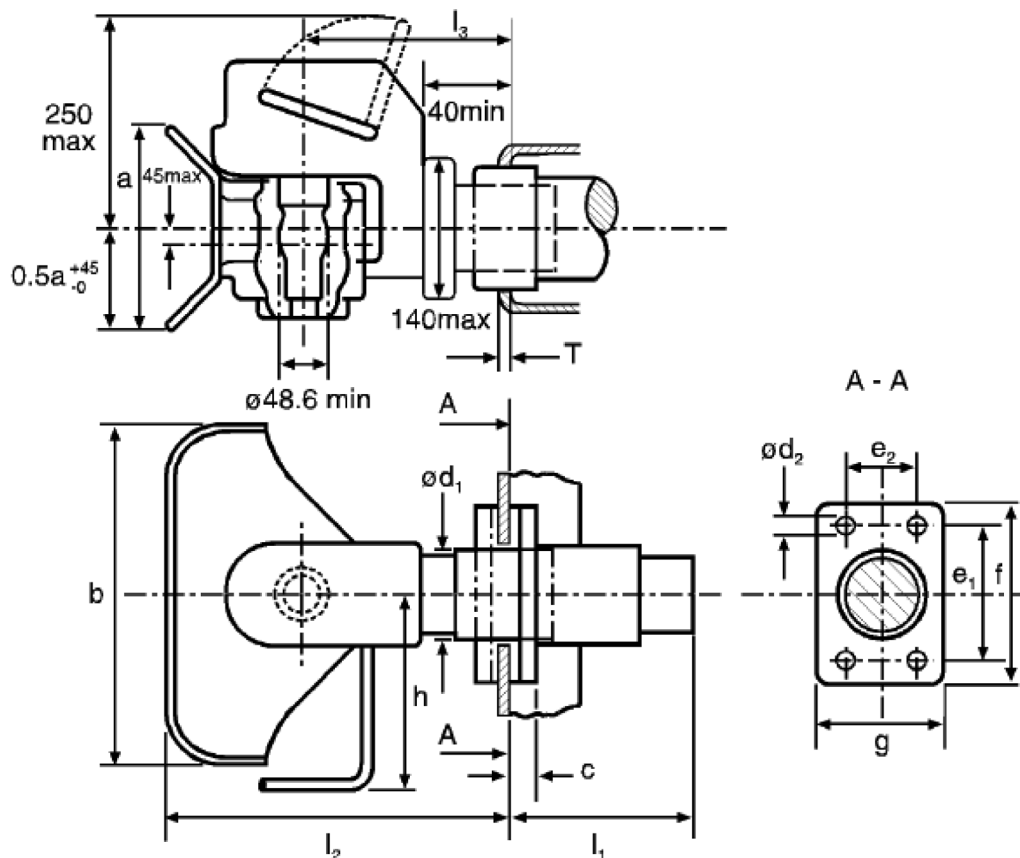

Tabela 4
Mere standardnih vlečnih sklopk (mm), glej sliko 8

Razred	C 50-1	C 50-2	C 50-3	C 50-4	C 50-5	C 50-6 C 50-7	Opombe
e ₁	83	83	120	140	160	160	± 0,5
e ₂	56	56	55	80	100	100	± 0,5
d ₁	—	54	74	84	94	94	maksimum
d ₂	10,5	10,5	15	17	21	21	H13
f	110	110	155	180	200	200	+ 6,0 – 0
g	85	85	90	120	140	140	± 3,0
a	100	170	200	200	200	200	+ 20,0 – 0
b	150	280	360	360	360	360	+ 20,0 – 0
c	20	20	24	30	30	30	maksimum
h	150	190	265	265	265	265	maksimum
l ₁	—	150	250	300	300	300	maksimum
l ₂	150	300	330	330	330	330	maksimum
l ₃	100	160	180	180	180	180	± 20,0
T	—	15	20	35	35	35	maksimum

Tabela 5
Značilne vrednosti za standardne vlečne sklopke

Razred	C 50-1	C 50-2	C 50-3	C 50-4	C 50-5	C 50-6	C 50-7
D	18	25	70	100	130	190	190
D _c	18	25	50	70	90	120	130
S	200	250	650	900	1 000	1 000	1 000
V	12	10	18	25	35	50	75

D = največja vrednost D (kN)

D_c = največja vrednost D (kN) za uporabo na priklopnikih s centralno osjo

S = največja statična navpična obremenitev vlečne sklopke (kg)

V = največja vrednost V (kN)

4. VLEČNA UŠESA

4.1 Splošne zahteve za vlečna ušesa razreda D 50:

Vsa vlečna ušesa razreda D 50 so taka, da uspešno opravijo preskuse, določene v odstavku 3.4 Priloge 6.

Vlečna ušesa razreda D 50 so namenjena za uporabo z vlečnimi sklopkami razreda C 50. Vlečna ušesa niso osno vrtljiva (ker je osno vrtljiv ustrezni del vlečne sklopke).

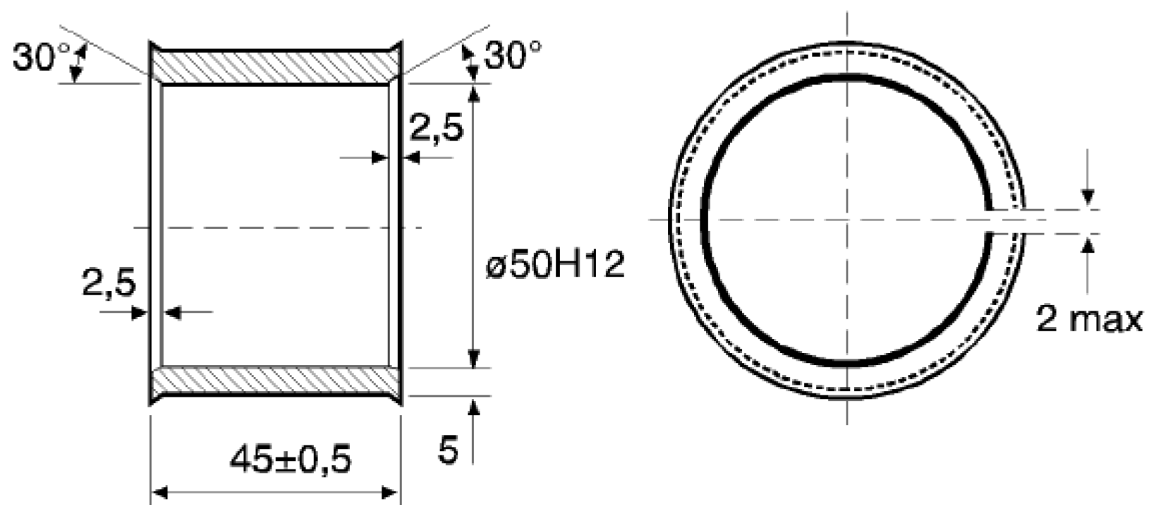
Če so vlečna ušesa razreda D 50 opremljena s pušo, njene mere ustrezajo meram, prikazanim na sliki 9 (ni dovoljeno za razred D 50-C) ali sliki 10.

Puše ne smejo biti privarjene na vlečna ušesa.

Vlečna ušesa razreda D 50 imajo mere, kakršne so navedene v odstavku 4.2. Oblika stebila vlečnega ušesa razreda D 50-X ni predpisana, vendar je na razdalji 210 mm od središča ušesa višina „h“ in širina „b“ v mejah, navedenih v tabeli 6.

Slika 9

Prerezana puša za vlečna ušesa razreda D 50

Slika 10

Neprezrezana puša za vlečna ušesa razreda D 50

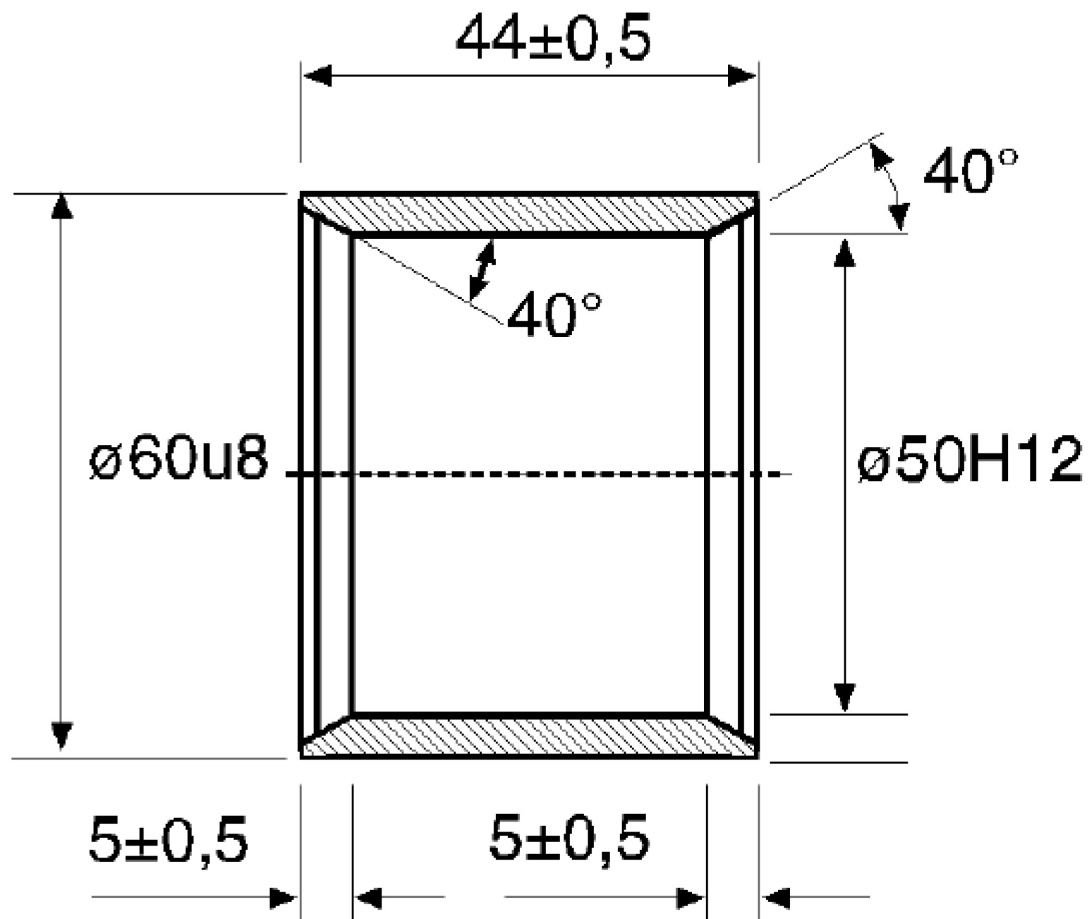

Tabela 6

Mere vlečnih ušes razredov D 50-A in D 50-X, glej sliko 11

Razred	h (mm)	b (mm)
D50-A	$65 + 2/-1$	$60 + 2/-1$
D50-X	80 maksimum	62 maksimum

Tabela 7

Značilne vrednosti za standardna vlečna ušesa

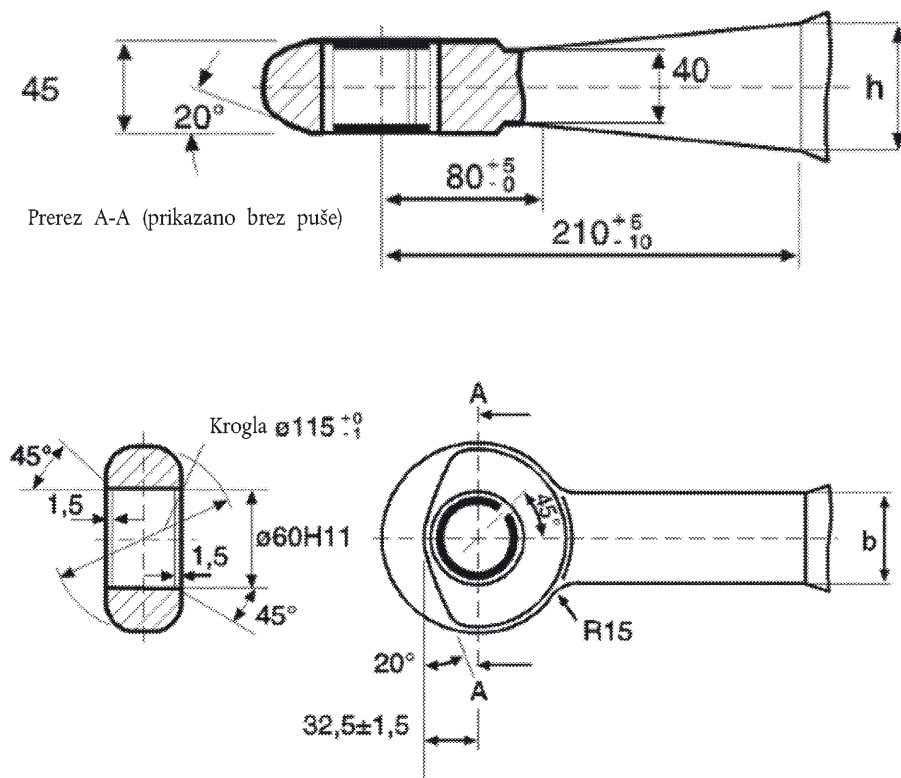
Razred	D	D _c	s	V
D 50-A	130	90	1 000	30
D 50-B	130	90	1 000	25
D 50-C	190	120	1 000	50
D 50-D	190	130	1 000	75

4.2 Posebne zahteve za vlečna ušesa razreda D 50:

4.2.1 Vlečna ušesa razredov D 50-A in D 50-X imajo mere, prikazane na sliki 11.

Slika 11

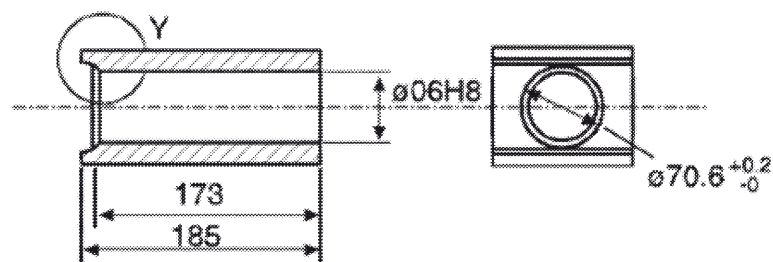
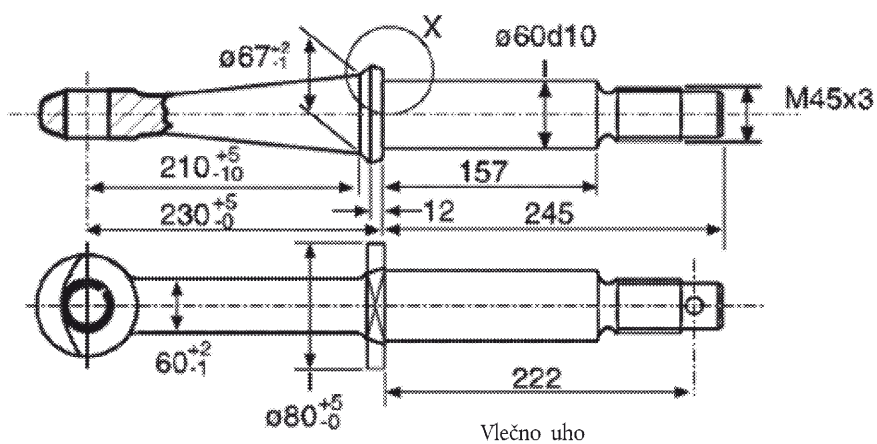
Mere vlečnih ušes razredov D 50-A in D 50-X (glej tabelo 6)

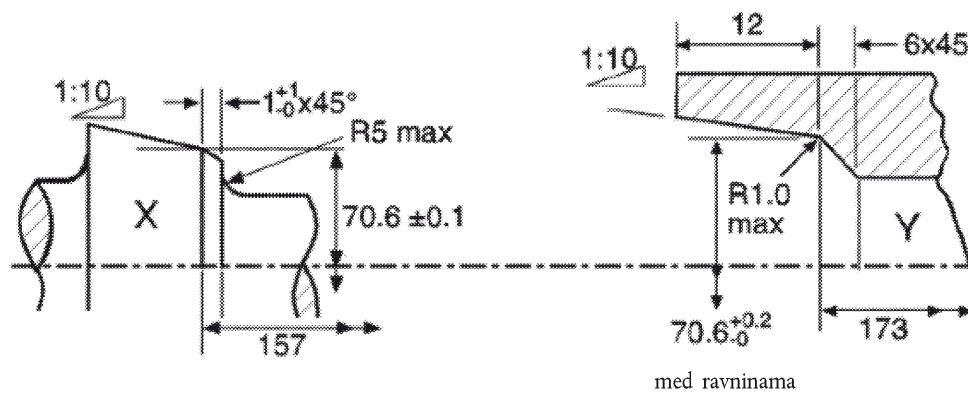
4.2.2 Vlečna ušesa razreda D 50-B imajo mere, prikazane na sliki 12.

Slika 12

Mere vlečnih ušes razreda D 50-B, (glej manjkajoče mere na sliki 11)

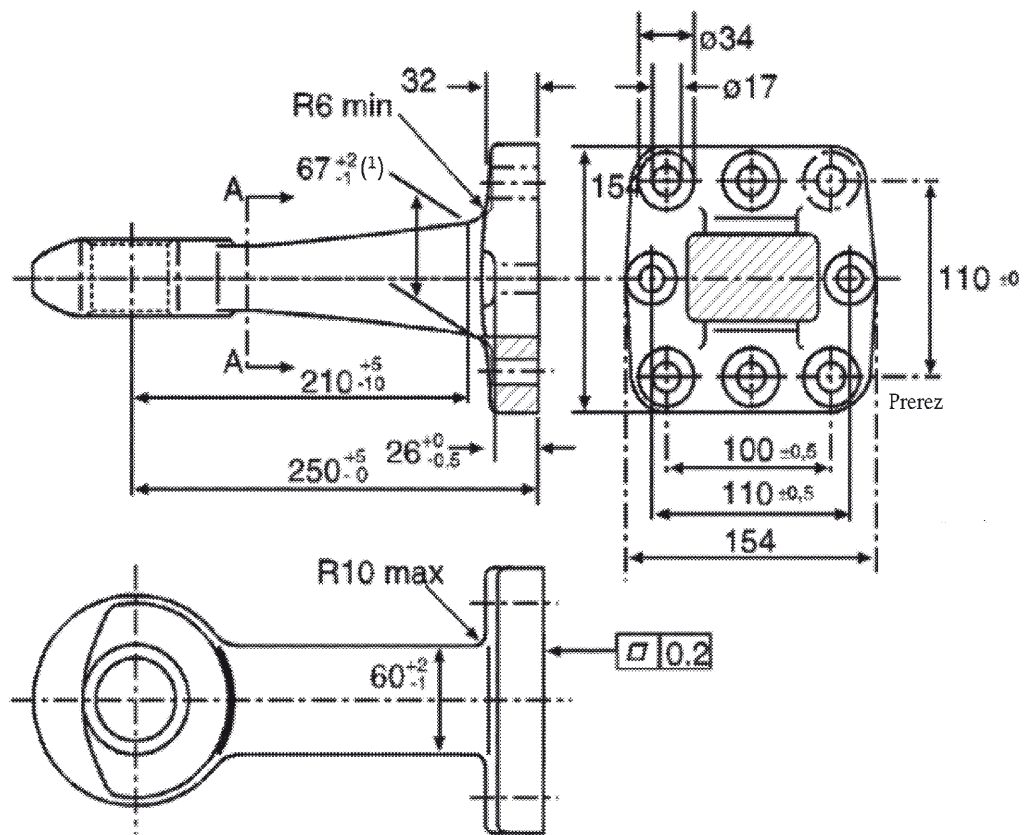
Sprednja stran vlečnega ojesa

4.2.3 Vlečna ušesa razredov D 50-C in D 50-D imajo mere, prikazane na sliki 13.

Slika 13

Mere vlečnih ušes razredov D 50-C in D 50-D, glej manjkajoče mere na sliki 11

4.2.4 Vlečna ušesa razredov D 50-C in D 50-D so opremljena z neprerezanimi pušami, prikazanimi na sliki 10.

4.3 Vrednosti obremenitev standardnih vlečnih ušes

Standardna vlečna ušesa in oprema za njihovo pritrdjevanje so primerna in preskušena za vrednosti obremenitev, navedene v tabeli 7.

4.4 Splošne zahteve za obročasta (toroidna) vlečna ušesa razreda L:

4.4.1 Obročasta (toroidna) vlečna ušesa razreda L so namenjena za uporabo s kavljastimi vlečnimi sklopkami razreda K.

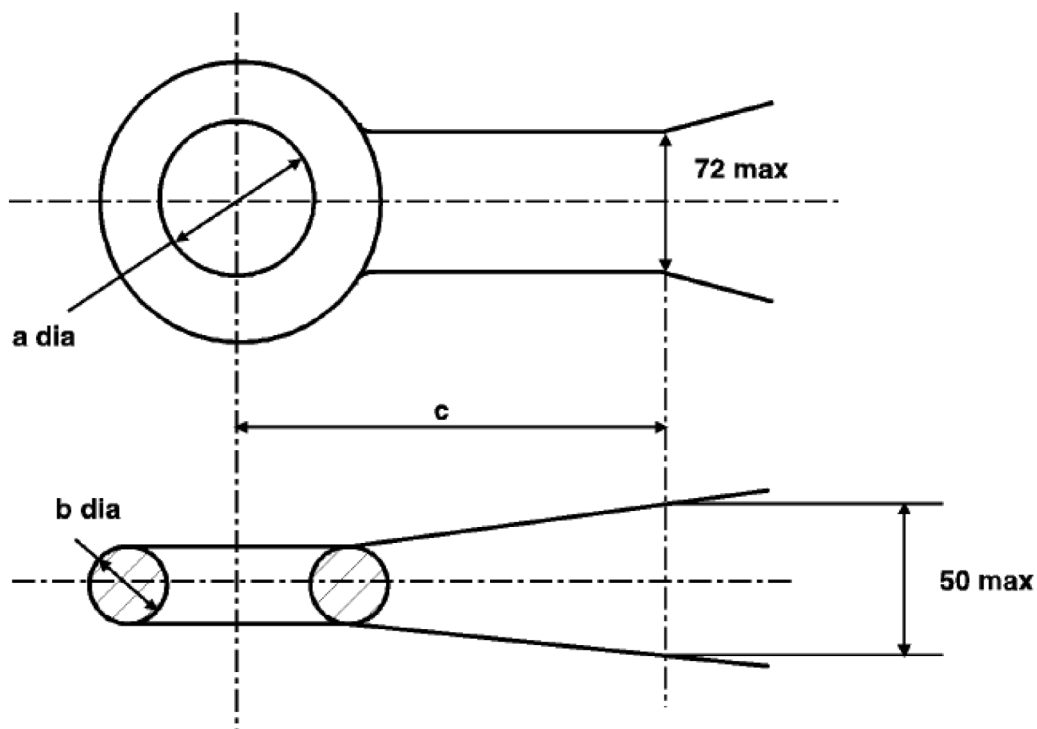
4.4.2 Kadar se uporabljajo s kavljasto vlečno sklopko razreda K, izpolnjujejo zahteve glede prostega gibanja, navedene v odstavku 10.2 te priloge.

4.4.3 Obročasta (toroidna) vlečna ušesa razreda L imajo mere, prikazane na sliki 14 in v tabeli 8.

(1) Za vlečna ušesa razreda D 50-D je ta mera „največ 80“.

Slika 14

Mere obročastih (toroidnih) vlečnih ušes razreda L (glej tabelo 8)

- 4.4.4 Obročasta (toroidna) vlečna ušesa razreda L so taka, da uspešno opravijo preskuse, navedene v odstavku 3.4 Priloge 6, in so primerna za značilne vrednosti, navedene v tabeli 9.

Tabela 8

Mere obročastih (toroidnih) vlečnih ušes razreda L (glej sliko 14)

						(v mm)
Razred	L1	L2	L3	L4	L5	Opombe
a	$68 + 1,6/-0,0$	$76,2 \pm 0,8$	$76,2 \pm 0,8$	$76,2 \pm 0,8$	$68 + 1,6/-0,0$	
b	$41,2 \pm 0,8$	$41,2 \pm 0,8$	$41,2 \pm 0,8$	$41,2 \pm 0,8$	$41,2 \pm 0,8$	
c	70	65	65	65	70	Min.

Tabela 9

Značilne vrednosti za obročasta (toroidna) vlečna ušesa razreda L

Razred	L1	L2	L3	L4	L5
D kN	30	70	100	130	180
D _c kN	27	54	70	90	120

Razred	L1	L2	L3	L4	L5
S kg	200	700	950	1 000	1 000
V kN	12	18	25	35	50

5. VLEČNA OJESA

- 5.1 Vlečna ojesa razreda E so taka, da uspešno opravijo preskuse, predpisane v odstavku 3.3 Priloge 6.
- 5.2 Za zagotovitev povezave z vlečnim vozilom se lahko vlečna ojesa opremijo z vlečnimi glavami po odstavku 2 ali vlečnimi ušesi po odstavku 4 te priloge. Vlečne glave in vlečna ušesa se lahko pritrdijo z navojem, z vijaki ali z varjenjem.
- 5.3 Naprave za prilagajanje višine vlečnih ojes na tečajih
- 5.3.1 Vlečna ojesa na tečajih so opremljena z napravami za prilagajanje višine ojesa višini priklopne naprave ali lovilca. Te naprave so konstruirane tako, da lahko višino ojesa nastavlja ena sama oseba brez orodja ali drugih pripomočkov.
- 5.3.2 Naprave za prilagajanje višine omogočajo nastavitve višine vlečnega ušesa ali vlečne kroglice vsaj 300 mm navzgor in navzdol od vodoravne lege. V tem območju je nastavljanje višine zvezno ali po korakih največ 50 mm, merjeno na vlečnem ušesu ali vlečni krogli.
- 5.3.3 Naprave za prilagajanje višine ne ovirajo prostega gibanja vlečnega ojesa po spenjanju.
- 5.3.4 Naprave za prilagajanje višine ne ovirajo delovanja kakršnih koli vztrajnostnih (naletnih) zavor.
- 5.4 Pri vlečnih ojesih, kombiniranih z vztrajnostnimi (naletnimi) zavorami, razdalja med središčem vlečnega ušesa in koncem prostega dela stebila vlečnega ušesa ni manjša od 200 mm v položaju sproščene zavore. Ko je steblo vlečnega ušesa vtisnjeno do konca, ta razdalja ni manjša od 150 mm.
- 5.5 Vlečna ojesa za priklopnike s centralno osjo imajo odpornostni moment proti bočnim silam vsaj pol tolikšen kot odpornostni moment proti navpičnim silam.

6. VEZNI NOSILCI

- 6.1 Vezni nosilci razreda F so taki, da uspešno opravijo preskuse, predpisane v odstavku 3.3 Priloge 6.
- 6.2 Način vrtanja za vgradnjo standardnih vlečnih sklopov je v skladu s sliko 15 in tabelo 10 spodaj.
- 6.3 Vezni nosilci niso privarjeni na šasijo, nadgradnjo ali drug del vozila.

Slika 15

Vgradne mere standardnih vlečnih sklopk (glej tabelo 10)

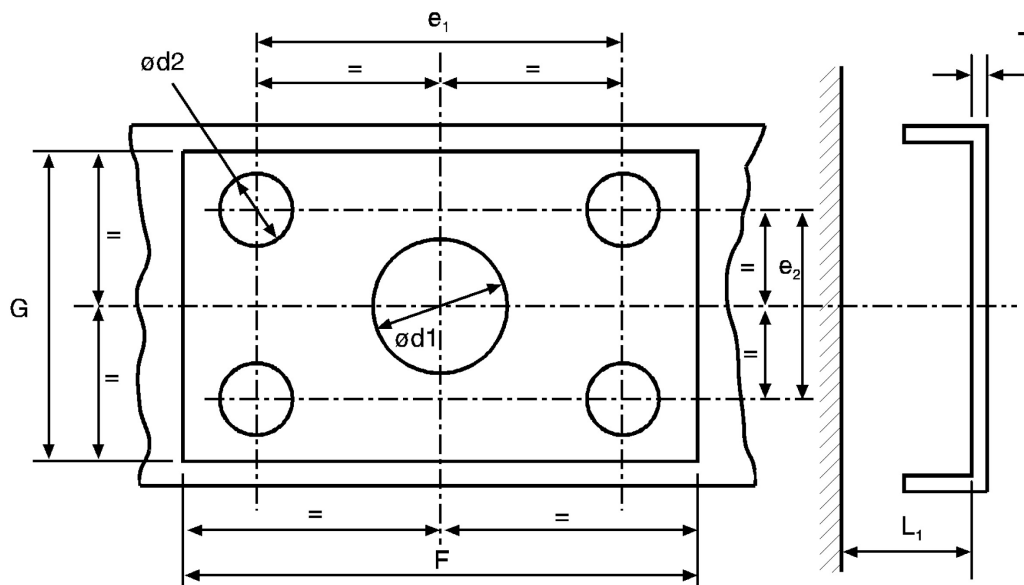

Tabela 10

Vgradne mere standardnih vlečnih sklopk (glej sliko 15)

(v mm)

Razred	C 50-1	C 50-2	C 50-3	C 50-4	C 50-5	C 50-6 C 50-7	Opombe
e_1	83	83	120	140	160	160	$\pm 0,5$
e_2	56	56	55	80	100	100	$\pm 0,5$
d_1	—	55	75	85	95	95	+ 1,0/- 0,5
d_2	10,5	10,5	15	17	21	21	H13
T	—	15	20	35	35	35	maksimum
F	120	120	165	190	210	210	minimum
G	95	95	100	130	150	150	minimum
L_1	—	200	300	400	400	400	minimum

7. SEDLA IN KRMILNI KLINI

Zahteve iz odstavkov 7.1 do 7.7 veljajo za vsa sedla razreda G 50.

Dodatne zahteve, ki jih izpolnjujejo standardne naprave za spenjanje, so navedene v odstavku 7.9.

Krmilni klini izpolnjujejo zahteve, naštete v odstavku 7.8.

7.1 Kraljevi čepi polpriklopnikov

Sedla razreda G 50 so konstruirana tako, da jih je mogoče uporabljati s kraljevimi čepi razreda H 50 in da skupaj zagotavljajo predpisane značilnosti.

Slika 16a

Tolerance pri montažnih izvrtinah za montažne plošče za sedla razreda J (glej odstavek 9.1 te priloge)

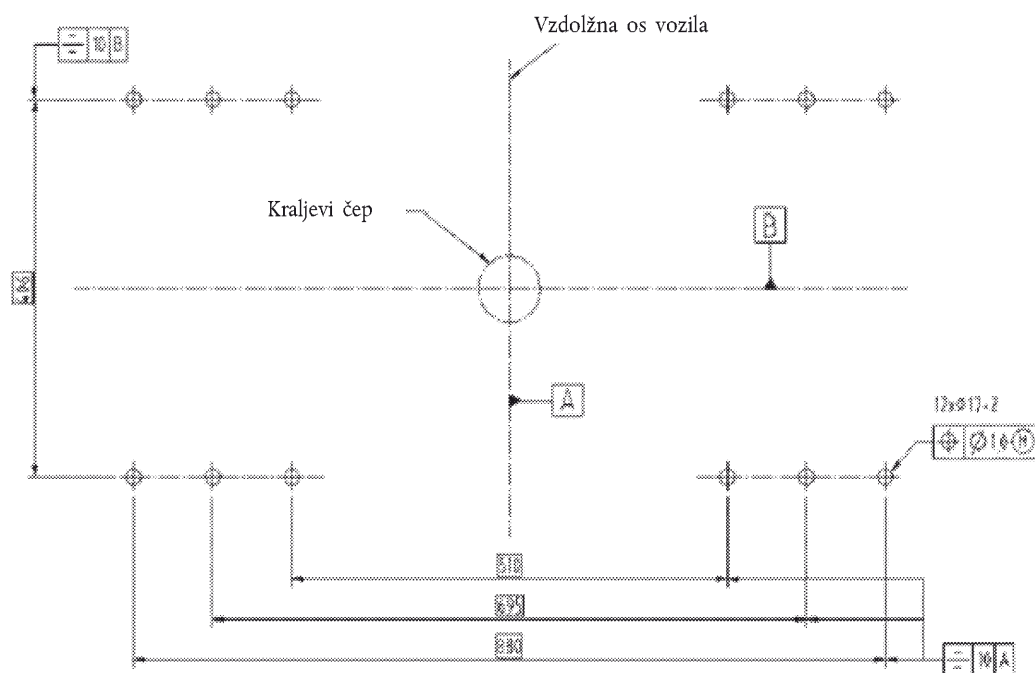

Tabela 11

Mere standardnih sedel (glej sliko 16)

(v mm)						
Razred	G 50-1	G 50-2	G 50-3	G 50-4	G 50-5	G 50-6
H	140–159	160–179	180–199	200–219	220–239	240–260

7.3 Najmanjša prostost gibanja sedla

Pri spetem kraljevem čepu, ne da bi bilo sedlo pritrjeno na vozilo ali montažno ploščo, pri čemer pa se upošteva učinek pritrdilnih vijakov, sedlo hkrati dovoljuje naslednje najmanjše vrednosti prostega gibanja kraljevega čepa:

- 7.3.1 $\pm 90^\circ$ okoli navpične osi (ne velja za sedla s prisilnim krmiljenjem);
- 7.3.2 $\pm 12^\circ$ okoli vodoravne osi, pravokotne na smer vožnje. Ta kot ni nujno dovolj velik za terensko vožnjo.
- 7.3.3 Dovoljeno je nihanje okoli vzdolžne osi do $\pm 3^\circ$. Pri polno nihajočem sedlu pa je ta kot lahko večji, če omejevalni mehanizem omogoča omejitve nagibanja na največ $\pm 3^\circ$.

7.4 Blokirne naprave za preprečevanje odpenjanja vrtljivega sedla

Sedlo je zavarovano v spetem položaju z dvema blokirnima napravama za oblikovni mehanski vprijem, od katerih vsaka posamično ostane učinkovita, tudi če druga odpove.

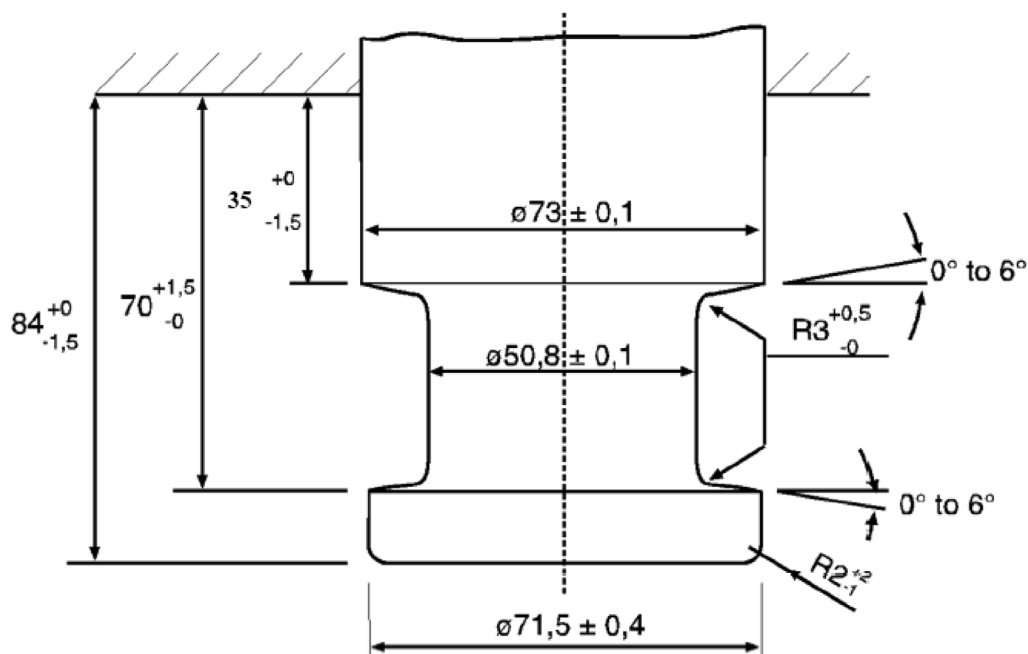
Prva blokirna naprava deluje samodejno, druga blokirna naprava pa lahko vprime samodejno ali ročno. Druga blokirna naprava je lahko konstruirana tako, da deluje v povezavi s prvo blokirno napravo in slednji zagotavlja dodaten oblikovni mehanski vprijem. Drugo blokirno napravo je mogoče vprijeti le, če je pravilno vprijeta prva.

Blokirni napravi se ne moreta sprostiti sami od sebe. Sprostitev zahteva namerno ukrepanje voznika ali upravljavca vozila.

- 7.8.2 Krmilni klin omogoča nenevarno in pravilno spenjanje ter je vzmeten. Sila vzmeti se izbere tako, da je mogoče speti neobremenjen polpriklonnik, in tako, da je pri polno obremenjenem polpriklonniku krmilni klin med uporabo trdno v stiku z boki sedla. Odpenjanje sedla je mogoče pri obremenjenem in neobremenjenem polpriklonniku.
- 7.9 Posebne zahteve za standardna sedla:
- 7.9.1 Mere so take, kakršne so prikazane na sliki 16 in v tabeli 11,
- 7.9.2 Standardna sedla so ustrezna in preskušena za vrednost D 150 kN in vrednost U 20 ton.
- 7.9.3 Sprostitev zapiralnega mehanizma je mogoča z ročico, pritrjeno neposredno na sedlu.
- 7.9.4 Standardna sedla so primerna za prisilno krmiljenje polpriklonnikov s krmilnim klinom – glej odstavek 7.8.
8. KRALJEVI ČEPI
- 8.1 Kraljevi čepi razreda H 50 (ISO 337) imajo mere, prikazane na sliki 18.

Slika 18

Mere kraljevih čepov razreda H 50

- 8.2 Kraljevi čepi so taki, da uspešno opravijo preskuse, opisane v odstavku 3. 9 Priloge 6.
9. MONTAŽNE PLOŠČE
- 9.1 Montažne plošče razreda J za sedla, če so namenjene za standardna sedla, imajo okrogle montažne izvrtine, razporejene, kakor je prikazano na sliki 16a. Premer izvrtin pa je $17 \text{ mm} + 2,0 \text{ mm} / - 0,0 \text{ mm}$. So okrogle in NE v obliki rež (glej sliko 16a).

9.2 Montažne plošče za standardna sedla so primerne za prisilno krmiljenje polpriklopnikov (s krmilnimi klini). Montažne plošče za nestandardna sedla, ki niso primerna za prisilno krmiljenje, so ustrezno označene.

9.3 Montažne plošče za sedla so take, da uspešno opravijo preskuse, opisane v odstavku 3.8 Priloge 6.

10. KAVLJASTE VLEČNE SKLOPKE

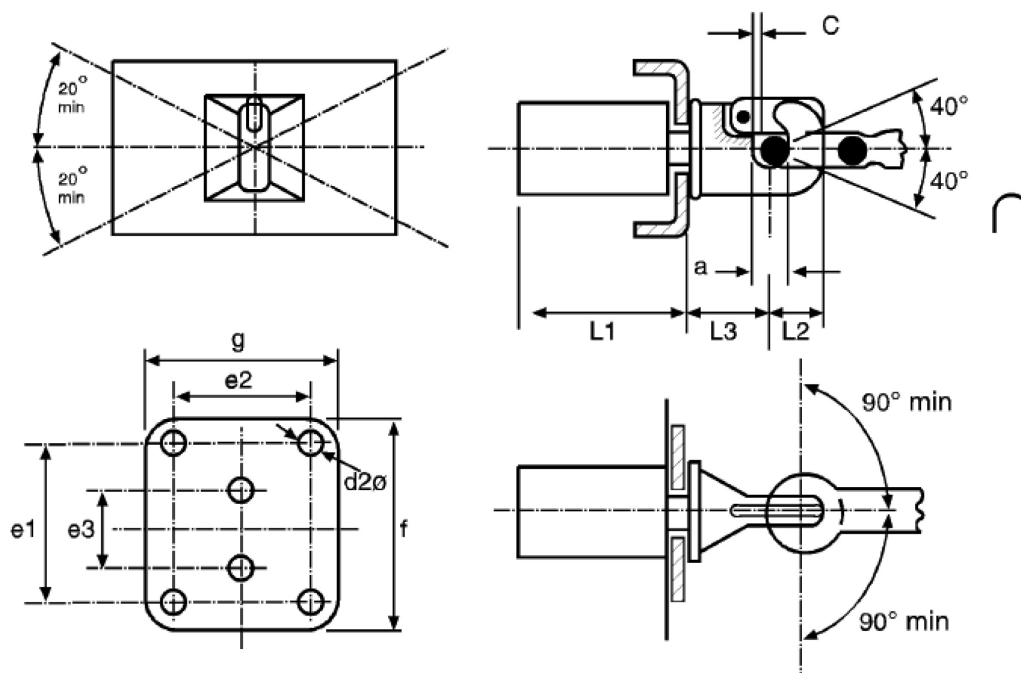
10.1 Splošne zahteve za kavljaste vlečne sklopke razreda K:

10.1.1 Vse kavljaste vlečne sklopke razreda K so take, da uspešno opravijo preskuse, navedene v odstavku 3.5 Priloge 6, in ustrezajo značilnim vrednostim, navedenim v tabeli 13.

10.1.2 Kavljaste vlečne sklopke razreda K imajo mere, kakršne so prikazane na sliki 19 in v tabeli 12. Sklopke razredov K1 do K4 so nesamodejne in se uporabljajo le na priklopnikih, katerih največja dovoljena masa ne presega 3,5 ton, sklopke razredov KA1 do KA3 pa so samodejne.

Slika 19

Mere in prosto gibanje kavljastih vlečnih sklopk razreda K

10.1.3 Kavljasta vlečna sklopka se uporablja le z obročastim (toroidnim) vlečnim ušesom, in kadar se uporablja z obročastim (toroidnim) vlečnim ušesom razreda L, se sklopka razreda K giblje pri kotih, navedenih v odstavku 10.2 te priloge.

10.1.4 Kavljasta vlečna sklopka razreda K se uporablja z obročastim (toroidnim) ušesom, ki dovoljuje najmanjšo zračnost ali prosto gibanje 3 mm in največjo zračnost 5 mm, ko je novo. Ustrezna vlečna ušesa navede proizvajalec vlečnih naprav v obrazcu sporočila iz Priloge 1.

10.2 Sklopka razreda K, kadar se uporablja z obročastim (toroidnim) ušesom razreda L, a ni pritrjena na vozilo, se izmenično giblje pri naslednjih kotih – glej tudi sliko 19:

10.2.1 vodoravno vrtenje okoli navpične osi sklopke $\pm 90^\circ$;

10.2.2 navpično vrtenje okoli vodoravne prečne osi sklopke $\pm 40^\circ$;

10.2.3 zasuk okoli vodoravne vzdolžne srednjice sklopke $\pm 20^\circ$.

10.3 Samodejne kavljaste vlečne sklopke razreda K imajo lovilec, konstruiran tako, da pri spenjanju vodi vlečno uho v sklopko.

10.4 Blokiranje proti nehotenemu odpetju:

V spetem položaju je vlečna sklopka zavarovana z dvema blokirnima napravama za oblikovni mehanski vprijem, od katerih vsaka posamično ostane učinkovita, tudi če druga odpove.

Zaprto in zavarovano stanje vlečne sklopke je jasno prikazano z mehansko napravo. Prikazovalnik deluje tako, da je mogoče preveriti stanje z otipom, na primer v temi.

Mehanska prikazovalna naprava prikazuje vprijem obeh blokirnih naprav (povezava pogojev).

Vendar zadostuje prikaz vprijetja ene same blokirne naprave, kadar je vprijem druge blokirne naprave v takem stanju zagotovljen z njeno konstrukcijo.

10.5 Vzvodi za ročno upravljanje

Vzvodi za ročno upravljanje so konstruirani tako, da omogočajo preprosto uporabo, njihovi konci pa so zaokroženi. Vlečna sklopka nima v bližini vzvoda za ročno upravljanje nobenih ostrih robov ali mest, na katerih bi lahko prišlo do priščipnjenja in poškodb pri njenem upravljanju. Sila, potrebna za sprostitev vlečne sklopke, merjena brez ušesa vlečnega ojesa, ne presega 250 N pravokotno na vzvod za ročno upravljanje v smeri premikanja.

Tabela 12

Mere kavljastih vlečnih sklopk razreda K – glej sliko 19

Razred	K1	K2	K3	K4	KA1	KA2	KA3	Opombe
e ₁	—	83	83	120	120	140	160	$\pm 0,5$
e ₂	—	56	56	55	55	80	100	$\pm 0,5$
e ₃	90	—	—	—	—	—	—	$\pm 0,5$
d ₂	17	10,5	10,5	15	15	17	21	H13
c	3	3	3	3	3	3	3	Min.
f	130	175	175	180	180	200	200	Maks.
g	100	100	100	120	120	140	200	Maks.
a	45	45	45	45	45	45	45	+ 1,6/– 0,0
L ₁	120	120	120	120	250	300	300	Maks.
L ₂	74	74	63	74	90	90	90	Maks.
L ₃	110	130	130	150	150	200	200	Maks.

Tabela 13

Značilne vrednosti za kavljaste vlečne sklopke razreda K

Razred	K1	K2	K3	K4	KA1	KA2	KA3
D kN	17	20	20	25	70	100	130
D _c kN	—	—	17	20	54	70	90
S kg	120	120	200	250	700	900	1 000
V kN	—	—	10	10	18	25	35

11. NAPRAVE ZA SPENJANJE Z VLEČNIMI OJESI – RAZRED T

- 11.1 Naprave za spenjanje z vlečnimi ojesi razreda T so namenjene za uporabo na posebnih skupinah vozil, na primer priklopnih vozilih za prevoz osebnih vozil. Ta vozila imajo posebno strukturo in morda potrebujejo določen in nenačuden položaj naprave za spenjanje.
- 11.2 Naprave za spenjanje razreda T so omejene na uporabo s priklopniki s centralno osjo, o tej omejitvi se obvesti z obrazcem sporočila iz Priloge 1.
- 11.3 Naprave za spenjanje razreda T se homologirajo v paru, njihove spoje pa je mogoče ločiti samo v delavnici z orodji, ki jih običajno ni na vozilu.
- 11.4 Naprave za spenjanje razreda T ne delujejo samodejno.
- 11.5 Naprave za spenjanje razreda T izpolnjujejo zahteve preskusov, navedene v odstavku 3.3 Priloge 6, razen odstavka 3.3.4.
- 11.6 Pri napravi za spenjanje, ki ni pritrjena na vozilo, a je sestavljena in je v enakem običajnem položaju, kakršnega bi imela na vozilu, so sočasno mogoči naslednji najmanjši koti prostega gibanja;
- 11.6.1 vodoravno vrtenje okoli navpične osi $\pm 90^\circ$;
- 11.6.2 navpično vrtenje okoli vodoravne prečne osi $\pm 8^\circ$;
- 11.6.3 zasuk okoli vodoravne vzdolžne osi $\pm 3^\circ$.

12. NAPRAVE ZA DALJINSKO PRIKAZOVANJE IN DALJINSKO UPRAVLJANJE

12.1 Splošne zahteve

Naprave za daljinsko prikazovanje in daljinsko upravljanje so dovoljene le pri samodejnih napravah za spenjanje razredov C 50-X in G 50-X.

Naprave za daljinsko prikazovanje in daljinsko upravljanje ne ovirajo najmanjšega zahtevanega prostega gibanja spetega vlečnega ušesa ali spetega polpriklopnika. So trajno nameščene na vozilo.

Preskušanje in homologacija naprave za spenjanje zajemata tudi vse naprave za daljinsko prikazovanje ali daljinsko upravljanje, skupaj z vsemi deli naprav za upravljanje in prenos.

12.2 Daljinsko prikazovanje

- 12.2.1 Pri samodejnem spenjanju naprave za daljinsko prikazovanje vizualno prikažejo zaprto in dvojno zavarovano stanje naprave za spenjanje skladno z odstavkom 12.2.2. Poleg tega je lahko prikazano odprto stanje skladno z odstavkom 12.2.3.

Naprava za daljinsko prikazovanje se samodejno aktivira in ponastavi med vsakim odpiranjem in zapiranjem naprave za spenjanje.

- 12.2.2 Sprememba iz odprtega stanja v zaprto in dvojno zavarovano stanje je prikazana z zeleno kontrolno svetilko.
- 12.2.3 Če se prikazuje tudi odprto in/ali nezavarovano stanje, se za to uporabi rdeča kontrolna svetilka.
- 12.2.4 Pri prikazovanju izvršitve samodejnega spenjanja daljinski prikazovalnik kaže zaprto stanje šele, ko je čep naprave za spenjanje dosegel svoj dvojno zavarovani končni položaj.
- 12.2.5 Ob kakršni koli odpovedi v sistemu daljinskega prikazovanja sistem ne prikaže zaprtega in dvojno zavarovanega stanja med spenjanjem, če še ni dosežen končni položaj.
- 12.2.6 Odprtje ene od blokirnih naprav povzroči, da zelena kontrolna svetilka ugasne in da se prižge rdeča kontrolna svetilka (če je nameščena).
- 12.2.7 Mehanski prikazovalniki neposredno na napravi za spenjanje ostanejo vgrajeni.
- 12.2.8 Voznik lahko izklopi sistem daljinskega prikazovanja, če bi ga ta motil med vožnjo, vendar se sistem samodejno ponovno aktivira, ko se naprava za spenjanje spet odpre in zapre – glej odstavek 12.2.1.
- 12.2.9 Naprave za upravljanje in prikazovalniki naprav za daljinsko prikazovanje so vgrajeni v voznikovem vidnem polju ter trajno in jasno označeni.
- 12.3 Daljinsko upravljanje
- 12.3.1 Če se uporablja naprava za daljinsko upravljanje, opredeljena v odstavku 2.8, je vgrajena tudi naprava za daljinsko prikazovanje, opisana v odstavku 10.2, ki prikazuje vsaj odprto stanje naprave za spenjanje.
- 12.3.2 Vgrajeno je namensko stikalo (tj. glavno stikalo, ročica ali ventil), ki omogoča odpiranje ali zapiranje naprave za spenjanje z napravo za daljinsko upravljanje. Če to glavno stikalo ni vgrajeno v vozniški kabini, ni nameščeno tam, kjer bi bilo dostopno nepooblaščenim osebam, ali pa se da zakleniti. Dejansko upravljanje naprave za spenjanje iz kabine je lahko možno le tako, da je preprečeno nehoteno sproženje, na primer z upravljanjem, ki zahteva uporabo obeh rok.
- Mogoče je ugotoviti, ali je odpiranje naprave za spenjanje z daljinskim upravljanjem že dokončano ali še ne.
- 12.3.3 Če je pri daljinskem upravljanju za odpiranje naprave za spenjanje potrebna zunanja sila, so vozniku ustrezno prikazani pogoji, po katerih zunanja sila deluje na napravo za spenjanje. To ni potrebno, če zunanja sila lahko deluje le med delovanjem daljinskega upravljanja.
- 12.3.4 Če je izvršilna naprava za odpiranje naprave za spenjanje pri daljinskem upravljanju vgrajena v zunanji del vozila, je omogočen nadzor prostora med voziloma, ki se spenjata, ni pa potrebno vstopati v ta prostor zaradi upravljanja te naprave.
- 12.3.5 Nobena posamična napaka pri upravljanju in nobena posamična odpoved v sistemu ne povzročita nehotenega odpiranja naprave za spenjanje med normalno cestno uporabo. Vsaka napaka v sistemu je prikazana neposredno takoj ali najkasneje pri naslednjem delu s sistemom, npr. kot odpoved delovanja.
- 12.3.6 Pri odpovedi daljinskega upravljanja je v sili mogoče odpreti napravo za spenjanje po vsaj eni drugi poti. Če je za to potrebno kakšno orodje, je to v kompletu orodja v vozilu. Zahteve iz odstavka 3.6 te priloge ne veljajo za vzvode za ročno upravljanje, ki se uporabljajo izključno za odpiranje naprave za spenjanje v sili.
- 12.3.7 Naprave za upravljanje in prikazovalniki naprav za daljinsko upravljanje so trajno in jasno označeni.

PRILOGA 6

Preskušanje mehanskih naprav ali sestavnih delov za spenjanje

1. SPLOŠNE ZAHTEVE ZA PRESKUŠANJE

- 1.1 Vzorci naprav za spenjanje se preskusijo glede na trdnost in uspešnost delovanja. Kadar je mogoče, se opravijo fizični preskusi, toda če ni določeno drugače, lahko homologacijski organ ali tehnična služba opusti fizične preskuse trdnosti, če preprosta konstrukcija sestavnega dela omogoča teoretično preverjanje. Teoretična preverjanja se lahko opravijo za opredelitev najneugodnejših primerov. V vseh primerih zagotavljajo enako kakovost rezultatov kot dinamični ali statični preskusi. V dvomljivih primerih prevladajo rezultati fizičnih preskusov.

Glej tudi odstavek 4.8 tega pravilnika.

- 1.2 Pri napravah za spenjanje se trdnost preveri z dinamičnim preskusom (preskus trajne dinamične trdnosti). V posebnih primerih so lahko potrebni dodatni statični preskusi (glej odstavek 3 te priloge).
- 1.3 Dinamični preskus (razen preskusa v skladu z odstavkom 3.10 te priloge) se opravi s približno sinusno obremenitvijo (izmenično in/ali nihajoče) s številom nihajev obremenitve, ki ustreza materialu. Ne pojavijo se nikakršne razpoke ali lomi.
- 1.4 Pri predpisanih statičnih preskusih so dovoljene le majhne trajne deformacije. Če ni določeno drugače, trajna plastična deformacija po sprostitvi ne presega 10 % največje deformacije, izmerjene med preskusom. Kadar merjenje deformacije med preskusom ogroža napravo za preskušanje, se ta del statičnega preskusa lahko opusti pod pogojem, da se ta parameter preveri med drugimi preskusi, kot je dinamični preskus.
- 1.5 Obremenitvene predpostavke za dinamične preskuse temeljijo na vodoravni komponenti sile v vzdolžni osi vozila in na navpični komponenti sile. Vodoravne komponente sil, ki delujejo prečno na vzdolžno os vozila, in navori, če so manj pomembni, se ne upoštevajo. Ta poenostavitev ne velja za preskusni postopek iz odstavka 3.10 te priloge.

Če konstrukcija naprave za spenjanje ali njena pritrditev na vozilo ali pritrditev dodatnih sistemov (kot so stabilizatorji, naprave za kratko spenjanje itn.) povzroča dodatne sile ali navore, lahko homologacijski organ ali tehnična služba zahteva dodatne preskuse.

Vodoravna komponenta sile v vzdolžni osi vozila je teoretično določena referenčna sila, vrednost D ali D_c . Kadar pride v poštev, navpično komponento sile predstavljata statična navpična nosilnost S na priklonni točki in predpostavljena navpična obremenitev V , ali pri sedlih statična navpična nosilnost U .

- 1.6 Značilne vrednosti D , D_c , S , V in U , na katerih temeljijo preskusi in so opredeljene v odstavku 2.11 tega pravilnika, se vzamejo iz podatkov, ki jih proizvajalec navede v vlogi za homologacijo – glej obrazec sporočila iz Priloge 1 in Priloge 2.
- 1.7 Vsaka blokirna naprava za oblikovni vprijem, ki jo v položaju ohranja vzmetna sila, ostane v zavarovanem položaju, kadar je izpostavljena sili, ki deluje v najmanj ugodni smeri in je enakovredna trikratni masi omejevalnega mehanizma.

2. PRESKUSNI POSTOPKI

Če se uporablja preskusni postopek iz odstavka 3.10 te priloge, se odstavki 2.1, 2.2, 2.3 in 2.5 ne uporabljajo.

- 2.1 Pri dinamičnih in statičnih preskusih je vzorec postavljen na ustrezno preskusno napravo, opremljeno za obremenjevanje s silami, tako da nanj ne deluje nobena druga sila ali navor razen predpisane preskusne sile. Pri preskusih z izmeničnim obremenjevanjem smer delovanja sile ne odstopa za več kot $\pm 1^\circ$ od predpisane. Pri preskusih z nihajočo obremenitvijo in statičnih preskusih je kot nastavljen za največjo silo. Običajno je za to treba vgraditi zgib na točki prijemanja sile (tj. na priklonni točki) in drug zgib na zadostni razdalji od te točke.
- 2.2 Preskusna frekvenca ne presega 35 Hz. Izbrana frekvenca je dovolj različna od lastnih frekvenc preskuševalne naprave z vstavljeno preskušano napravo. Pri asinhronih preskusih se frekvenci obeh komponent sile razlikujeta za približno 1 % do največ 3 %. Pri napravah za spenjanje iz jekla je število ciklov obremenjevanja 2×10^6 . Pri napravah za spenjanje iz drugih materialov je morda potrebnih več ciklov obremenjevanja. Uporabi se metoda ugotavljanja razpok s penetracijo barvila ali kaka druga enakovredna metoda za ugotovitev kakršnih koli razpok med preskusom.
- 2.3 Pri preskusih z nihajočo obremenitvijo se preskusna sila giblje med največjo in spodnjo (najmanjšo) obremenitvijo, ki pa ne sme biti večja kot 5 % največje preskusne sile, razen če v posebnem preskusnem postopku ni določeno drugače.
- 2.4 Pri statičnih preskusih, razen pri posebnih preskusih iz odstavka 3.2.3 te priloge, preskusna sila deluje enakomerno in hitro ter se vzdržuje vsaj 60 sekund.
- 2.5 Preskušane naprave ali sestavni deli za spenjanje morajo biti praviloma pritrjene na preskusno napravo okvir čim bolj togo v položaju, v katerem bodo vgrajene na vozilu. Pritrdilni elementi morajo biti taki, kakršne navede proizvajalec ali prosilec in kakršni so namenjeni za pritrnitev naprave ali sestavnega dela za spenjanje na vozilo in/ali imajo iste mehanske značilnosti.
- 2.6 Naprave ali sestavni deli za spenjanje so preskušane v takem stanju, v kakršnem bodo uporabljene pri vožnji. Po presoji proizvajalca in dogovoru s tehnično službo pa se lahko elastični sestavni deli nevtralizirajo, če tako zahteva preskusni postopek in če zaradi tega rezultati preskušanja ne bodo nerealni.

Elastični sestavni deli, ki se med temi pospešenimi preskusnimi postopki pregrevajo, se lahko med preskušanjem zamenjujejo. Preskusne obremenitve morajo delovati na preskušanece preko elementov brez zračnosti.

3. POSEBNE ZAHTEVE ZA PRESKUŠANJE

Če se uporablja preskusni postopek iz odstavka 3.10 te priloge, se zahteve iz odstavkov 3.1.1 do 3.1.6 ne uporabljajo.

3.1 Vlečne kroglice in njihovi nosilci

3.1.1 Mehanske naprave za spenjanje z vlečno kroglo so lahko teh tipov:

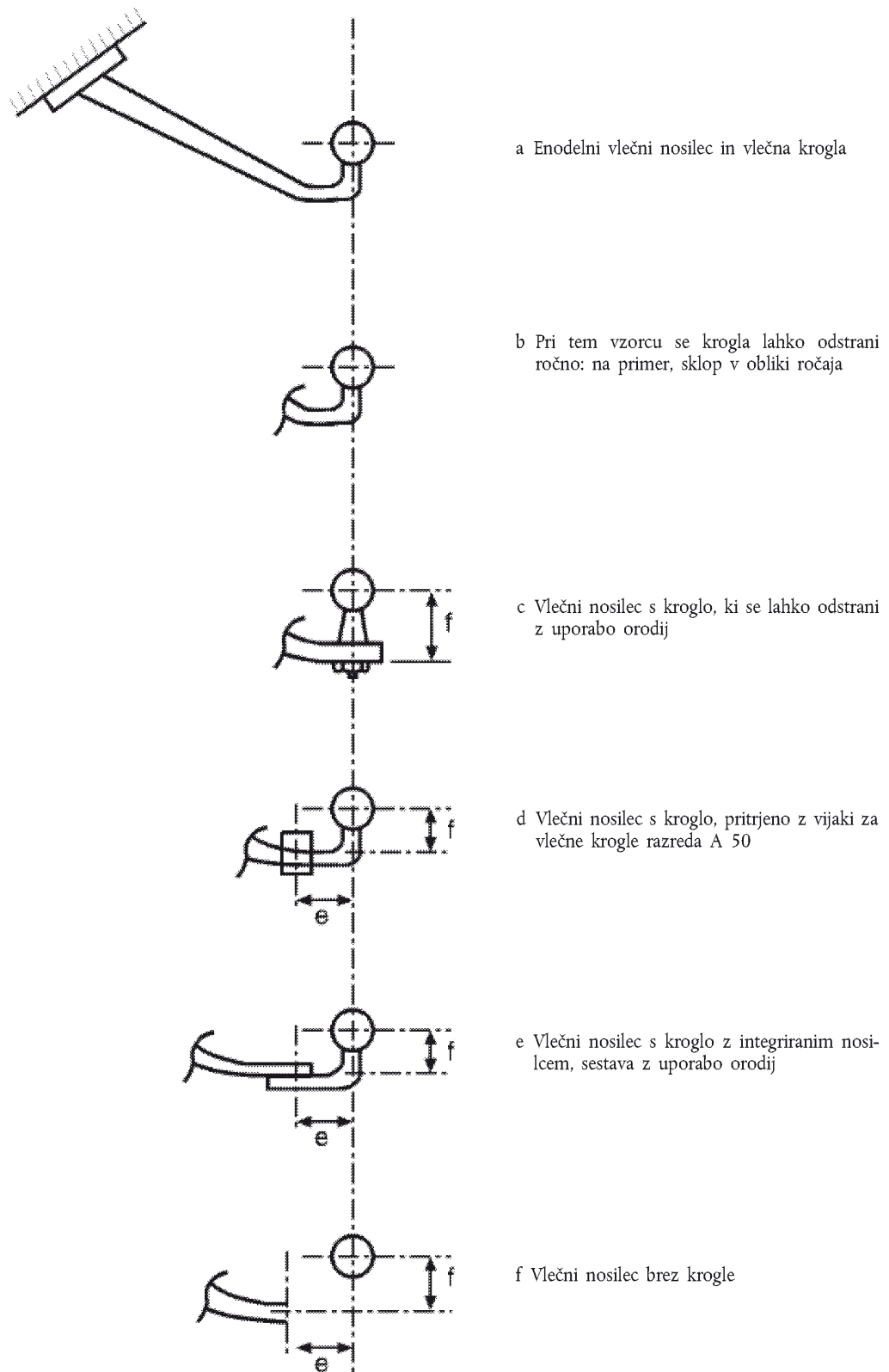
(i) enodelne vlečne kroglice, vključno z napravami z nezamenljivo snemljivo kroglo (glej slike 20a in 20b),

(ii) vlečne kroglice, sestavljene iz več delov, ki jih je mogoče razstaviti (glej slike 20c, 20d in 20e),

(iii) vlečni nosilci brez pritrjene kroglice (glej sliko 20f).

Slika 20

Pritrditve nosilcev vlečnih krogel

- 3.1.2 Osnovni preskus je preskus dinamične trdnosti. Preskusni vzorec sestavljajo vlečna krogla, vrat krogle in pritrtilni elementi, potrebni za pritrnitev na vozilo. Vlečna krogla in njen nosilec sta toga pritrjena na preskusni okvir, ki omogoča ustvarjanje izmeničnih sil, v položaju, namenjenem za uporabo naprave.
- 3.1.3 Mesta pritrtilnih točk za pritrnitev vlečne krogle in njenega nosilca navede proizvajalec vozila (glej odstavek 5.3.2 tega pravilnika).
- 3.1.4 Naprave, predložene v preskušanje, so opremljene z vsemi deli in konstrukcijskimi dodatki, ki lahko vplivajo na trdnost (na primer plošča za električni priključek, oznake itn.). Preskusni vzorec vključuje vse dele do točk sidranja ali pritrditve na vozilo. Geometrijski položaj vlečne krogle in pritrtilnih točk naprave za spenjanje glede na referenčno os navede proizvajalec vozila in je prikazan v poročilu o preskusu. Vsi relativni položaji točk sidranja glede na referenčno os, za katere proizvajalec vlečnega vozila navede vse podatke proizvajalcu priklopne naprave, se ponovijo na preskuševalni pripravi.
- 3.1.5 Na vzorcu, pritrjenem na preskusno napravo, se opravi preskus z izmenično obremenitvijo, ki deluje na kroglo pod kotom, prikazanem na sliki 21 ali 22.

Smer kota preskušanja se določa z navpičnim razmerjem med vodoravno referenčno osjo, ki poteka skozi središče krogle, in vodoravno premico, ki poteka skozi pritrtilno točko naprave za spenjanje, ki je najvišja od najbližjih, merjeno na vodoravni ravnini proti prečni navpični ravnini, ki poteka skozi središče krogle. Če je premica, ki poteka skozi pritrtilno točko, nad vodoravno referenčno osjo, se preskus opravi pri kotu $\alpha = +15^\circ \pm 1^\circ$, če pa je nad njo, se preskus opravi pri kotu $\alpha = -15^\circ \pm 1^\circ$ (glej sliko 21). Pritrdilne točke, ki se jih upošteva pri določanju kota preskušanja, navede proizvajalec vozila in prenašajo največje vlečne sile na strukturo vlečnega vozila.

Ta kot je izbran zaradi upoštevanja navpične statične in dinamične obremenitve ter se uporablja le za dovoljene statične navpične obremenitve, ki niso večje od:

$$S = 120 \times D \text{ [N]}$$

Kadar je statična navpična obremenitev večja od tiste, izračunane zgoraj, se kot v obeh pogojih poveča na 20° .

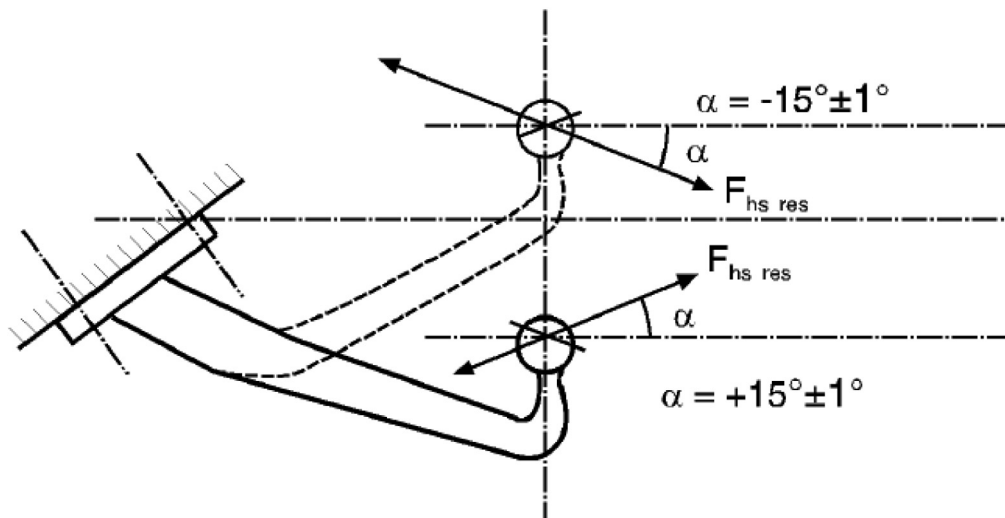
Dinamični preskus se opravi z naslednjo preskusno silo:

$$F_{hs \text{ res}} = \pm 0,6 D$$

- 3.1.6 Preskusni postopek se uporablja za različne tipe naprav za spenjanje (glej odstavke 3.1.1 te priloge):
- 3.1.6.1 enodelne vlečne krogle, vključno z napravami z nezamenljivo snemljivo kroglo (glej sliki 20a in 20b);
- 3.1.6.1.1 preskus trdnosti naprav, prikazanih na slikah 20a in 20b se opravi po zahtevah iz odstavka 3.1.5.

Slika 21

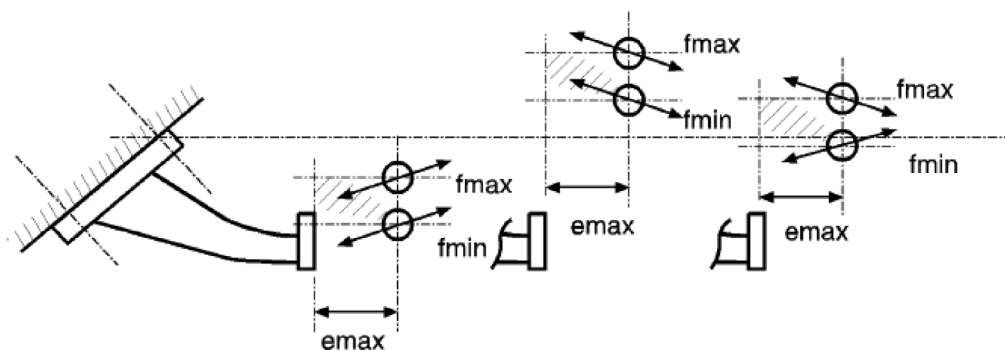
Koti obremenitve s preskusno silo

Opomba: Premica, vzporedna z referenčno osjo, poteka skozi središče najvišje in najbližje točke za pritrnitev vlečnega nosilca na vozilo – glej odstavek 3.1.5 Priloge 6.

Slika 22

Koti obremenitve s preskusno silo

Opomba: Smer izmenične preskusne sile, $F_{hs\ res}$, odvisna od položaja vodoravne referenčne osi skozi središče krogle glede na premico, vzporedno s to referenčno osjo – glej sliko 21.

3.1.6.2 vlečne krogle, sestavljene iz več delov, ki jih je mogoče razstaviti.

Določene so naslednje kategorije:

- vlečni nosilec in krogla (glej sliko 20c),
- vlečni nosilec in krogla z integriranim nosilcem (glej sliko 20d),
- vlečni nosilec s snemljivo kroglo (glej sliko 20e),
- vlečni nosilec brez krogle (glej sliko 20f).

3.1.6.2.1 Preskus trdnosti naprav, prikazanih na slikah 20c do 20f, se opravi po zahtevah v odstavku 3.1.5. Meri e in f z izdelavno toleranco ± 5 mm sta navedeni v poročilu o preskusu.

Preskus vlečnega nosilca (glej sliko 20f) se opravi s pritrjeno kroglo (na nosilcu). Upoštevajo se le rezultati preskusa na vlečnem nosilcu med pritrtilnimi točkami in ploskvijo za pritrnitev nosilca krogle.

Meri e in f z izdelavno toleranco ± 5 mm navede proizvajalec naprave za spenjanje.

3.1.6.3 Naprave za spenjanje s spremenljivima merama e in f za snemljive in zamenljive vlečne kroglice – glej sliko 22.

3.1.6.3.1 Preskusi trdnosti takih vlečnih nosilcev se opravijo po zahtevah iz odstavka 3.1.5.

3.1.6.3.2 Če proizvajalec in homologacijski organ ali tehnična služba sporazumno opredelita najneugodnejši primer, zadostuje preskušanje tega posamičnega primera.

Sicer se opravijo preskusi pri več različnih položajih kroglice po poenostavljenem preskusnem programu v skladu z odstavkom 3.1.6.3.3.

3.1.6.3.3 Pri poenostavljenem preskusnem programu je vrednost f med določeno vrednostjo f_{\min} in vrednostjo f_{\max} , ki ne presega 100 mm. Kroglica je na razdalji (e_{\max}) 130 mm od nosilca. Da se zajamejo vsi možni položaji kroglice v območju, ki ga opredelujeta vodoravna razdalja od pritrtilne površine in navpično območje f (od f_{\min} do f_{\max}), se preskušata dve napravi:

(i) ena s kroglo v gornjem položaju (f_{\max}) in

(ii) ena s kroglo v spodnjem položaju (f_{\max}).

Kot obremenitve s preskusno silo se bo spreminjal, pozitivno ali negativno, odvisno od razmerja med vodoravno referenčno osjo skozi središče kroglice in vzporedno premico, ki poteka skozi najvišjo in najbližjo pritrtilno točko naprave za spenjanje. Uporabljati se morajo koti, prikazani na sliki 22.

3.1.7 Kadar se snemljive kroglice ohranjajo v položaju, tako da se ne pritrdijo z vijaki, temveč na primer z vzmetnimi sponkami, in kadar se oblikovni mehanski vprijem te pritrditve ne preskuša med dinamičnim preskusom, se na krogli ali pritrditvi z oblikovnim mehanskim vprijemom v ustrezni smeri opravlja statični preskus. Kadar pritrditev z oblikovnim mehanskim vprijemom ohranja kroglo navpično, se kroglica med statičnim preskusom obremeni z navpično silo navzgor, enako vrednosti „D“. Kadar pritrditev z oblikovnim mehanskim vprijemom ohranja kroglo s prečno vodoravno konstrukcijo, se med statičnim preskusom kroglica obremeni s silo v tej smeri, enako vrednosti 0,25 D. Pri tem ne odpove naprava za oblikovni mehanski vprijem ali nastanejo kakršne koli deformacije, ki bi lahko škodljivo vplivale na njeno delovanje.

3.1.8 Pritrdilne točke za pomožno vlečno sklopko iz odstavka 1.5 Priloge 5 vzdržijo vodoravno statično silo, enako vrednosti 2 D, z največ 15 kN. Posebna pritrtilna točka za zaviralni kabel vzdrži vodoravno statično silo, enako vrednosti D.

3.2 Vlečne glave

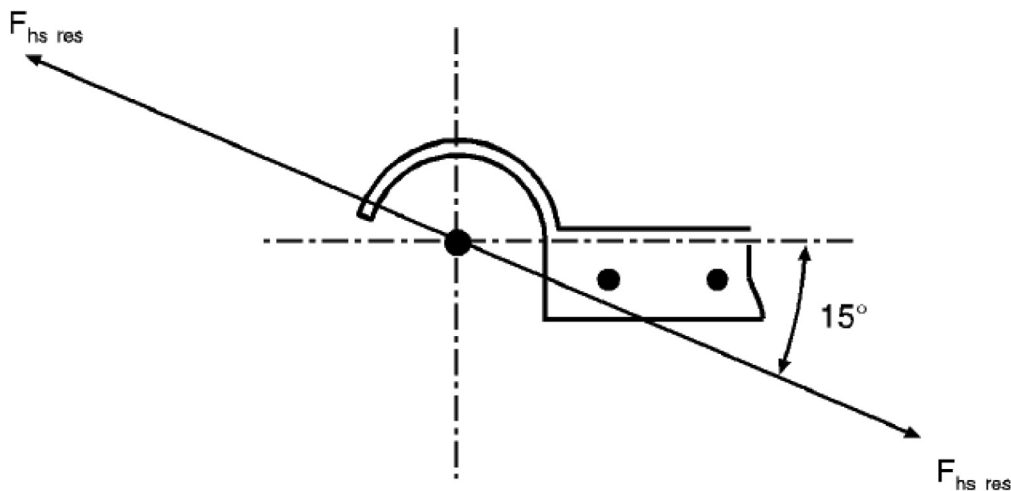
3.2.1 Osnovni preskus vsakega preskusnega vzorca je preskus trajne dinamične trdnosti z izmenično preskusno silo, ki mu sledi statični preskus (preskus dviga – snetja).

3.2.2 Dinamični preskus se opravlja z vlečno kroglo razreda A ustrezne trdnosti. Na preskuševalni napravi sta vlečna kroglica in vlečna glava nameščeni po navodilih proizvajalca in usmerjeni, kakor ustreza njenemu relativnemu položaju med normalno uporabo. Na vzorec ne sme delovati nobena druga sila razen preskusne. Preskusna sila deluje v črti, ki poteka skozi središče kroglice in je nagnjena nazaj in navzdol za 15° (glej sliko 23). Preskus trajne dinamične trdnosti mora biti opravljen na preskusnem vzorcu pri naslednji preskusni sili:

$$F_{hs \text{ res } w} = \pm 0,6 D$$

Kadar je največja dovoljena statična vodoravna masa S večja od 120 D, se preskusni kot poveča na 20° .

Slika 23
Dinamični preskus

- 3.2.3 Opravlja se tudi statični preskus dviga (snetja vlečne glave s kroglo). Vlečna krogla, uporabljena pri tem preskusu, ima premer 49,00 do 49,13 mm, tako da predstavlja obrabljeno vlečno kroglo. Dvižna sila F_a pravokotno na prečno in vzdolžno srednjico vlečne glave enakomerno in hitro narašča do vrednosti:

$$F_a = g (C + S/1\ 000) \text{ kN}$$

ter deluje 10 sekund.

Vlečna glava se ne loči od vlečne krogle in noben njen sestavni del ne kaže kake trajne deformacije, ki bi lahko škodljivo vplivala na njeno sposobnost delovanja.

- 3.3 Vlečne sklopke in vezni nosilci
- 3.3.1 Na preskusnem vzorcu se opravi preskus trajne dinamične trdnosti. Naprava za spenjanje je opremljena z vsemi deli, potrebnimi za pritrnitev na vozilo. Vse morebitne vmesne naprave, vgrajene med vlečno sklopko in okvir vozila (tj. vezni nosilci) se preskusijo z istimi silami kot vlečna sklopka. Pri preskušanju veznih nosilcev, namenjenih za standardne vlečne sklopke, navpična obremenitev deluje na isti vzdolžni razdalji od navpične ravnine skozi pritrditelne točke kot pri ustreznih standardnih vlečnih sklopkah.
- 3.3.2 Vlečne sklopke za ojesa na tečajih ($S = 0$).

Opravlja se dinamični preskusi z izmenično vodoravno silo $F_{hw} = \pm 0,6 D$, ki deluje v osi, vzporedni s podlago, in v vzdolžni srednji ravnini vlečnega vozila, ki poteka skozi središče spenjalnega sornika.

- 3.3.3 Vlečne sklopke za ojesa priklopnikov s centralno osjo ($S > 0$).

- 3.3.3.1 Priklopniki s centralno osjo mase do vključno 3,5 tone:

Vlečne sklopke za priklopnike s centralno osjo mase do vključno 3,5 tone se preskušajo enako kot vlečne krogle in vlečni nosilci, opisani v odstavku 3.1 te priloge.

- 3.3.3.2 Priklopniki s centralno osjo mase, ki presega 3,5 tone:

Pri preskusu trajne dinamične trdnosti delujejo na preskusni vzorec asinhrono sile v vodoravni in navpični smeri. Vodoravna smer delovanja poteka vzporedno s podlago in v vzdolžni srednji ravnini vlečnega vozila skozi središče spenjalnega sornika. Navpična smer delovanja poteka pravokotno na vodoravno smer delovanja in deluje v vzdolžni srednji ravnini spenjalnega sornika.

Pritrditev vlečne sklopke in vlečnega ušesa na preskuševalni napravi je enaka pritrditvi, namenjeni za vozilo po proizvajalčevih navodilih za vgradnjo.

Pri preskusu delujejo naslednje sile:

Tabela 14

Preskusne sile

Preskusna sila	Srednja vrednost (kN)	Velikost (kN)
Vodoravna sila	0	$\pm 0,6 D_c$ (glej opombo)
Navpična sila	$S \times g/1\,000$	$\pm 0,6 V$ (glej opombo)

Opomba: Pri napravah za spenjanje z vlečnimi ojesi razreda T se te vrednosti zmanjšajo na $\pm 0,5 D_c$ in $\pm 0,5 V$.

Navpična in vodoravna komponenta sta po obliki sinusni in delujeta asinhrono, pri čemer je razlika med njunima frekvencama med 1 in 3 %.

3.3.4 Statični preskus naprave za blokiranje spenjalnega sornika.

Pri vlečnih sklopkah je treba preskusiti tudi zapiranje in morebitne blokirne naprave, in sicer s statično silo $0,25 D$, ki deluje v smeri odpiranja. Med preskusom se naprava ne odpre ali kakor koli poškoduje. Pri valjastih spenjalnih sornikih zadostuje preskusna sila $0,1 D$.

3.4 Vlečna ušesa

3.4.1 Na vlečnih ušesih se opravljajo isti dinamični preskusi kot na vlečnih sklopkah. Pri vlečnih ušesih, namenjenih za uporabo izključno na priklopnikih z ojesi na tečajih, ki omogočajo prosto navpično nihanje, je izmenična sila med preskusom taka, kot je opisana v odstavku 3.3.2. Vlečna ušesa, ki so namenjena tudi za uporabo na priklopnikih s centralno osjo, se pri priklopnikih s centralno osjo z masami C do vključno 3,5 tone preskušajo enako kot vlečne glave (odstavek 4.2), pri priklopnikih s centralno osjo z maso C nad 3,5 tone pa enako kot vlečne sklopke (odstavek 4.3.3.2).

3.4.2 Obročasta (toroidna) ušesa razreda L se preskušajo na isti način kot standardna vlečna ušesa.

3.4.3 Preskušanje vlečnih ušes se opravlja tako, da izmenična sila deluje tudi na dele, ki se uporabljajo za pritrnitev vlečnega ušesa na vlečno oje. Vsi elastični vmesni deli se blokirajo.

3.5 Kavljaste vlečne sklopke

3.5.1 Kavljaste vlečne sklopke razreda K so take, da uspešno opravijo preskuse, navedene v odstavku 3.5.2 te priloge.

3.5.2 Dinamični preskus:

3.5.2.1 Dinamični preskus je preskus z nihajočo obremenitvijo, pri katerem se uporabi obročasto (toroidno) uho razreda L, sklopka, kakor bi bila vgrajena na vozilu, in vsi potrebni deli za vgradnjo v vozilo. Vsi elastični sestavni deli pa se lahko nevtralizirajo s soglasjem homologacijskega organa ali tehnične službe.

3.5.2.2 Pri kavljastih vlečnih sklopkah, namenjenih za uporabo na priklopnikih z ojesi na tečajih, kadar je navpična obremenitev vlečne sklopke S nič, preskusna sila deluje v vodoravni smeri in simulira natezne sile na kavljasto vlečno sklopko, ki se giblje med $0,05 D$ in $1,00 D$.

3.5.2.3 Pri kavljastih vlečnih sklopkah, namenjenih za priklopnike s centralno osjo, preskusna sila predstavlja rezultanto vodoravne in navpične sile na vlečno sklopko in deluje pod kotom $-\alpha$, torej od spredaj zgoraj navzdol in nazaj, ter je enakovredna izračunanemu kotu rezultante med vodoravno in navpično silo na sklopko. Sila $F_{hs\ res}$ se izračuna:

$$F_{hs\ res} = \sqrt{F_h^2 + F_s^2} \text{ pri čemer } F_h = D_c \text{ in } F_s = \frac{9,81S}{1\,000} + 0,8V$$

3.5.2.4 Delujoča sila se giblje med $0,05 F_{hs\ res}$ in $1,00 F_{hs\ res}$.

3.5.3 Statični preskus naprave za blokiranje sklopke

Pri kavljastih vlečnih sklopkah je treba preskusiti tudi zapiranje in morebitne blokirne naprave, in sicer s statično silo $0,25 D$, ki deluje v smeri odpiranja. Med preskusom se naprava ne odpre ali kakor koli poškoduje.

3.6 Vlečna ojesa

- 3.6.1 Vlečna ojesa se preskušajo enako kot vlečna ušesa (glej odstavke 3.4). Homologacijski organ ali tehnična služba lahko opusti preskus trajne dinamične trdnosti, če preprosta konstrukcija sestavnega dela omogoča teoretično preverjanje trdnosti. Pri teoretičnem preverjanju vlečnih ojes za polpriklonike s centralno osjo z maso do vključno 3,5 tone se uporabljajo nazivne sile po standardu ISO 7641/1:1983. Pri teoretičnem preverjanju vlečnih ojes za polpriklonike s centralno osjo z maso nad 3,5 tone se uporabljajo nazivne sile, ki se izračunajo na naslednji način:

$$F_{sp} = (g \times S/1\ 000) + V$$

pri čemer je velikost sile V taka, kot je navedena v odstavku 2.11.4 tega pravilnika.

Pri polpriklonikih s centralno osjo z maso do vključno 3,5 tone so dopustne napetosti ob nazivnih masah v skladu z odstavkom 5.3 standarda ISO 7641/1:1983. Pri upognjenih vlečnih ojesih (npr. oblike labodjega vratu) in vlečnih ojesih priklonikov se upošteva vodoravna komponenta sile $F_{hp} = 1,0 \times D$.

- 3.6.2 Pri vlečnih ojesih priklonikov, ki se lahko prosto premikajo v navpični smeri, se ob preskusu trajne dinamične trdnosti ali teoretičnem preverjanju trdnosti preverja še odpornost proti uklonu, bodisi s teoretičnim izračunom z nazivno silo $3,0 \times D$ ali z uklonskim preskusom z nazivno silo $3,0 \times D$. Pri izračunu so dopustne napetosti v skladu z odstavkom 5.3 standarda ISO 7641/1:1983.

- 3.6.3 Pri krmiljenih oseh se preverja odpornost proti upogibu s teoretičnim izračunom ali z upogibnim preskusom. V središču točke spenjanja deluje vodoravna prečna statična sila. Njena velikost je izbrana tako, da okoli središča prednje osi deluje navor $0,6 \times A_v \times g$ (kNm). Dopustne napetosti so v skladu z odstavkom 5.3 standarda ISO 7641/1:1983.

Kadar krmiljeni osi oblikujeta dvojček, tandem, voz s prednjo osjo (krmiljen podstavni voziček) pa se navor poveča na $0,95 \times A_v \times g$ (kNm).

3.7 Sedla

- 3.7.1 Osnovna preskusa trdnosti sta dinamični preskus in statični preskus (preskus dviga). Na sedlih, namenjenih za prisilno krmiljenje polpriklonikov, se opravlja še dodaten statični preskus (upogibni preskus). Za te preskuse je sedlo opremljeno z vsemi deli, potrebnimi za pritrditev na vozilo. Način pritrditve je enak dejanski pritrditvi na vozilo. Metoda izračuna se ne sme uporabljati namesto fizičnega preskušanja.

3.7.2 Statični preskusi

- 3.7.2.1 Standardna sedla, konstruirana za uporabo s krmilnimi klini ali podobnimi napravami za prisilno krmiljenje polpriklonikov (glej odstavke 2.7 tega pravilnika), se trdnostno preskušajo s statičnim upogibnim preskusom v področju delovanja krmilne naprave ob sočasnem delovanju navpične obremenitve na sedlo. Največja dovoljena navpična obremenitev sedla U deluje navpično na sedlo v njegovi delovni legi preko toge plošče, ki je dovolj velika, da v celoti pokrije sedlo.

Rezultanta navpične obremenitve poteka skozi središče vodoravnega zgiba sedla.

Hkrati na stranski steni vodila kraljevega čepa deluje vodoravna prečna sila, ki predstavlja silo, potrebno za prisilno krmiljenje polpriklonika. Njena velikost in smer delovanja sta izbrani tako, da okoli središča kraljevega čepa deluje navor $0,75 m \times D$, ki ga povzroča sila, ki deluje na ročici dolžine $0,5 \pm 0,1$ m. Dovoljena je trajna (plastična) deformacija vseh nazivnih mer do 0,5 %. Ne smejo se pojaviti razpoke.

- 3.7.2.2 Na vseh sedlih se opravi tudi statični dvizni preskus. Do dvizne sile $F_A = g.U$ se na več kot 0,2 % širine priklonpe plošče ne pojavi noben pomemben trajni upogib.

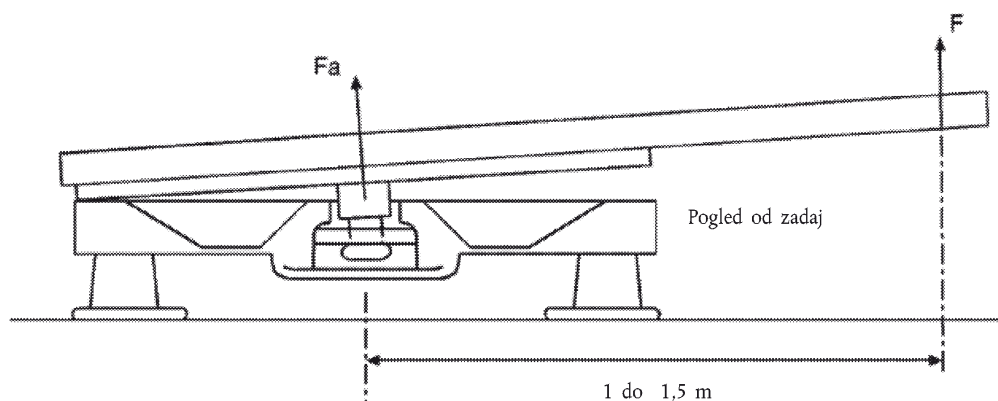
Pri standardnih sedlih razreda G 50 in primerljivih sedlih za isti premer kraljevega čepa se kraljevi čep polpriklopnika ne loči od sedla pri dvižni sili $F_a = g \times 2,5 U$. Pri nestandardnih sedlih za premer kraljevega čepa, večji od 50 mm, na primer sedla za kraljevi čep premera 90 mm, je dvižna sila: $F_a = g \times 1,6 U$ z najmanjšo vrednostjo 500 kN.

Potrebno silo povzroča vzvod, ki se na enem koncu naslanja na zgornjo ploščo sedla, na drugem pa nanj deluje sila na razdalji od 1,0 do 1,5 m od središča kraljevega čepa – glej sliko 24.

Ročica vzvoda leži pod kotom 90° glede na smer uvajanja kraljevega čepa v sedlo. Če je najneugodnejši primer očiten, ga je treba preskusiti. Če ga ni mogoče preprosto ugotoviti, homologacijski organ ali tehnična služba določi stran za preskušanje. Potreben je le en preskus.

Slika 24

Dvižni preskus na sedlih

3.7.3 Dinamični preskus

Sedlo se preskusi z izmenično obremenitvijo (asinhroni dinamični preskus), tako da nanj sočasno delujeta vodoravna izmenična in navpična nihajoča sila.

3.7.3.1 Pri sedlih, ki niso namenjena za prisilno krmiljenje polpriklopnikov, se uporabljajo naslednje sile:

$$\text{vodoravna: } F_{hw} = \pm 0,6 \times D$$

$$\text{navpična: } F_{sO} = g \times 1,2 U$$

$$F_{sU} = g \times 0,4 U$$

Ti dve sili delujeta v vzdolžni srednji ravnini vozila, pri čemer smeri delovanja obeh sil F_{sO} in F_{sU} potekata skozi središče zгиба sedla.

Navpična sila F_s se spreminja med mejama $+g \times 1,2 U$ in $+g \times 0,4 U$, vodoravna sila pa med $\pm 0,6 D$.

3.7.3.2 Pri sedlih, namenjenih za prisilno krmiljenje polpriklopnikov, se uporabljajo naslednje sile:

$$\text{vodoravna: } F_{hw} = \pm 0,675 D$$

$$\text{navpična: } F_{sO} \text{ in } F_{sU} \text{ kot v odstavku 3.7.3.1.}$$

Smeri delovanja sil so take, kakor so navedene v odstavku 3.7.3.1.

3.7.3.3 Pri dinamičnem preskusu sedla se med naležni plošči sedla in polpriklopnika nanese ustrezna mazalna snov, tako da je torni količnik F največ 0,15.

3.8 Montažne plošče za sedla

Tudi za preskušanje montažnih plošč se uporabljajo dinamični preskus sedel, opisan v odstavku 3.7.3, in statični preskusi, opisani v odstavku 3.7.2. Pri montažnih ploščah zadostuje dvižni preskus le na eni strani. Preskus se opravi na osnovi največje predvidene višine vgradnje sedla, največje predvidene širine in najmanjše predvidene dolžine montažne plošče. Ta preskus ni potreben, če je zadevna montažna plošča, razen tega, da je ožja in/ali daljša in je celotna višina manjša, enaka plošči, na kateri je bil ta preskus že opravljen. Metoda izračuna se ne sme uporabljati namesto fizičnega preskušanja.

3.9 Kraljevi čepi polpriklopnikov

3.9.1 Na vzorcu na preskuševalni napravi se opravi dinamični preskus z izmenično obremenitvijo. Preskušanje kraljevega čepa ne poteka skupaj s preskušanjem sedla. Preskus se opravi tako, da sila deluje tudi na dele, ki so potrebni za pritrditev kraljevega čepa na polpriklopnik. Metoda izračuna se ne sme uporabljati namesto fizičnega preskušanja.

3.9.2 Opravi se dinamični preskus z izmenično vodoravno silo $F_{hw} = \pm 0,6 D$, ki deluje na čep v delovnem položaju.

Smer delovanja sile poteka skozi središče najmanjšega premera valjastega dela čepa s premerom 50,8 mm za razred H 50 (glej Prilogo 5, sliko 18).

3.10 Alternativni preskus vzdržljivosti za vlečne kroglice in nosilce z vrednostjo $D \leq 14$ kN.

Poleg preskusa, opisanega v odstavku 3.1, se vlečne kroglice in nosilci z vrednostjo $D \leq 14$ kN lahko preskusijo pod naslednjimi pogoji.

3.10.1 Uvod

Pri spodaj opisanem preskusu vzdržljivosti gre za večosni preskus s tremi smermi obremenitve in hkrati uporabljenimi silami, določenimi največjimi amplitudami in ekvivalencami utrujanja (vrednostmi obremenitve v skladu z definicijo, navedeno spodaj).

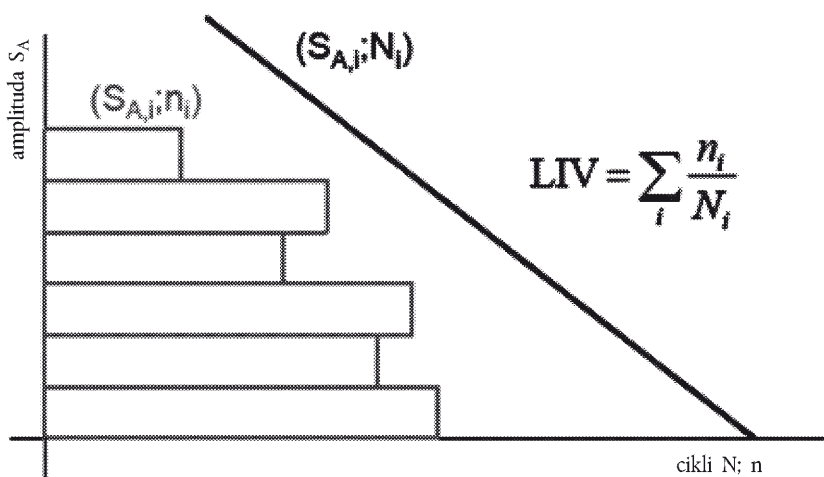
3.10.2 Zahteve za preskus

3.10.2.1 Opredelitev vrednosti obremenitve („load intensity value“ ali LIV):

LIV je skalarna vrednost, ki predstavlja težo časovnega zapisa ene obremenitve ob upoštevanju vidikov vzdržljivosti (enako vsoti poškodb). Za akumulacijo poškodb se uporabi Minerjevo osnovno pravilo. Za njeno določitev se upoštevajo amplitude obremenitve in število ponovitev vsake amplitude (učinki srednjih obremenitev se ne upoštevajo).

Krivulja S-N (Basquinova krivulja) predstavlja amplitude obremenitve glede na število ponovitev ($S_{A,i}$ glede na N_i). Ima stalno strmino k v dvojnem logaritemskem diagramu (tj. vsaka amplituda/uporabljena preskusna sila $S_{A,i}$ se nanaša na omejeno število ciklov N_i). Krivulja predstavlja teoretično omejitev utrujanja za analizirano strukturo.

Časovni zapis obremenitve se šteje v diagramu „range-pair“ amplitud obremenitve glede na število ponovitev ($S_{A,i}$ glede na n_i). Vsota razmerja n_i/N_i za vse razpoložljive ravni amplitude $S_{A,i}$ je enaka LIV.

3.10.2.2 Zahtevane vrednosti obremenitve (LIV) in največje amplitude

Upoštevati je treba naslednji koordinatni sistem:

smer x: vzdolžna smer/smer, nasprotna smeri vožnje

smer y: v desno glede na smer vožnje

smer z: navpično navzgor

Časovni zapis obremenitve se lahko izrazi z vmesnimi smermi, ki temeljijo na glavnih smereh (x, y, z) ob upoštevanju naslednjih enačb ($\alpha = 45^\circ$; $\alpha' = 35,2^\circ$):

$$F_{xy}(t) = F_x(t) \times \cos(\alpha) + F_y(t) \times \sin(\alpha)$$

$$F_{xz}(t) = F_x(t) \times \cos(\alpha) + F_z(t) \times \sin(\alpha)$$

$$F_{yz}(t) = F_y(t) \times \cos(\alpha) + F_z(t) \times \sin(\alpha)$$

$$F_{xyz}(t) = F_{xy}(t) \times \cos(\alpha') + F_z(t) \times \sin(\alpha')$$

$$F_{xzy}(t) = F_{xz}(t) \times \cos(\alpha') - F_y(t) \times \sin(\alpha')$$

$$F_{yzx}(t) = F_{yz}(t) \times \cos(\alpha') - F_x(t) \times \sin(\alpha')$$

Vrednosti obremenitve (LIV), izražene v vsaki smeri (tudi v kombiniranih smereh) se izračunajo kot vsota razmerja n_i/N_i za vse razpoložljive ravni amplitude, opredeljene v zadostni smeri.

Za ugotavljanje najmanjše življenjske dobe naprave, ki jo je treba homologirati, morajo biti pri preskusu vzdržljivosti dosežene vsaj naslednje vrednosti obremenitve (LIV):

	LIV (1 kN ≤ D ≤ 7 kN)	LIV (7 kN < D ≤ 14 kN)
LIVx	0,0212	0,0212
LIVy	linearna regresija med: D = 1 kN: 7,026 e-4; D = 7 kN: 1,4052 e-4	1,4052 e-4
LIVz	1,1519 e-3	1,1519 e-3
LIVxy	linearna regresija med: D = 1 kN: 6,2617 e-3; D = 7 kN: 4,9884 e-3	4,9884 e-3
LIVxz	9,1802 e-3	9,1802 e-3
LIVyz	linearna regresija med: D = 1 kN: 7,4988 e-4; D = 7 kN: 4,2919 e-4	4,2919 e-4
LIVxyz	linearna regresija med: D = 1 kN: 4,5456 e-3; D = 7 kN: 3,9478 e-3	3,9478 e-3
LIVxzy	linearna regresija med: D = 1 kN: 5,1977 e-3; D = 7 kN: 4,3325 e-3	4,3325 e-3
LIVyzx	linearna regresija med: D = 1 kN: 4,5204 e-3; D = 7 kN: 2,9687 e-3	2,9687 e-3

Za časovni zapis obremenitve na podlagi zgoraj navedenih LIV mora biti strmina krivulje $k = 5$ (glej opredelitev v odstavku 3.10.2.1.). Basquinova krivulja mora potekati skozi točko amplitude $S_A = 0,6 \times D$ s številom ciklov $N = 2 \times 10^6$.

Navpičnim obremenitvam se doda statična navpična obremenitev S (kot je opredeljena v odstavku 2.11.3. tega pravilnika), ki deluje na napravo za spenjanje v skladu z navedbami proizvajalca.

Največje amplitude med preskusom ne smejo preseči naslednjih vrednosti:

	vzdolžna F_x [-]	bočna F_y [-]	navpična F_z [-]
največja	+ 1,3 × D	+ 0,45 × D	+ 0,6 × D + S
najmanjša	- 1,75 × D	- 0,45 × D	- 0,6 × D + S

Primer časovnega zapisa obremenitve, ki izpolnjuje te zahteve, je na voljo na:

<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29grff/grff-reg55.html>

3.10.3 Preskusni pogoji

Naprava za spenjanje se montira na nepremično preskusno napravo ali na vozilo. Pri tridimenzionalnem signalu časovnega zapisa je treba uporabiti tri sprožila za hkratno delovanje komponent sile F_x (vzdolžna), F_y (bočna) in F_z (navpična) ter nadzor nad njimi. V drugih primerih se število in položaj sprožil lahko določita po dogovoru med proizvajalcem in tehničnimi službami. V vsakem primeru mora preskusna postavitve omogočati hkratno delovanje potrebnih sil, da se dosežejo vrednosti obremenitve (LIV) iz odstavka 3.10.2.2.

Vsi sorniki morajo biti priviti z navorom, ki ga je določil proizvajalec.

3.10.3.1 Naprava za spenjanje, montirana na nepremični preskusni napravi:

Skladnost točk pritrditve spenjalne naprave ne sme preseči 1,5 mm od referenčne točke „obremenitve 0“ med uporabo največje in najmanjše sile F_x , F_y , F_z , pri čemer se vsaka uporabi ločeno na točki spenjanja.

3.10.3.2 Spenjalna naprava, montirana na karoserijo ali del karoserije:

V tem primeru se spenjalna naprava montira na karoserijo ali del karoserije tipa vozila, za katerega je namenjena. Vozilo ali del karoserije se pritrdi na ustrezno preskusno napravo tako, da se izniči morebitni učinek vzmetenja vozila.

Točne pogoje med preskusom je treba navesti v poročilu o preskusu. Morebitne resonančne učinke je treba izravnati z ustreznim sistemom za nadzor preskusne opreme, lahko pa se tudi zmanjšajo z dodatno pričvrstitvijo karoserije in preskusne naprave ali s spremenjeno frekvenco.

3.10.4 Kriteriji neustreznosti

Poleg kriterijev iz odstavka 4.1. tega pravilnika, ki se preverijo s prepustnostjo za tekočine, naprava za spenjanje ne prestane preskusa, če:

- (a) je vidna plastična deformacija;
- (b) sta prizadeti funkcionalnost in varnost spenjalne naprave (npr. varna povezava priklopnika, največja zračnost);
- (c) pride do izgube navora sornikov, ki presega 30 odstotkov nominalnega navora, izmerjenega v smeri zapiranja;
- (d) spenjalne naprave z odstranljivim delom ni mogoče odstraniti in pritrditi najmanj trikrat. Pri prvi odstranitvi je dovoljen en udarec.

PRILOGA 7

VGRADNJA IN POSEBNE ZAHTEVE

1. VGRADNJA IN POSEBNE ZAHTEVE
- 1.1 Vgradnja vlečnih krogel in vlečnih nosilcev
- 1.1.1 Vlečne krogle in vlečni nosilci so vgrajeni v vozila kategorije M1, M2 (največja dovoljena masa pod 3,5 tone) in N1 ⁽¹⁾ skladno z merami prostega prostora in višin, prikazanimi na sliki 25. Višina se meri pod pogoji obremenitve vozila, navedenih v Dodatku 1 k tej prilogi.

Zahteva glede višine ne velja za terenska vozila kategorije G, opredeljena v Prilogi 7 k prečiščeni Resoluciji o konstrukciji vozil (R.E.3) (dokument TRANS/WP.29/78/Rev.1/Sprem.2).

- 1.1.1.1 Prosti prostor, prikazan na slikah 25a in 25b, lahko zapolni nesnemljiva oprema, kot je rezervno kolo, če razdalja med središčem vlečne krogle in navpično ravnino na skrajni zadnji točki opreme ni večja od 300 mm. Oprema se pritrdi, da se omogoči ustrezen dostop za spenjanje in odpenjanje brez nevarnosti poškodbe uporabnika in vpliva na prosto gibanje naprave za spenjanje.
- 1.1.2 Za vlečne krogle in vlečne nosilce proizvajalec vozila zagotovi navodila za vgradnjo in navede, ali je potrebna kakšna ojačitev območja vgradnje.
- 1.1.3 Naprave za spenjanje z vlečno kroglo omogočajo spenjanje in odpenjanje, kadar je vzdolžna os naprave za spenjanje zasukana glede na srednjico vlečne krogle in pritrtilne konstrukcije:

v vodoravni smeri za 60° v desno ali levo ($\beta = 60^\circ$, glej sliko 25);

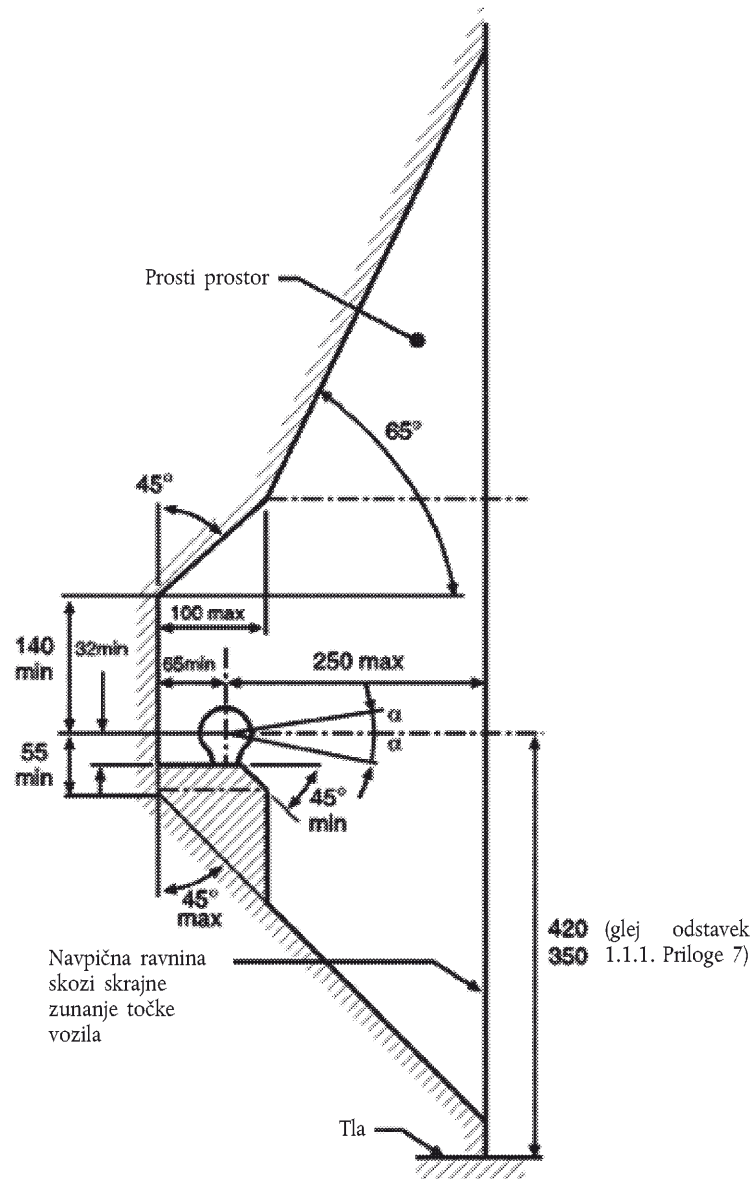
v navpični smeri za 10° navzgor ali navzdol ($\alpha = 10^\circ$, glej sliko 25);

okoli svoje osi za 10° v desno ali levo.

⁽¹⁾ Glej opredelitve v Pravilniku št. 13, ki je bil priložen Sporazumu o sprejetju enotnih tehničnih predpisov za cestna vozila, opremo in dele, ki se lahko vgradijo v vozila in/ali uporabijo na njih, in o pogojih za vzajemno priznavanje homologacij, dodeljenih na podlagi teh predpisov. Opredelitve vsebuje tudi Priloga 7 k prečiščeni Resoluciji o konstrukciji vozil (R. E. 3) (dokument TRANS/ WP. 29/ 78/ Rev. 1/ Sprem. 2).

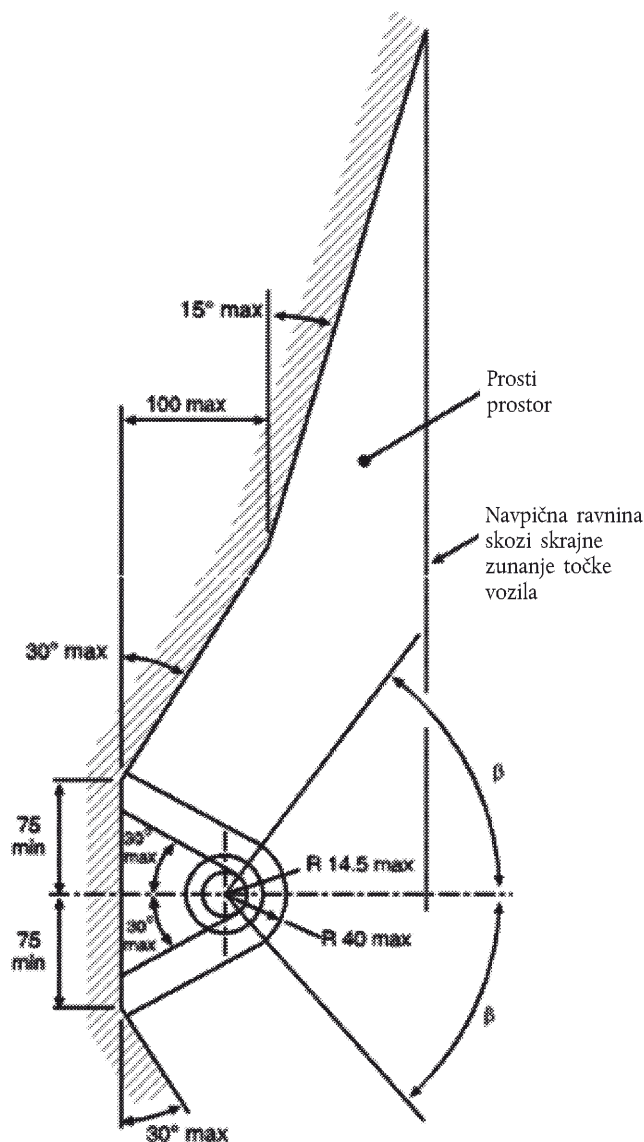
Slika 25(a)

Prosti prostor okoli vlečne kroglice in njena višina – pogled s strani

Slika 25(b)

Prosti prostor okoli vlečne kroglice – tloris

1.1.4 Kadar priklopnik ni spet z vlečnim vozilom, vgrajen vlečni nosilec in vlečna krogla ne zakrivata prostora za pritrnitev zadnje registrske tablice vlečnega vozila ali zmanjšujeta njeno vidnost. Če vlečna krogla ali druga oprema zakriva zadnjo registrsko tablico, mora biti takšna, da jo je mogoče odstraniti ali premakniti brez uporabe orodja, razen na primer sprostivnega ključa, ki se zlahka uporablja (tj. napor ni večji od 20 Nm) in s katerim je opremljeno vozilo.

1.2 Vgradnja vlečnih glav

1.2.1 Vlečne glave razreda B so dovoljene na priklopnikih, katerih skupna masa ne presega 3,5 tone. Ko je priklopnik v vodoravnem položaju in ima največjo dovoljeno osno obremenitev, je vlečna glava v takem položaju, da leži srednjica krogelnega območja, v katerega se pritrri krogla, 430 ± 35 mm nad vodoravno ravnino, na kateri stojijo kolesa priklopnika.

Bivalna prikolica in priklopnik za prevoz blaga je v vodoravnem položaju, kadar je v takem položaju njen pod ali dno tovarnega prostora. Pri priklopnikih, ki nimajo take referenčne ploskve (npr. priklopnikih za prevoz čolnov ipd.), ustrezno referenčno črto za določitev vodoravnega položaja navede proizvajalec priklopnega vozila. Zahteva glede višine priklopne točke velja samo za priklopnike, namenjene za spenjanje z vozili, navedenimi v točki 1.1.1 te priloge.

V vseh primerih se vodoravni položaj določi znotraj območja $\pm 1^\circ$.

- 1.2.2 Vlečna glava omogoča varno upravljanje v prostem prostoru okoli vlečne kroglice, prikazanem na slikah 25a in 25b, do kotov $\alpha = 25^\circ$ in $\beta = 60^\circ$.

- 1.3 Vgradnja vlečnih sklopk in montažnih elementov

- 1.3.1 Vgradne mere standardnih vlečnih sklopk:

Pri tipih standardnih vlečnih sklopk vozilo izpolnjuje zahteve glede mer, prikazanih na sliki 15 in v tabeli 10.

- 1.3.2 Potreba po daljinsko upravljanih napravah za spenjanje

Če ene ali več od naslednjih zahtev glede preprostega in varnega upravljanja (odstavek 1.3.3), dostopnosti (odstavek 1.3.5) ali prostega prostora okoli vzvoda za ročno upravljanje (odstavek 1.3.6) ni mogoče izpolniti, se uporablja naprava za spenjanje z napravo za daljinsko upravljanje, kakor je opisana v odstavku 12.3 Priloge 5.

- 1.3.3 Preprosto in varno upravljanje naprave za spenjanje

Vlečne sklopke so vgrajene na vozilo tako, da jih je mogoče preprosto in varno upravljati.

To se ne nanaša le na postopek spenjanja (in odpenjanja, kadar je to ustrezno), ampak tudi na preverjanje položaja kazalnika odprtega in zaprtega položaja spenjalnega sornika (vizualno ali z otipom).

V območju, v katerem mora biti oseba pri upravljanju naprave za spenjanje, ni nobenih morebitno nevarnih konstrukcijskih mest, kakršna so ostri robovi, vogali itn., razen če so načrtovana tako, da ni nevarnosti poškodb.

Poti iz tega območja na nobeni strani ne omejuje ali zapira noben predmet, pritrjen na napravo za spenjanje ali vozilo.

Nobena blokirna naprava ne preprečuje tej osebi, da se postavi v primeren položaj za upravljanje naprave za spenjanje.

- 1.3.4 Najmanjši kot pri spenjanju in odpenjanju

Spenjanje in odpenjanje ušesa vlečnega ojesa je mogoče, kadar je vzdolžna os ušesa vlečnega ojesa glede na srednjico čeljusti sočasno zasukana:

vodoravno za 50° v desno ali levo;

navpično za 6° navzgor ali navzdol;

osno za 6° v desno ali levo.

Ta zahteva velja tudi za kavljaste vlečne sklopke razreda K.

- 1.3.5 Dostopnost

Razdalja med središčem spenjalnega sornika in robom nadgradnje vozila ne presega 550 mm. Kadar razdalja presega 420 mm, se naprava za spenjanje pritrdi z mehanizmom za upravljanje, ki omogoča varno upravljanje pri največji razdalji 420 mm od zadnjega robu nadgradnje.

Razdalja 550 mm se lahko poveča, če je mogoče dokazati tehnično nujnost in to ne ogroža preprostega in varnega upravljanja vlečne sklopke:

(i) na razdaljo do 650 mm pri vozilih s prekucnimi nadgradnjami ali opremo, vgrajeno na zadnjem koncu;

(ii) na razdaljo do 1 320 mm, če je svetla višina vsaj 1 150 mm;

(iii) pri vozilih za prevoz avtomobilov z najmanj dvema navoznima nivojema, če se priklopno vozilo med normalnim prevažanjem ne ločuje od vlečnega vozila.

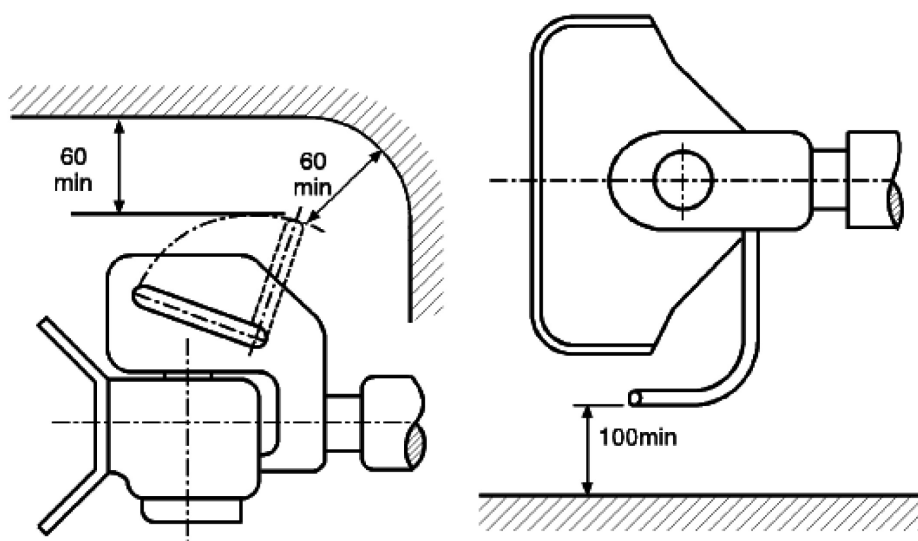
1.3.6 Prosti prostor okoli vzvoda za ročno upravljanje

Za varno upravljanje vlečne sklopke je okoli vzvoda za ročno upravljanje dovolj prostega prostora.

Prosti prostor, prikazan na sliki 26, velja kot zadosten. Če so različni tipi standardnih vlečnih sklopk namenjeni za vgradnjo v vozilo, je prostega prostora toliko, da so pogoji izpolnjeni tudi pri največjih merah vlečne sklopke ustreznega razreda, navedenih v odstavku 3 Priloge 5.

Slika 26

Prosti prostor okoli vzvoda za ročno upravljanje

Mere prostega prostora veljajo po potrebi tudi za vlečne sklopke z vzvodi za ročno upravljanje, obrnjenimi navzdol, ali naprave drugačnih konstrukcij.

Prosti prostor je zagotovljen tudi pri predpisanih najmanjših kotih spenjanja in odpenjanja, navedenih v odstavku 1.3.4 te priloge.

1.3.7 Prostor za prosto gibanje vlečne sklopke

Na vozilo vgrajena vlečna sklopka je odmaknjena od katerega koli drugega dela vozila najmanj 10 mm ob upoštevanju vseh možnih geometrijskih leg, navedenih v odstavku 3 Priloge 5.

Če so različni tipi standardnih vlečnih sklopk namenjeni za vgradnjo v tip vozila, je odmik tolikšen, da so pogoji izpolnjeni tudi pri največjih merah vlečne sklopke ustreznega razreda, navedenih v odstavku 3 Priloge 5.

1.3.8 Dopustnost vlečnih sklopk s posebnim zgibom za navpično nagibanje – glej odstavek 3.4 Priloge 5.

Naprave za spenjanje z valjastim spenjalnim sornikom, ki omogočajo navpično vrtenje priklopljenega vlečnega ušesa s posebnim zgibom, so dopustne le, če je mogoče dokazati njihovo tehnično nujnost. To se lahko zgodi na primer pri vzratnih prekucnikih, pri katerih je glava vlečne sklopke na tečajih, ali pri vlečnih sklopkah težkih transportnih vozil, pri katerih je uporaba valjastega spenjalnega sornika nujna zaradi trdnosti.

1.4 Vgradnja ušes vlečnih ojes in vlečnih ojes na priklopnike

1.4.1 Če obremenitev vlečnega ušesa za priklopnik presega 50 kg pri priklopniku, enakomerno obremenjenem do največje tehnično dovoljene mase, imajo vlečna ojesa za priklopnike s centralno osjo podporno napravo, nastavljivo po višini.

- 1.4.2 Če sta vlečno uho in vlečno oje vgrajena v priklopnik s centralno osjo z največjo maso C, večjo od 3,5 tone, in z več kot eno osjo, je priklopnik opremljen z napravo za porazdelitev obremenitve osi.
- 1.4.3 Vlečna ojesa na tečajih so dvignjena od tal. Ko se spustijo iz vodoravnega položaja, najnižja točka ni nižje kot 200 mm od tal. Glej tudi odstavka 5.3 in 5.4 Priloge 5.
- 1.5 Vgradnja sedel, montažnih plošč in kraljevih čepov v vozila
- 1.5.1 Sedla razreda G 50 se ne pritrujejo neposredno na okvir vozila, razen če to dovoljuje njegov proizvajalec. Na okvir se pritrujejo z montažno ploščo in upoštevajo se navodila proizvajalca vozila in sedla.
- 1.5.2 Polpriklopnik je opremljen s podpornimi nogami ali drugo napravo, ki omogoča odklop in parkiranje polpriklopnika. Če je polpriklopnik opremljen tako, da je mogoče samodejno spetje naprav za spenjanje, električnih in zavornih sistemov, se podporne noge ali druge podobne naprave po spetju samodejno dvignejo s tal.
- Te zahteve ne veljajo pri polpriklopnikih, konstruiranih za posebne namene, ki se običajno ločujejo šele v delavnici ali ko se obremenjujejo in razbremenjujejo v posebej konstruiranih prostorih.
- 1.5.3 Pri vgradnji kraljevega čepa na montažno ploščo polpriklopnika se upoštevajo navodila proizvajalca vozila ali kraljevega čepa.
- 1.5.4 Če je polpriklopnik opremljen s krmilnim klinom, izpolnjuje zahteve, opisane v odstavku 7.8 Priloge 5.
2. DALJINSKO PRIKAZOVANJE IN UPRAVLJANJE
- 2.1 Pri vgradnji naprav za daljinsko prikazovanje in upravljanje se upoštevajo vse ustrezne zahteve, navedene v odstavku 12 Priloge 5.
-

Dodatek 1

Pogoji obremenitve za merjenje višine vlečne krogle

1. Višina je takšna, kakršna je opredeljena v odstavku 1.1.1 Priloge 7.
 2. Pri vozilih kategorije M1 maso vozila, po kateri se meri ta višina, navede proizvajalec vozila v obrazcu sporočila (Priloga 2). Masa je največja dovoljena masa, porazdeljena na oseh, kakor jo navede proizvajalec vozila, ali masa z obremenitvijo vozila v skladu z odstavkom 2.1 tega dodatka.
 - 2.1 Največja vrednost za maso vozila v voznem stanju, ki jo navede proizvajalec vlečnega vozila (glej odstavek 6 Sporočila o homologaciji v Prilogi 2); in
 - 2.1.1 masi, vsaka po 68 kg, na sedežnem položaju na zunanji strani vsake vrste, v kateri so sedeži pomaknjeni najbolj nazaj za normalno vožnjo, pri čemer sta masi:
 - 2.1.1.1 pri napravah in sestavnih delih za prvo vgradnjo, ki jih predloži za homologacijo proizvajalec vozila, približno na točki 100 mm pred točko „R“ pri nastavljivih sedežih in 50 pred točko „R“ pri drugih sedežih, pri čemer se točka „R“ določi v skladu z odstavkom 5.1.1.2 Pravilnika št. 14; ali
 - 2.1.1.2 pri napravah in sestavnih delih, ki jih predloži za homologacijo samostojni proizvajalec in so namenjene za naknadno vgradnjo, približno na položaju sedeče osebe;
 - 2.1.2 Poleg tega se pri vsaki masi 68 kg v vozilu v prostoru za prtljago enakomerno porazdeli dodatna dovoljena masa 7 kg za osebno prtljago;
 3. Pri vozilih kategorije N1 je masa vozila, po kateri se meri ta višina:
 - 3.1 največja dovoljena masa, porazdeljena na oseh, kakor jo navede proizvajalec vlečnega vozila (glej odstavek 6 Sporočila o homologaciji v Prilogi 2).
-

IV

(Akti, sprejeti pred 1. decembrom 2009 v skladu s Pogodbo ES, Pogodbo EU in Pogodbo Euratom)

SKLEP KOMISIJE

z dne 19. novembra 2009

o državni pomoči C 38/A/04 (ex NN 58/04) in C 36/B/06 (ex NN 38/06) Italije za Alcoa Trasformazioni

(notificirano pod dokumentarno številko C(2009) 8112)

(Besedilo v italijanskem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2010/460/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti prvega pododstavka člena 88(2) Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1)(a) Sporazuma,

po pozivu vsem zainteresiranim stranem, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenimi določbami ⁽¹⁾, in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

1.1 Zadeva C 38/A/04

- (1) Z dopisom z dne 4. decembra 2003 je bila Komisija obveščena, da je bilo v italijanskih medijih objavljenih več člankov, v katerih je bilo navedeno, da namerava italijanska vlada uvesti ugodnejše cene električne energije za izbrana podjetja na Sardiniji.
- (2) Cene so bile uvedene s členom 1 odloka predsednika vlade z dne 6. februarja 2004. Odlok je imel dva različna vpliva: (a) uvedel je ugodnejše cene električne energije za družbe Portovesme s.r.l. ⁽²⁾, ILA ⁽³⁾ in Euroallumina ⁽⁴⁾; ter (b) podaljšal veljavno ugodnejšo ceno za družbo Alcoa Trasformazioni (proizvajalec primarnega aluminija, v nadaljnjem besedilu: Alcoa).
- (3) Z dopisoma z dne 22. januarja 2004 in 19. marca 2004 je Komisija pozvala Italijo, naj predloži dodatne infor-

macije o zadevnih ukrepih. Italijanski organi so odgovorili z dopisoma z dne 6. februarja 2004 in 9. junija 2004. Italija je predložila dodatna pojasnila z dopisom z dne 20. septembra 2004.

- (4) Z dopisom z dne 16. novembra 2004 je Komisija sporočila Italiji, da bo sprožila postopek v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES glede ukrepa pomoči.
- (5) Odločitev Komisije, da sproži postopek, je bila objavljena v Uradnem listu Evropske unije ⁽⁵⁾. Komisija je pozvala zainteresirane strani, naj predložijo svoje pripombe v zvezi z ukrepi.
- (6) Italija je predložila svoje pripombe z dopisoma z dne 4. februarja 2005 in 11. februarja 2005.
- (7) Komisija je prav tako prejela pripombe od drugih zainteresiranih strani. Komisija je z dopisom z dne 22. marca 2005 o zadevnih pripombah obvestila Italijo, ki je imela možnost, da nanje odgovori. Pripombe Italije je prejela z dopisom z dne 20. septembra 2005.
- (8) Komisija je z dopisom z dne 23. decembra 2005 pozvala Italijo, naj predloži dodatna pojasnila, kar so italijanski organi storili z dopisom z dne 3. marca 2006. Komisija je zahtevala dodatna pojasnila z dopisom z dne 22. avgusta 2006. Italija je odgovorila z dopisom z dne 28. septembra 2006.
- (9) Zadeva se je 29. oktobra 2008 razdelila na del A, ki zajema ukrep v zvezi z družbo Alcoa, ter del B, v katerem so obravnavane družbe Portovesme, ILA in Euroallumina. Ta sklep zadeva le družbo Alcoa (del A).

⁽¹⁾ UL C 30, 5.2.2005, str. 7, in UL C 214, 6.9.2006, str. 5.

⁽²⁾ Proizvajalec cinka.

⁽³⁾ Proizvajalec izdelkov iz aluminija.

⁽⁴⁾ Proizvajalec aluminijevega oksida (vmesni material, ki nastane pri obdelavi boksita in iz katerega se pridobi primarni aluminij).

⁽⁵⁾ UL C 30, 5.2.2005, str. 7.

1.2 Zadeva C 36/B/06

- (10) Komisija je bila med obravnavo podobne zadeve v zvezi z državno pomočjo ⁽⁶⁾ seznanjena z drugim podaljšanjem veljavnosti sheme ugodnejše cene električne energije za družbo Alcoa. Podaljšanje veljavnosti je bilo odobreno na podlagi člena 11(11) zakonskega odloka št. 35 z dne 14. marca 2005, spremenjenega v zakon št. 80/2005 z dne 14. maja 2005 z naslovom „Nujne določbe v skladu z akcijskim načrtom za gospodarski, socialni in ozemeljski razvoj“. Upravičenci so bili družba Alcoa in tri družbe naslednice družbe Terni ⁽⁷⁾.
- (11) Z dopisom z dne 23. decembra 2005 je Komisija pozvala Italijo, naj predloži informacije, kar Italija storila z dopisom z dne 24. februarja 2006. Italija je z dopisoma z dne 2. marca 2006 in 27. aprila 2006 predložila dodatna pojasnila.
- (12) Z dopisom z dne 19. julija 2006 je Komisija sporočila Italiji, da bo sprožila postopek v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES (C 36/06) glede obeh shem.
- (13) Odločitev Komisije, da sproži postopek, je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* ⁽⁸⁾. Komisija je pozvala zainteresirane strani, naj predložijo svoje pripombe o zadevnih ukrepih.
- (14) Italija je predložila svoje pripombe z dopisom z dne 25. oktobra 2006. Dodatna pojasnila je predložila z dopisoma z dne 9. novembra 2006 in 7. decembra 2006.
- (15) Komisija je prav tako prejela pripombe od drugih zainteresiranih strani in jih predložila Italiji ter ji dala možnost odgovora. Italija je odgovorila z dopisom z dne 22. decembra 2006.
- (16) Z dopisom z dne 20. februarja 2007 je Komisija pozvala Italijo, naj predloži dodatna pojasnila o shemi cene. Italija je ta pojasnila predložila z dopisoma z dne 10. in 14. maja 2007.
- (17) Zadeva se je 18. septembra 2007 razdelila na del A, v katerem so obravnavane tri družbe naslednice družbe Terni, in del B, ki obravnava družbo Alcoa. Komisija je

20. novembra 2007 sprejela končno negativno odločbo v zvezi z družbami Terni, s katero je odredila vračilo pomoči ⁽⁹⁾.

- (18) Medtem je Komisija z dopisom z dne 19. januarja 2007 začela preučevati zamisel o prehodnih ukrepih v zvezi s shemo cen za družbo Alcoa na Sardiniji, ki je povezana z uvedbo virtualnega programa o sprostitvi zmogljivosti (v nadaljnjem besedilu: virtualna elektrarna). Italijanski organi so odgovorili z dopisoma z dne 16. aprila 2007 in 5. novembra 2007. Italijanski organi in osebe Komisije so se sestali 13. marca 2008, pri čemer je bila Italija pozvana, naj sprejme končno stališče do 12. maja 2008. Italija je z dopisom z dne 29. maja 2008 zaprosila za podaljšanje roka za sprejetje takega stališča ter nato predložila dodatna pojasnila z dopisoma z dne 12. junija 2008 in 7. julija 2008.
- (19) Italija je zahtevala srečanje s Komisijo, da bi se preučile možnosti za virtualno elektrarno. Srečanje je poteklo 9. decembra 2008. Italija je z dopisoma z dne 19. decembra 2008 in 19. maja 2009 predložila dodatna pojasnila.
- (20) Naslednje srečanje je potekalo 26. maja 2009. Italija je z dopisoma z dne 10. julija 2009 in 18. avgusta 2009 predložila dodatna pojasnila.

2. PODROBEN OPIS UKREPA

2.1 Glavna dejstva zadeve

- (21) Proizvajalec aluminija Alcoa je od leta 1996 upravičen do ugodnejše cene električne energije za talilnici primarnega aluminija na Sardiniji (Portovesme) in v Benečiji (Fusina). Cena je bila na začetku uvedena za obdobje 10 let (ki naj bi se končalo 31. decembra 2005) v okviru privatizacije. Zadevna cena je bila odobrena v skladu s pravili o državni pomoči z odločbo Komisije, v kateri je bilo določeno, da cena ne pomeni državne pomoči. Vendar se je narava cene sčasoma spremenila, pri čemer je Italija veljavnost cene dvakrat podaljšala, in sicer leta 2004 in ponovno leta 2005.
- (22) Sporna cena se subvencionira z gotovinskim plačilom iz izravnalnega sklada (*Cassa Conguaglio per il Settore Elettrico*, tj. javni organ) ⁽¹⁰⁾, s čimer se zniža cena, ki sta jo pogodbeno določila družba Alcoa in njen dobavitelj električne energije ENEL. Zahtevana sredstva se zberejo z drugimi dajatvami, ki jih morajo plačati vsi odjemalci električne energije na podlagi sestavnega dela A4 na računu za električno energijo.

⁽⁶⁾ Ukrep državne pomoči N 587/05, Ugodnejše cene električne energije na Sardiniji (pozneje spremenjen v C 13/06).

⁽⁷⁾ ThyssenKrupp (jeklo), Cementir (cement) in Nuova Terni Industrie Chimiche (kemikalije).

⁽⁸⁾ UL C 214, 6.9.2006, str. 5.

⁽⁹⁾ Odločba 2008/408/ES (UL L 144, 4.6.2008, str. 37).

⁽¹⁰⁾ Glej točko 2.2.2.2 spodaj.

2.2 Sporne zakonodajne določbe in regulativni okvir

- (23) Shema ugodnejših cen, do katere je upravičena družba Alcoa, je določena v zadevnih zakonodajnih določbah (2.2.1) in podrobnih predpisih, ki jih je določil organ za električno energijo in plin (*Autorità per l'Energia Elettrica et il Gas*; v nadaljnjem besedilu: AEEG) (2.2.2.1). Izravnalni sklad je izvajalska agencija za shemo (2.2.2.2). Komisija mora zato pri analizi sheme cen za družbo Alcoa upoštevati zakonodajne določbe in italijanski regulativni okvir.

2.2.1 Zakonodajne določbe

- (24) Zadevne zakonodajne določbe so člen 1 odloka predsednika vlade z dne 6. februarja 2004⁽¹¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: odlok iz leta 2004), kakor je bil izveden z ustreznimi uredbenimi določbami in členom 11(11) zakonskega odloka št. 35 z dne 14. marca 2005, spremenjenega v zakon št. 80/2005 z naslovom „Nujne določbe v skladu z akcijskim načrtom za gospodarski, socialni in ozemeljski razvoj“ (v nadaljnjem besedilu: zakon št. 80/2005), kakor je bil izveden z ustreznimi uredbenimi določbami⁽¹²⁾.

2.2.2 Regulativni okvir v Italiji

2.2.2.1 AEEG

- (25) Italija je ustanovila organ AEEG leta 1995⁽¹³⁾. AEEG opravlja zelo različne regulativne naloge in ima obsežna pooblastila. Zlasti določa in spreminja cene električne energije ter načine zbiranja sredstev za kritje splošnih sistemskih dajatev⁽¹⁴⁾. AEEG pri izvajanju teh nalog upošteva politične smernice vlade v zvezi z zagotavljanjem storitev v splošnem državnem interesu⁽¹⁵⁾.

⁽¹¹⁾ Člen 1 odloka določa: „1. Organ za električno energijo in plin razširja obravnavo iz točke 2 odloka ministrstva za industrijo, trgovino in obrt z dne 19. decembra 1995 na dobavo energije za proizvodnjo in predelavo aluminija, svinca, srebra in cinka, vendar le za obrate, ki so bili ob začetku veljavnosti tega odloka že ustanovljeni in se nahajajo na otoških območjih ter nimajo dovolj povezav z nacionalnimi elektroenergetskimi in plinovodnimi omrežji ali teh povezav sploh nimajo, s čimer se dopolnjujejo merila iz člena 1(1)(c) odloka predsednika vlade z dne 31. oktobra 2002. 2. 2. Cenovna obravnavo iz točke 1 je začasna; končala se bo z vzpostavitvijo ali izboljšanjem povezav z nacionalnim elektroenergetskimi in plinovodnimi omrežji ter se bo v vsakem primeru končala 30. junija 2007.“

⁽¹²⁾ Člen 11(11) zakona št. 80/2005 določa: „da se omogočita razvoj in prestrukturiranje proizvodnje zadevnih podjetij, se uporaba ugodnejših cenovnih pogojev za dobavo električne energije, ki jo določa člen 1(1)(c) zakonskega odloka št. 25 z dne 18. februarja 2003, kakor je bil spremenjen v zakon št. 83 z dne 17. aprila 2003, podaljša do konca leta 2010 na podlagi cenovnih pogojev, ki se uporabljajo od 31. decembra 2004.“ V določbi iz zakonskega odloka št. 25/03 je bila cena za družbo Alcoa opredeljena kot splošne sistemske dajatve.

⁽¹³⁾ Zakon št. 481/1995.

⁽¹⁴⁾ Člen 2(12)(e) zakona št. 481/1995.

⁽¹⁵⁾ Člen 2(21) zakona št. 481/1995.

- (26) AEEG je v preteklosti v okviru svojih pooblastil sprejel veliko odločb (*delibere*), ki določajo natančne načine za upravljanje shem ugodnejših cen v Italiji.

2.2.2.2 Izravnalni sklad

- (27) Dodatne dajatve in druge prispevke v sektorju električne energije upravlja izravnalni sklad, tj. javni organ, ki je bil ustanovljen z zakonskim odlokom št. 98 z dne 26. januarja 1948. Izravnalni sklad deluje v skladu z navodili organa AEEG. Zlasti obravnava finančne tokove, ki so povezani z ugodnejšimi cenami električne energije (pobiranje dajatev in izplačilo končnim upravičencem).

2.3 Okoliščine, v katerih je bila uvedena ugodnejša cena, in poznejše spremembe teh okoliščin

- (28) Za oceno cene za družbo Alcoa, ki se obravnava v tem sklepu, je treba ponovno pregledati okoliščine, v katerih je bila ta cena uvedena, in poznejše spremembe teh okoliščin.

2.3.1 Uvedba cene: odločba Alumix iz leta 1996

- (29) Na začetku devetdesetih let 20. stoletja se je italijanski proizvajalec aluminija Alumix kot del likvidacije konglomerata EFIM⁽¹⁶⁾ v državni lasti prestrukturiral, privatiziral in bil prodan družbi Alcoa. Družba Alumix je upravljala dve talilnici primarnega aluminija, eno v kraju Portovesme na Sardiniji in drugo v kraju Fusina v Benečiji.

- (30) Družba Alcoa je pri nakupu družbe Alumix postavila pogoj, da družba ENEL, tj. dobavitelj električne energije v državni lasti, zagotovi ugodnejšo ceno za dobavo električne energije obema talilnicama.

- (31) Ugodnejša cena za družbo Alcoa je bila uvedena z ministrskim odlokom z dne 19. decembra 1995 (v nadaljnjem besedilu: odlok iz leta 1995). Ta odlok je določal, da je družba Alcoa upravičena do ugodnejšega obravnavanja iz odločbe medresorskega odbora za cene 13/1992 do konca leta 2005⁽¹⁷⁾. Po tem datumu naj bi se družba Alcoa obravnavala tako kot drugi odjemalci električne energije.

⁽¹⁶⁾ EFIM (*Ente Partecipazioni e Finanziamento Industrie Manifatturiere* ali Urad za naložbe v predelovalno industrijo in financiranje predelovalne industrije) je bila krovna družba v državni lasti z nadzornimi deleži v več industrijskih sektorjev. EFIM se je privatiziral med letoma 1992 in 1996.

⁽¹⁷⁾ Člen 2 odloka iz leta 1995 določa: „obrnava dodatnih dajatev iz resolucije medresorskega odbora za cene [*Commissione Interministeriale Prezzi*] št. 13 z dne 24. julija 1992 in njenih poznejših sprememb, ki se uporablja za vso oskrbo [z električno energijo] pri proizvodnji primarnega aluminija, vendar le za obrate, ki so bili ob začetku veljavnosti tega odloka že ustanovljeni, se odpravi 31. decembra 2005. Po tem datumu bo cenovna obravnavo usklajena z obravnavo vseh odjemalcev.“

- (32) Nižja cena se je preverila na podlagi pravil o državni pomoči v zadevi C 38/1992. Komisija je v odločbi z dne 4. decembra 1996⁽¹⁸⁾ (v nadaljnjem besedilu: odločba *Alumix*) odločila, da ugodnejše cene ne pomenijo državne pomoči na podlagi ugotovitev, povzetih v nadaljevanju.
- (33) Država je na podlagi obravnavanega dogovora določila ceno za družbo Alcoa, pri čemer je družba ENEL, ki je bila takrat edina dobaviteljica električne energije v Italiji, dobavljala električno energijo družbi Alcoa po določeni ceni. Cene za obe talilnici so bile določene za 10 let. Cena za Sardinijo je bila leta 1996 določena na 36,3 ITL/kWh in naj bi se do leta 2005 postopno povečala na 39,6 ITL/kWh. Cena za Benečijo naj bi leta 2005 dosegla 39,9 ITL/kWh. Te cene v eurih znašajo med 18 EUR in 20 EUR/MWh.
- (34) ENEL je bil takrat organ v državni lasti⁽¹⁹⁾ z monopolom nad dobavo električne energije. Zato je Komisija preverila, ali je ENEL pri uporabi cene za družbo Alcoa deloval kot razumen udeleženec na trgu.
- (35) Komisija je ocenila razmere na področju oskrbe z električno energijo v obeh zadevnih regijah v desetletnem obdobju, zajetem v ugodnejšo cenovno obravnavo. Ugotovila je, da je za trg z električno energijo na Sardiniji in v Benečiji značilna presežna proizvodnja električne energije, ki se bo verjetno ohranila v naslednjih desetih letih. Prav tako je ugotovila, da proizvajalci ne morejo izvažati električne energije iz teh regij zaradi neustreznega medsebojnega povezovanja s celinsko Italijo v primeru Sardinije in zaradi premajhnega povpraševanja v sosednjih regijah v primeru Benečije⁽²⁰⁾.
- (36) Komisija je menila, da je imel v teh okoliščinah velik industrijski odjemalec, kot je Alcoa, veliko pogajalsko moč pri družbi ENEL, ker bi zaprtje obeh talilnic, ki sta bili eni od najboljših odjemalcev družbe ENEL v Italiji, pomenilo še dodatno presežno zmogljivost in poslabšanje strukture stroškov za družbo ENEL. Zato je bila dobava električne energije po znatno nižji ceni za talilnici v krajih Portovesme in Fusina v gospodarskem interesu družbe ENEL.
- (37) Komisija je menila, da bi bil razumen dobavitelj električne energije pripravljen prodajati po ceni, ki bi zajemala povprečne mejne stroške proizvodnje, izračunane na podlagi dejanske mešanice goriva, ki jo uporabljajo elektrarne v zadevnih regijah, skupaj z majhnim prispevkom k fiksnim stroškom. Izkazalo se je, da je cena za družbo Alcoa izpolnjevala ta merila. Komisija je v zvezi s skromnimi letnimi povečanji cene za družbo Alcoa za naslednjih deset let menila, da so ta povečanja upravičena zaradi napovedi, da naj bi se mejni stroški proizvodnje družbe ENEL v prihodnosti znižali zaradi izboljšanja mešanice goriv in proizvodnih tehnologij.
- (38) Komisija je zato sklenila, da je družba ENEL pri odobritvi cene ravnala kot razumen udeleženec na trgu, in razglasila, da zadevni ukrep ne pomeni državne pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe ES.
- 2.4 Preoblikovanje cene za družbo Alcoa v „splošne sistemske dajatve“ in ustrezne spremembe finančnega mehanizma**
- (39) Italijanski elektroenergetski sistem se je v obdobju tik po sprejetju odločbe *Alumix* prestrukturiral glede na postopno liberalizacijo trga z električno energijo v EU⁽²¹⁾.
- (40) Standardna cena za električno energijo⁽²²⁾ se je leta 1997 prestrukturirala in razdelila na sestavne dele cene⁽²³⁾. Cena za družbo Alcoa se je prvič spremenila. Cena *Alumix*, ki je bila pred reformo skupni znesek, se je razdelila na sestavne dele cene, da bi se prilagodila novi strukturi standardne cene. Sestavni deli cene, ki so se uporabljali za družbo Alcoa, so se znižali tako, da je bila končna cena popolnoma enaka ceni iz odločbe *Alumix*. V tej fazi je ENEL kot edini dobavitelj električne energije v Italiji še vedno odobril ceno neposredno: družbi Alcoa je zaračunal ceno *Alumix*, pri čemer ni prejel nobenega ločenega nadomestila za svojo dobavo družbi.

⁽¹⁸⁾ UL C 288, 1.10.1996, str. 4.

⁽¹⁹⁾ Glej Odločbo v zadevi št. IV.JV.2 – ENEL/FT/DT (UL C 178, 23.6.1999, str. 15).

⁽²⁰⁾ Dežele Lombardija, Emilia Romagna in Piemont so delno že pokrile celotno povpraševanje po električni energiji z lastno proizvodnjo in delno z dolgoročnimi pogodbami o uvozu do leta 2003.

⁽²¹⁾ Uvedeno z Direktivo 96/92/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. decembra 1996 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo (UL L 27, 30.1.1997, str. 20), ki se je prenesla v italijansko zakonodajo z zakonskim odlokom št. 79 z dne 16. marca 1999.

⁽²²⁾ Standardna cena izraža način, na katerega se stroški elektroenergetskega sistema delijo in zaračunajo različnim kategorijam odjemalcev.

⁽²³⁾ Standardna cena se je razdelila na dva dela, A in B, pri čemer je vsak del sestavljen iz več sestavnih delov cene. Del A je zajemal fiksne sistemske dajatve, vključno s splošnimi sistemskimi stroški, del B pa je zajemal spremenljive stroške proizvodnje (zlasti stroške goriva). Na začetku so proizvodne sistemske dajatve zajemale le izredne stroške, ki so nastali leta 1994, 1995 in 1996 (sestavni del A1), stroške razstavljanja jedrskih elektrarn (sestavni del A2) in strošek izgradnje obratov za obnovljivo energijo v skladu z odločbo medresorskega odbora za cene 6/92 (sestavni del A3). Pozneje so se vključile druge kategorije stroškov: ugodnejše cene električne energije (sestavni del A4), stroški nekaterih raziskav (sestavni del A5) in nasedle naložbe proizvajalcev električne energije (sestavni del A6).

- (41) Leta 1999, ko je Italija prenesla prvo direktivo EU o liberalizaciji ⁽²⁴⁾, se je monopol družbe ENEL nad oskrbo z električno energijo v Italiji končal, pri čemer se je družba razdelila na več družb.
- (42) Italija se je leta 2000 odločila, da bo vključila ceno *Alumix* med „splošne dajatve elektroenergetskega sistema“ ⁽²⁵⁾. Zaradi tega novega statusa se je prvič znatno spremenil finančni mehanizem cene *Alumix*. Čeprav je družba ENEL v preteklosti prodajala električno energijo neposredno družbi Alcoa po ugodnejši ceni, je na podlagi novega mehanizma ⁽²⁶⁾ družba ENEL prejela celotno običajno ceno, zaračunano velikim industrijskim odjemalcem, pri čemer so drugi odjemalci električne energije zagotovili potrebna sredstva za zagotavljanje, da je družba Alcoa še naprej plačevala ceno *Alumix*. V praksi se je družbi Alcoa nominalno zaračunala polna cena, pri čemer pa je družba dobila neposredni popust na račun. Družba ENEL je financirala ta popust z ohranitvijo prihodkov od novo uvedenih drugih dajatev na podlagi sestavnega dela A4 cene za električno energijo, ki so jo plačevali vsi odjemalci ⁽²⁷⁾. Družba Alcoa je leta 2002 sklenila dvostransko pogodbo z družbo ENEL po nominalni ceni, ki je približno ustrezala standardni ceni, ki jo je zaračunavalo to javno podjetje za dobavo električne energije visoke napetosti.
- (43) Druga bistvena sprememba se je zgodila leta 2004, ko je AEEG sprejel odločbo št. 148/04, s katero se je upravno poslovanje cen v celoti preneslo na izravnalni sklad. Na podlagi tega sistema družba ENEL ni več ohranila prihodkov od sestavnega dela A4, ampak jih je v celoti prenesla na izravnalni sklad, ki je opravil izračune in povrnil stroške družbi Alcoa. Družba Alcoa je v praksi z uporabo tega mehanizma plačala ceno, ki je bila pogodbeno dogovorjena z družbo ENEL, in iz izravnalnega sklada naknadno prejela kompenzacijski prispevek, na podlagi katerega je lahko dejansko še naprej plačevala

⁽²⁴⁾ Glej opombo 21.

⁽²⁵⁾ V členu 2 odloka ministrstva za industrijo, trgovino in obrt z dne 26. januarja 2000 so bile veljavne ugodnejše cene, vključno s ceno za družbo Alcoa, opredeljene kot nova kategorija splošnih sistemskih dajatev. Ta opredelitev se je pozneje potrdila z zakonodajo, nazadnje s členom 1(1)(c) zakona št. 83 z dne 17. aprila 2003.

⁽²⁶⁾ Uveden z odločbo AEEG št. 204/99.

⁽²⁷⁾ Natančneje, na podlagi sistema, uvedenega z odločbo AEEG št. 204/99, so bili za upravljanje ugodnejših cen zadolženi lokalni distributerji in izravnalni sklad. Lokalni distributerji so zbrali prihodke od sestavnega dela A4 in jih prenesli na izravnalni sklad, ki je upravljal namenski račun (*Conto per la perequazione dei contribute sostitutivi del regime tariffari speciali* ali izravnalni račun za prispevke, ki nadomeščajo sheme posebnih cen). Vendar če je moral distributer odobriti ugodnejšo ceno enemu od svojih odjemalcev, je lahko vseeno ohranil prihodke od sestavnega dela A4, ki so jih plačali drugi odjemalci, da je nadomestil neposredne odbitke na računu odjemalca z ugodnejšimi cenami. Če prihodki distributerja niso zadoščali, se je razlika pokrila iz izravnalnega sklada z uporabo sredstev na namenskem računu. Glej tudi odločbo AEEG št. 228/01, zlasti člena 43 in 56 priložene zbirke pravil o oskrbi z električno energijo v Italiji (*Testo Integrato*).

ceno *Alumix*. Ta nov upravni dogovor je za družbo Alcoa začel veljati septembra 2004 in se uporablja še danes ⁽²⁸⁾.

2.5 Prvo sporno podaljšanje veljavnosti cene za družbo Alcoa

- (44) Italijanska vlada je do sprejetja odloka iz leta 2004 podaljšala ugodnejšo ceno električne energije, ki je bila uvedena z odlokom z dne 19. decembra 1995, do 30. junija 2007, in sicer za „dobavo električne energije za proizvodnjo aluminija, svinca, srebra in cinka, vendar le za obrate, ki so bili ob začetku veljavnosti tega odloka že ustanovljeni in se nahajajo na otoških območjih ter nimajo dovolj povezav z nacionalnimi elektroenergetskimi in plinovodnimi omrežji ali teh povezav sploh nimajo“ ⁽²⁹⁾.
- (45) Odlok iz leta 2004 je bil v praksi namenjen (a) podaljšanju veljavne cene za družbo Alcoa do junija 2007 in (b) podaljšanju enake obravnave za tri druge družbe na Sardiniji: Portovesme, ILA in Euroallumina.
- (46) Podaljšanje veljavnosti cene za družbo Alcoa, ki ga določa odlok iz leta 2004, se je na regulativni ravni izvajalo z odločbo AEEG št. 148/04, s katero so bile prav tako uvedene spremembe finančnega mehanizma iz uvodne izjave 43.
- (47) To prvo podaljšanje veljavnosti je bilo predmet formalnega postopka preiskave v zvezi z odlokom iz leta 2004, sproženim v zadevi C 38/2004 ⁽³⁰⁾. Italija ⁽³¹⁾ je navedla, da se odlok iz leta 2004 ni izvajal za družbo Alcoa, ki je bila še naprej upravičena do cene na prvotni pravni podlagi, torej na podlagi odloka iz leta 1995.

2.6 Drugo sporno podaljšanje veljavnosti cene za družbo Alcoa

- (48) Italijanski organi so s členom 11(11) zakona št. 80/2005 podaljšali veljavnost ugodnejše cene za družbo Alcoa do leta 2010 v skladu z veljavnimi cenovnimi pogoji z dne 31. decembra 2004 ⁽³²⁾. Podaljšanje veljavnosti cene naj bi v skladu z zakonom št. 80/2005 začelo veljati 1. januarja 2005. Vendar se je datum na podlagi navodil nacionalnih organov z odločbo AEEG 286/05 pozneje spremenil na 1. januar 2006.

⁽²⁸⁾ Vendar je treba navesti, da se je del odločbe AEEG št. 148/04 prenehal uporabljati za družbo Alcoa. Z odločbo se je uvedla nova metoda izračuna za nadomestilo, ki se plača upravičencem do ugodnejših cen. Kar zadeva družbo Alcoa, bi ta metoda pomenila znižanje subvencije, tj. neto povišanje ugodnejše cene. Alcoa je vložila pritožbo zoper to določbo pri Upravnem sodišču v Lombardiji. Sodišče je s svojo odločitvijo z dne 10. maja 2005 delno razveljavilo odločbo, in sicer del, ki se uporablja za družbo Alcoa. Zato se je nadomestilo še naprej izračunavalo z metodo, ki je bila sprejeta pred odločbo št. 148/04 in s katero se je zagotovilo, da je družba Alcoa plačevala ceno *Alumix*.

⁽²⁹⁾ To je besedilo iz člena 1 odloka iz leta 2004. Zajemalo je tudi talilnico družbe Alcoa v Fusini, čeprav se ta talilnica ne nahaja na otoku brez povezav z elektroenergetskimi omrežji.

⁽³⁰⁾ Sklep Komisije C(2004) 4329 z dne 16. novembra 2004 (UL C 30, 5.2.2005, str. 7).

⁽³¹⁾ Dopis z dne 3. marca 2006.

⁽³²⁾ Glej opombo 12 za celotno besedilo člena 11(11) zakona št. 80/2005.

- (49) Za določitev cene, ki jo je moralo plačevati podjetje Alcoa po letu 2005, se je z zakonom št. 80/2005 uvedel mehanizem za indeksacijo, na podlagi katerega naj bi se od 1. januarja 2006 ugodnejša cena (to je cena iz odločbe *Alumix* za leto 2005) povečala za 4 % na leto ali za povprečen odstotek povečanja izmenjave električne energije med Amsterdamom in Frankfurtom ⁽³³⁾.
- (50) Vendar je AEEG po posvetovanju z upravičenci zagotovil drugačno razlago posodobljenega mehanizma. Odločba AEEG št. 217/05 določa, da naj bi bilo letno povečanje cene usklajeno s povprečnimi veleprodajnimi cenami, pri čemer se te cene ne bi morale povečati za več kot 4 %. Zaradi tega posodobljenega mehanizma so se dejansko ugodnejše cene na letni ravni povečale manj, kot je bilo prvotno določeno v zakonodaji.
- (51) Drugo podaljšanje je bilo predmet formalnega postopka preiskave, sproženega v zadevi C 36/06. Potem ko je Komisija sprožila formalni postopek preiskave v zvezi s členom 11(12) zakona št. 80/2005, je AEEG z odločbo št. 190/06 v skladu z zakonom št. 80/2005 pogojil plačila z določbo, da družba Alcoa zagotovi bančno garancijo ali garancijo matične družbe za kritje tveganja vračila pomoči.
- (52) Plačila družbi Alcoa iz izravnalnega sklada v obdobju od januarja 2006 do januarja 2009 so navedena v preglednici spodaj. Podatki za leto 2009 so nepopolni, ker vključujejo le plačila iz januarja 2009, čeprav je družba Alcoa v naslednjih mesecih še naprej prejemale plačila.

(v EUR/MWh)

	2006	2007	2008	2009
Fusina, Benečija	38 984 539,22	36 978 386,83	449 534 611,10	3 776 733,70
Portovesme, Sardinija	133 556 933,73	121 087 555,95	160 529 510,20	12 365 849,45
Skupaj	172 541 472,95	158 065 942,78	210 064 121,30	16 142 583,15

3. ODLOČITEV O SPROŽITVI POSTOPKA NA PODLAGI ČLENA 88(2) POGODBE ES

- (53) Odločitev Komisije, da sproži formalni postopek preiskave, je temeljila na naslednjih utemeljitvah:

3.1 Zadeva C 38/A/04

- (54) Komisija je cene, uvedene z odlokom iz leta 2004, opredelila kot pomoč za tekoče poslovanje in ocenila, ali bi se lahko taka pomoč odobrila na podlagi smernic o regionalni pomoči ⁽³⁴⁾, glede na to, da je bila Sardinija leta 2004 območje, ki je prejelo pomoč v skladu s členom 87(3)(a) Pogodbe ES. Komisija je izrazila pomisleke o možnosti odobritve pomoči na tej podlagi, ker se zdi, da taka *ad hoc* pomoč, odobrena omejenemu številu podjetij, ne spodbuja regionalnega razvoja.
- (55) Komisija je v zvezi s posebnim primerom družbe Alcoa izpostavila, da se zdi, da se je nova cena razlikovala od cene *Alumix*, ker je ceno *Alumix* odobrila družba ENEL, tj. monopolni dobavitelj električne energije v Italiji, medtem ko je nova cena vključevala posamično posredovanje države, da bi se nadomestila razlika med tržno ceno, dogovorjeno s proizvajalcem električne energije, in ugodnejšo ceno, določeno leta 1996.
- (56) Poleg tega je Komisijo zanimalo, ali bi se lahko zaradi ukrepa znižala raven obdavčitve za družbo. Pravna podlaga za tako znižanje bi morala temeljiti na Direktivi Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije ⁽³⁵⁾.

⁽³³⁾ Člen 11(13) zakona št. 80/2005.

⁽³⁴⁾ UL C 74, 10.3.1998, str. 9, točke 4.15–4.17.

⁽³⁵⁾ UL L 283, 31.10.2003, str. 51.

3.2 Zadeva C 36/B/06

- (57) Odločitev o sprožitvi formalnega postopka preiskave iz leta 2006 se je osredotočala na ceno za družbo Alcoa ⁽³⁶⁾. Komisija je ugotovila, da so bili regulativni okvir in tržni pogoji ob sprejetju odločbe Alumix zelo drugačni od okvira in pogojev v obdobju, zajetem v odločitvi o sprožitvi postopka. Zlasti je bil trg z električno energijo zdaj liberaliziran, pri čemer se je upravljanje sheme preneslo na izravnalni sklad. Zato je Komisija menila, da je treba ponovno preveriti, ali cena za družbo Alcoa pomeni državno pomoč.
- (58) Komisija je menila, da je cena pomenila državno pomoč z utemeljivijo, da (a) je znižanje cene za električno energijo pomenilo gospodarsko prednost; (b) odločitev o odobritvi cene so sprejeli italijanski organi in se je financirala s prenosom državnih sredstev v obliki drugih dajatev; (c) ukrep je ogrozil konkurenco; in (d) ukrep je vplival na trgovino znotraj Skupnosti, glede na to, da se je z aluminijem veliko trgovalo na svetovnih trgih. Komisija je obravnavala ukrep kot pomoč za tekoče poslovanje.
- (59) Komisija je prav tako navedla, da prejšnja ugotovitev, da cena Alumix ni državna pomoč, ne pomeni, da se nov ukrep šteje za obstoječo pomoč. Odločitev Komisije o odobritvi cene Alumix, ki je temeljila na gospodarski oceni okoliščin v zadevnem obdobju, je bila časovno omejena in ne bi mogla zajemati podaljšanja veljavnosti cene iz zakona št. 80/2005.
- (60) V zvezi z združljivostjo je Komisija ocenila, ali bi se lahko ugodnejša cena odobrila na podlagi smernic o nacionalni regionalni pomoči.
- (61) Kar zadeva obrat v Benečiji, je Komisija ugotovila, da sedež obrata ni v regiji, ki je upravičena do pomoči v skladu s členom 87(3)(a) Pogodbe ES, zato obrat ni upravičen do regionalne pomoči.
- (62) Sardinija je bila območje, ki je prejemale pomoč v skladu s členom 87(3)(a) do konca leta 2006. Vendar je Komisija izrazila pomisleke v zvezi z možnostjo odobritve ukrepa na podlagi smernic o nacionalni regionalni pomoči ⁽³⁷⁾ za zadevno obdobje.
- (63) Komisija je kljub vztrajanju Italije pri tem, da so visoke cene električne energije na Sardiniji pomenile oviro za razvoj otoka, ugotovila, da Italija ni dokazala obstoja znatno višjih cen na Sardiniji na povprečni ravni ali zlasti za energetske intenzivna podjetja (Italija ni predložila podatkov o dvostranskih pogodbah med energetske intenzivnimi podjetji in njihovimi dobavitelji, ker je trdila, da ti podatki niso javno dostopni). Poleg tega Italija ni pojasnila, zakaj so bile višje cene regionalna ovira ali kako je ta cena prispevala k regionalnemu razvoju. Komisija je izpostavila, da se v zadevi C 34/02 ⁽³⁸⁾ ni strinjala, da je treba pomanjkanje energetskih povezav na Sardiniji obravnavati kot oviro za razvoj malih in srednje velikih podjetij v regiji (ter sprejela negativno odločitev). Zato je Komisija izrazila pomisleke v zvezi z nujnostjo pomoči.
- (64) Poleg tega je Komisija dvomila, da je taka *ad hoc* pomoč sorazmerna z regionalnimi ovirami, pri čemer je treba upoštevati tudi metodo za izračun ugodnejše cene, ki ni bila povezana s cenami drugod po Italiji.
- (65) Komisija je ugotovila, da se pomoč dejansko ni postopno zmanjševala, glede na to, da naj bi se cene povečale za največ 4 %.
- (66) Kar zadeva obdobje, zajeto v smernice o državni regionalni pomoči za 2007–2013 ⁽³⁹⁾, je Komisija ugotovila, da Sardinija ne bi bila več upravičena do regionalne pomoči v skladu s členom 87(3)(a) Pogodbe ES in zlasti do pomoči za tekoče poslovanje. Čeprav bi se lahko v skladu s smernicami odobrilo dveletno prehodno obdobje za linearno postopno opuščanje obstoječih shem pomoči za tekoče poslovanje, je Komisija menila, da ni primerno dovoliti uvedbe nove pomoči za tekoče poslovanje za nekaj mesecev z načrtovanim postopnim opuščanjem ob upoštevanju izraženih pomislekov in izkrivljenosti pomoči.
- (67) Na koncu je Komisija izrazila pomisleke v zvezi z možnostjo odobritve ugodnejše cene za družbo Alcoa v obliki regionalne pomoči ali na podlagi katerih koli drugih razlogov, ki jih Italija v nobenem primeru ni opredelila.

3.3 Izpodbijanje odločitve o sprožitvi postopka iz leta 2006 s strani družbe Alcoa

- (68) Družba Alcoa je izpodbijala odločitev o sprožitvi postopka iz leta 2006 pri Sodišču prve stopnje. Sodišče je 25. marca 2009 sprejelo odločbo (v nadaljnjem besedilu: odločba Sodišča), s katero je potrdilo odločitev in v celoti zavrnilo trditve družbe Alcoa ⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁶⁾ Odločitev o sprožitvi formalnega postopka preiskave iz leta 2006 je vključevala tudi družbo Terni. Vendar so se cene za družbo Terni in družbo Alcoa obravnavale ločeno.

⁽³⁷⁾ UL C 74, 10.3.1998, str. 9, točka 4.

⁽³⁸⁾ Odločba Komisije C(2002) 3715 z dne 16. oktobra 2002, Pomoč za stroške energije malih in srednje velikih podjetij (UL L 91, 8.4.2003, str. 38).

⁽³⁹⁾ UL C 54, 4.3.2006, str. 13.

⁽⁴⁰⁾ Zadeva T-332/06, *Alcoa Trasformazioni*, poročila še ni (pritožba v obravnavi).

4. PRIPOMBE ZAINTERESIRANIH STRANI

- (69) Na poziv Komisije v zvezi s predložitvijo pripomb glede dveh odločitev o sprožitvi podrobnih preiskav so se odzvale družba Alcoa in zainteresirane tretje osebe. V nadaljevanju so povzete le pripombe v zvezi s ceno za družbo Alcoa.

4.1 Pripombe družbe Alcoa

4.1.1 Zadeva C 38/A/04

- (70) Po mnenju družbe Alcoa je bila cena namenjena odpravi nedelovanja trga, in sicer nezmožnosti nedavno liberaliziranega trga z električno energijo, da zagotovi konkurenčne cene zaradi velike tržne moči prvotnih nosilcev dejavnosti. To nedelovanje trga naj bi bilo zlasti očitno na Sardiniji. V takih okoliščinah bi bilo treba sprejeti regulativne ukrepe, vključno z ukrepom v obliki dogovorov o ceni, ki bi spremljal prehod z monopolnega položaja k pravi konkurenci.

- (71) Družba Alcoa v svoji pravni analizi vztraja, da cena ne pomeni pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe ES, ker se okoliščine, na podlagi katerih je bilo z odločbo *Alumix* iz leta 1996 določeno, da pomoči ni bilo, še niso spremenile. Cena zlasti ne zagotavlja prednosti, njena metoda financiranja ne vključuje prenosa državnih sredstev in, ob upoštevanju značilnosti trgovine s primarnim aluminijem, cena ne vpliva na trgovino znotraj Skupnosti in ne izkrivlja konkurence.

- (72) Poleg tega družba Alcoa navaja, da bi bila cena za Sardinijo združljiva s pravili o regionalni pomoči, tudi če bi se ukrep opredelil kot državna pomoč.

4.1.2 Zadeva C 36/B/06

- (73) Družba Alcoa meni, da je zadevna cena namenjena odpravi nedelovanja trga, da ne pomeni državne pomoči, da bi v vsakem primeru pomenila obstoječo in ne novo pomoč ter da je njeno vračilo v nasprotju z načelom upravičenih pričakovanj.

- (74) Družba Alcoa je predložila izčrpne osnovne podatke o proizvodnji aluminija in trgovini z aluminijem. Taljenje aluminija je energetsko najintenzivnejši proizvodni proces (pri katerem poraba znaša 15 kWh na kilogram proizvedenega aluminija). Skupna svetovna proizvodnja primarnega aluminija leta 2006 je bila približno 33,7 milijona ton, pri čemer je bilo le 4,5 milijona ton proizvedenega v EGP. EU-25 in EGP so pomembni neto uvozniki primarnega aluminija. Leta 2006 je EU-25 uvozila 4,7 milijona ton, pri čemer naj bi se uvoz leta 2010 povečal na 5,5 milijona ton. V industriji aluminija v EU je bilo leta 2006 neposredno zaposlenih 106 000 ⁽⁴¹⁾ ljudi, posredno pa še dodatnih 300 000 ljudi. Ko je družba Alcoa predložila svoje pripombe, je v EU-25 s polno zmogljivostjo delovalo skupaj 22 talilnic primarnega aluminija (31 v EGP).

(75) Primarni aluminij je bazični proizvod, pri čemer njegovo svetovno referenčno ceno določa Londonska borza kovin. Italijanski talilnici v krajih Fusina in Portovesme proizvedeta približno 200 000 ton. Po mnenju družbe Alcoa ta omejena proizvodnja ne more vplivati na cene primarnega aluminija.

4.1.2.1 Dogovori o oskrbi z električno energijo so nujni

- (76) Električna energija je glavni strošek pri proizvodnji primarnega aluminija. Družba Alcoa meni, da lahko talilnice delujejo le, če se lahko sklenejo dolgoročni dogovori o oskrbi s proizvajalci električne energije. Voljni prodajalci lahko še vedno zagotavljajo sklepanje dolgoročnih sporazumov, ki temeljijo na stroških, kot je na primer sporazum družbe Alcoa na Islandiji ⁽⁴²⁾. Vendar morajo talilnice brez pogodbenih dogovorov, ki temeljijo na stroških, po mnenju družbe Alcoa zaustaviti proizvodnjo. Zato so se od leta 2003 zaprle tri talilnice v EU-25, napovedanih pa je še več zaprtij. Družba Alcoa ugotavlja, da bi morala takoj zapreti italijanska obrata v kraju Fusina v Benečiji in v kraju Portovesme na Sardiniji, če se veljavnost cene ne bi podaljšala.

- (77) Družba Alcoa izpostavlja, da vlade več držav članic spodbujajo sklepanje dolgoročnih pogodb o oskrbi, ki temeljijo na stroških, in sicer med energetsko intenzivnimi industrijskimi odjemalci in proizvajalci električne energije, ob upoštevanju dejstva, da trgi z električno energijo ne delujejo pravilno. Obravnava se, da so te rešitve potrebne kot začasni ukrepi za zagotavljanje poštenega oblikovanja cen in preprečevanje zapiranja družb. Družba Alcoa je predložila kratek opis ukrepov, ki so jih sprejele Finska (naložbe konzorcijev v nov jedrski reaktor s pravico odjema po ceni, vezani na proizvodne stroške), Nemčija (35–50-odstotni popust pri stroških prenosa, skupaj z znižanjem dajatev v zvezi z obnovljivo energijo za velike industrijske odjemalce), Španija (regulirane cene), Francija (naložbe konzorcijev velikih odjemalcev v nove jedrske elektrarne, regulirane cene „za vrnitev“), Švedska (konzorciji za naložbe v nove jedrske elektrarne) in Belgija (nakupni konzorcij).

⁽⁴¹⁾ Ta številka, ki jo je predložila družba Alcoa, vključuje taljenje primarnega aluminija in tudi nadaljnjo obdelavo, ki je bolj delovno intenzivna.

⁽⁴²⁾ Na podlagi tega sporazuma se je islandska elektrarna zavezala, da bo zgradila novo hidroelektrarno in oskrbovala talilnico Alcoa z električno energijo po ceni, s katero bi se elektrarni zagotovila stopnja donosa 5,5 % na leto. Projekt je odobril Nadzorni organ Efte z odločbo št. 40/03/COL z dne 14. marca 2003.

- (78) Družba Alcoa izpostavlja, da je Komisija v raziskavi energetskega sektorja ⁽⁴³⁾ sama ugotovila, da trgi z električno energijo v Evropi ne delujejo pravilno. Alcoa je navedla tudi več pobud, ki jih je sprejela ali napovedala Komisija na energetskega sektorju, kot je delo Skupine na visoki ravni za konkurenčnost, energijo in okolje ⁽⁴⁴⁾.

4.1.2.2 Cena ni državna pomoč

- (79) Alcoa meni, da cena ni državna pomoč, ker (a) se okoliščine niso bistveno spremenile, na podlagi česar bi Komisija ugotovila, da cena *Alumix* ni pomenila prednosti; zlasti je cena, ki jo plačuje družba Alcoa, še vedno skladna z določbami Komisije iz odločbe *Alumix*; (b) ukrep ne izkrivlja konkurence in ne vpliva na trgovino znotraj Unije; ter (c) v skladu z zadevno sodno prakso sodišč Skupnosti ukrep ne vključuje prenosa državnih sredstev.

4.1.2.3 Neobstoj prednosti

- (80) Alcoa navaja, da je pri oceni obstoja prednosti ključno vprašanje, ali je cena, ki jo plačuje Alcoa, nižja od *običajne* tržne cene. Alcoa trdi, da je posebna cena enaka ceni, ki bi jo moralo plačati podjetje v normalnih tržnih pogojih, to je na popolnoma konkurenčnem trgu. Komisija je v zadevi *Alumix* sklenila, da bi na popolnoma konkurenčnem trgu zasebni dobavitelj električne energije prodajal energijo svojim najboljšim odjemalcem po mejnih stroških skupaj z majhnim prispevkom k fiksnim stroškom, in da bi lahko država določila cene na podlagi enakega merila. Alcoa meni, da je treba v tem primeru preveriti, ali so bile cene, ki jih je plačevala družba Alcoa, višje ali nižje od mejnih stroškov njenega dobavitelja električne energije (skupaj s prispevkom k delu fiksnih stroškov). Alcoa je predložila izračune, da bi dokazala svoje navedbe.

(v EUR/MWh)

	2005	2006
Sardinija		
Posebna cena za družbo Alcoa v kraju Portovesme	24,94	25,90
Najnižja kartelna cena v deželi Sardinija (IPEX)	20,02	21,0
Benečija		
Posebna cena za družbo Alcoa v kraju Fusina	25,7	27,1
Najnižja kartelna cena v regiji severne Italije (IPEX)	20,02	21,0

- (81) Alcoa uporablja za Sardinijo in Benečijo najnižje kartelne cene IPEX (20,2 EUR leta 2005 in 21,0 EUR/MWh leta 2006) kot približek za mejne stroške proizvajalcev, ker noben dobavitelj ne bi prodajal energije na trgih za promptne nakupe po cenah, nižjih od mejnih stroškov, zato morajo biti najnižje promptne cene višje od mejnih proizvodnih stroškov. Zanesljivost najnižjih cen, navedenih zgoraj, se lahko po mnenju družbe potrdi s primerjavo teh cen s standardnimi mejnimi stroški za elektrarne na premog, ki jih Alcoa ocenjuje na 20 EUR/MWh.

- (82) To pomeni, da po mnenju družbe Alcoa metodologije iz uvodnih izjav 80 in 81 za Benečijo in Sardinijo potrjujejo, da so cene, ki jih je plačevala Alcoa, v skladu z merili iz odločbe *Alumix*.

- (83) Alcoa meni, da Komisija uporablja povprečne cene IPEX kot merilo za ocenjevanje obstoja prednosti, s čimer se ne strinja. Alcoa trdi, da povprečna cena IPEX ni reprezentativna cena, ki jo plačujejo veliki industrijski odjemalci, kot je Alcoa, ki porablja električno energijo 24 ur na dan in ki namesto nakupa električne energije na trgu za promptne nakupe sklepa dolgoročne dvostranske dobavne pogodbe.

⁽⁴³⁾ Glej preiskavo energetskega sektorja – Sporočilo Komisije – Preiskava na podlagi člena 17 Uredbe (ES) št. 1/2003 v panogi plina in elektroenergetski panogi (končno poročilo) SEC(2006) 1724, COM(2006) 851 konč.

⁽⁴⁴⁾ Prvo poročilo Skupine na visoki ravni „Prispevek k celostnemu pristopu k politikam o konkurenčnosti, energiji in okolju“ (http://ec.europa.eu/enterprise/environment/hlg_en.htm). Skupina na visoki ravni je forum, v katerem sodelujejo predstavniki Komisije in vodje podjetij.

- (84) Poleg tega Alcoa navaja, da ima ENEL prevladujoč položaj pri dobavi električne energije skoraj povsod po Italiji. Zlasti na Sardiniji je ENEL zaščiten pred konkurenco nesardinskih dobaviteljev zaradi omejene zmogljivosti povezovalnih daljnovodov med Sardinijo in celinsko Italijo. Zato za zdaj trg za promptne nakupe in trg za dolgoročne dobavne sporazume v Italiji nista resnično konkurenčna. Cene, ki jih zaračunava ENEL družbi Alcoa, zato niso cene, ki bi se običajno zaračunavale na popolnoma konkurenčnem trgu na Sardiniji ali v Benečiji.
- (85) Alcoa trdi, da so cene, ki jih družba plačuje v Italiji, še vedno v celoti v skladu z merili, ki jih je določila Komisija v odločbi *Alumix*, in da so natančno take, kot bi bile, če bi trg ustrezno deloval. Zato Alcoa ni imela prednosti, ki je ne bi mogla pridobiti na popolnoma konkurenčnem trgu.

4.1.2.4 Ni vpliva na trgovino

- (86) Alcoa trdi, da cena ne vpliva na trgovino znotraj Unije in da ne more izkrivljati konkurence. Ceno primarnega aluminija določa Londonska borza kovin, pri čemer odstopanja pri lokalnih proizvodnih stroških ne pomenijo drugačnih cen. Obseg proizvodnje primarnega aluminija v Italiji je po mnenju družbe Alcoa tako majhen, da ne more vplivati na svetovne cene.
- (87) Povpraševanje po primarnem aluminiju v EU-25 se stalno povečuje (obseg povpraševanja se je od leta 1996 do leta 2005 povečal za 42 %). Vendar se evropska proizvodnja temu ni prilagajala. Proizvodnja v EU-25 je leta 1996 pokrila 50 % povpraševanja v EU-25, leta 2004 pa le še 41 %. Zato je proizvodnja v EU vedno bolj nezadostna, pri čemer uvozniki iz držav nečlanice EU vedno pogosteje zadostijo povpraševanju.
- (88) Če industrije aluminija v Italiji ne bi bilo, po mnenju družbe Alcoa noben nov italijanski udeleženelec na trgu ali udeleženelec iz EU ne bi mogel nadomestiti zmanjšanja zmogljivosti v Italiji, ker obrati EU že zdaj delujejo s polno zmogljivostjo in noben obstoječi proizvajalec ali nov udeleženelec na trgu ne bi bil pripravljen povečati zmogljivosti, glede na to, da so dolgoročne napovedi zvezi z razpoložljivostjo dostopnih cen energije v prihodnosti negotove.
- (89) Poleg tega Alcoa trdi, da interesi drugih evropskih proizvajalcev niso ogroženi zaradi ohranitve italijanskih cenovnih shem, ker zagotavljajo ceno električne energije, ki je le nekoliko nižja od tehtanega povprečja, ki ga plačujejo proizvajalci aluminija v EU-25.
- (90) Primerjava povprečnih cen za talilnice

(v EUR/MWh)

	2002	2003	2004	2005
Tehtana povprečna cena za talilnice v Italiji	22,0	23,4	24,2	25,1
Tehtana povprečna cena za talilnice v EU-25	24,9	24,0	25,1	26,4
Tehtana povprečna cena za talilnice v EGP	21,4	21,2	22,0	23,3
Svetovna tehtana povprečna cena za talilnice	21,1	19,3	19,4	21,2

4.1.2.5 Državna sredstva niso vključena

- (91) Alcoa se pri utemeljitvi svoje trditve, da zadevni ukrep ni financiran iz državnih sredstev, sklicuje na sodno prakso v zadevah *PreussenElektra* ⁽⁴⁵⁾ in *Pearle* ⁽⁴⁶⁾. Alcoa trdi, da se sredstva za financiranje cene prenesejo od zasebnih subjektov (odjemalcev električne energije) k zasebnemu subjektu (Alcoa): vloga države je omejena na sprejetje zakona, ki določa plačilo zahtevanih zneskov, pri čemer je mogoče s sredstvi razpolagati le, če se izvaja predpisana shema. Po mnenju družbe Alcoa zlasti izravnalni sklad ne more nadzirati sredstev in je le računovodski posrednik.

⁽⁴⁵⁾ Sodba Sodišča Evropskih skupnosti v zadevi C-379/98, *PreussenElektra*, Recueil 2001, str. I-2099.

⁽⁴⁶⁾ Sodba Sodišča Evropskih skupnosti v zadevi C-345/02, *Pearle*, Recueil 2004, str. I-7139.

4.1.2.6 Obstoječa in ne nova pomoč

- (92) Poleg tega družba Alcoa navaja, da bi šlo za „obstoječo“ in ne „novo“ pomoč, tudi če bi se obravnavalo, da je cena pomenila državno pomoč.
- (93) Alcoa navaja, da je bila odločba *Alumix* časovno neomejena in da se njena veljavnost ni končala 31 decembra 2005. Alcoa meni, da je trditev Komisije, da se je s „spremembo okoliščin“ končala veljavnost odločbe *Alumix*, brez osnove, ker liberalizacija trga in vloga izravnalnega sklada nista vključevali nobenih znatnih sprememb v zvezi s prednostjo (ali neobstojem prednosti) zaradi ureditve *Alumix*. Alcoa je po reformah še naprej plačevala enako neto ceno, pri čemer ta cena ni pomenila prednosti za kupca take energije, kot je bilo priznano v odločbi *Alumix*. Zato reforme niso pomenile „spremembe okoliščin“, zaradi katerih odločba *Alumix* ne bi bila več veljavna. Kar zadeva vlogo izravnalnega sklada, Alcoa meni, da je bila sprememba le upravna in da ni vplivala na vsebino mehanizma.
- (94) Po mnenju družbe Alcoa bi bilo podjetje tudi v primeru spremembe okoliščin še vedno upravičeno do obravnave pomoči kot „obstoječa pomoč“ na podlagi prvega stavka člena 1(b)(v) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999⁽⁴⁷⁾ (ukrepi, ki so postali pomoč zaradi razvoja skupnega trga). Družba Alcoa navaja, da to potrjuje sodna praksa v zadevi *belgijskih centrov za usklajevanje*⁽⁴⁸⁾. Sodišče je v tej zadevi razsodilo, da lahko Komisija po ugotovitvi, da neka shema pomoči ne pomeni državne pomoči, ponovno oceni svoje stališče le, če pri tem upošteva pravila o obstoječi pomoči, pri čemer ima lahko ponovna presoja vpliv le v prihodnosti.
- (95) Po mnenju družbe Alcoa ni pomembno, da so se energetske trgi liberalizirali, potem ko je Komisija sprejela odločbo *Alumix*, ker liberalizacija ni vplivala na razloge za ugotovitev, da ni šlo za pomoč (dejstvo, da so cene zajemale mejne stroške), in ne bi mogla spremeniti narave ukrepa. Zato se Komisija pri opredelitvi ukrepa kot „nova pomoč“ ne more sklicevati na drugi stavek člena 1(b)(v) Uredbe (ES) št. 659/1999⁽⁴⁹⁾. Poleg tega

Alcoa trdi, da se Komisija na podlagi sodbe v zadevi *Alzetta*⁽⁵⁰⁾ ne bi mogla sklicevati na drugi stavek člena 1(b)(v) Uredbe (ES) št. 659/1999, tudi če bi se obravnavalo, da je liberalizacija imela vpliv.

- (96) Poleg tega se je trg z električno energijo liberaliziral pred sprejetjem Uredbe (ES) št. 659/1999. Zato se Uredba ne more uporabljati za ukrepe v sektorju električne energije, tudi če ti ukrepi postanejo ukrepi pomoči zaradi liberalizacije, pri čemer namesto tega take ukrepe urejata prvi stavek člena 1(b)(v) Uredbe (ES) št. 659/1999 (obstoječa pomoč) in sodna praksa Sodišča v zadevi *Alzetta*.

4.1.2.7 Upravičena pričakovanja

- (97) Alcoa poleg tega trdi, da bi bila družba, tudi če se sedanja shema ne bi obravnavala kot obstoječa pomoč, v vsakem primeru upravičena do uveljavljanja upravičenih pričakovanj, glede na znatne naložbe družbe Alcoa v oba obrata ob predpostavki, da cena ne pomeni pomoči, in glede na predhodne primere v praksi sprejemanja odločitev Komisije, ki kažejo na določen maneverski prostor pri obravnavi pomoči kot obstoječa pomoč, zlasti odločba Komisije o davčnih oprostivah pri ustanovitvi podjetij v tujini⁽⁵¹⁾.

4.1.2.8 Združljivost cene za Sardinijo z regionalno pomočjo

- (98) Alcoa trdi, da je, kar zadeva obrat na Sardiniji, izpodbijani ukrep v vsakem primeru v skladu z zahtevami v zvezi z upravičenostjo do regionalne pomoči.
- (99) Alcoa opisuje regionalne ovire na Sardiniji in težave energetske intenzivnih industrij, ki so nastale zaradi pomanjkanja medsebojnega povezovanja v smislu oskrbe z energijo ter duopola družb ENEL/ENDESA, ki izkrivlja običajen konkurenčni proces in ohranja visoke cene tudi za velike odjemalce. Z ugodnejšo ceno naj bi se ta ovira odpravila.
- (100) Alcoa izpostavlja, da bi z zaprtjem talilnic delo neposredno izgubilo 2 500 ljudi. Vendar bi to posredno vplivalo še na več tisoč ljudi, ker ima družba Alcoa položaj enega od ključnih delodajalcev v regiji. Vpliv bi bil v primeru nenadnega zaprtja še večji kot v primeru postopnega opuščanja dejavnosti.

⁽⁴⁷⁾ UL L 83, 27.3.1999, str. 1.

⁽⁴⁸⁾ Sodba Evropskega sodišča v združenih zadevah C-182/03 in C-217/03, *Belgija proti Komisiji*, ZOdl. 2006, str. I-5479, točka 77.

⁽⁴⁹⁾ Drugi stavek člena 1(b)(v) Uredbe (ES) št. 659/1999 določa: „Če nekateri ukrepi postanejo pomoč zaradi liberalizacije dejavnosti s pravnimi predpisi Skupnosti, se takšni ukrepi ne štejejo kot veljavna pomoč po datumu, določenem za liberalizacijo“.

⁽⁵⁰⁾ Sodba Sodišča prve stopnje v združenih zadevah T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97, T-1/98, T-3/98, T-6/98 in T-23/98, *Alzetta in drugi proti Komisiji*, Recueil 2000, str. II-2319, ki jo je potrdilo Evropsko sodišče v zadevi C-298/00, Recueil 2004, str. I-4087, točki 142-143.

⁽⁵¹⁾ Odločba Komisije 2002/347/ECSC (UL L 126, 13.5.2002, str. 27), odstavek 33.

- (101) Alcoa trdi, da cena izpolnjuje merilo sorazmernosti, ker je omejena na nujne ukrepe pri odpravi nedelovanja trga (neobstoj konkurenčnega trga na Sardiniji), in je v skladu s tehtanim povprečjem cen električne energije, ki jih plačujejo druge talilnice v EU-25.
- (102) Po mnenju družbe Alcoa ni dokazano, da se cena postopno ne zmanjšuje. Postopno zmanjševanje bi se moralo oceniti glede na mejne stroške dobaviteljev, pri čemer bi morala Komisija dokazati povečanje takih stroškov, s čimer bi dokazala, da se cena postopno ne zmanjšuje. Kar zadeva povečanje cene za največ 4 %, kar je Komisija izpodbijala, ker ne zagotavlja postopnega zmanjševanja, Alcoa trdi, da je običajno treba ceno določiti za določeno obdobje. Poleg tega mora zgornja meja izražati običajen razvoj in ne sme upoštevati izrednih dogodkov, kot je izjemna podražitev cen nafte. Alcoa prav tako ugotavlja, da Komisija ni sprejela postopnega zmanjševanja, kadar se je ugodnost pridobila za štiri do pet let in se nato postopno zmanjšala⁽⁵²⁾.
- (103) Po mnenju družbe Alcoa je cena prehodna, ker naj bi se ohranila do odprave težav v zvezi z medsebojnim povezovanjem s celino (predvidoma leta 2010). Poleg tega je trditev Komisije, da je veljavnost ukrepa daljša od petih let, brez osnove, ker do zdaj cena ni pomenila pomoči.
- (104) Na koncu Alcoa trdi, da se smernice iz leta 2007 o državni regionalni pomoči za 2007–2013⁽⁵³⁾ vsebinsko ne uporabljajo, ker je bila cena odobrena pred letom 2007 in jo je zato treba oceniti v skladu s smernicami o državni regionalni pomoči iz leta 1998⁽⁵⁴⁾, kot je določeno v prehodnih določbah smernic iz leta 2007.

4.2 Pripombe tretjih oseb

4.2.1 Zadeva C 38/A/04

- (105) Konkurenčni ponudnik družbe Portovesme s.r.l.⁽⁵⁵⁾ je predložil analizo cene Alumix, na podlagi katere je bilo ugotovljeno, da vse ugodnejše cene, ki jih je uvedla Italija na Sardiniji na podlagi odloka iz leta 2004, pomenijo nezakonito državno pomoč, ki je ni mogoče odobriti kot regionalno pomoč za tekoče poslovanje in jo je treba razglasiti za nezdružljivo.

4.2.2 Zadeva C 36/B/06

- (106) Dve združenji proizvajalcev aluminija trdita, da so cene potrebne zaradi preprečitve selitve industrije zunaj EU, dokler se ne bodo našle dolgoročne rešitve.

⁽⁵²⁾ Zadeva E 24/95, Shema neposredne garancije v novih deželah, odločbi Komisije SG(96) D/5500 z dne 18. junija 1996 in SG(98) D/54570 z dne 11. novembra 1998.

⁽⁵³⁾ UL C 54, 4.3.2006, str. 13.

⁽⁵⁴⁾ Glej opombo 34.

⁽⁵⁵⁾ Preden se je zadeva C 38/04 razdelila, je zajemala tudi druge upravičence. Portovesme (cink), ILA (izdelki iz aluminija) in Euroallumina (aluminij).

- (107) Konkurenčni ponudnik družbe Portovesme s.r.l. iz uvodne izjave 105 je pozval Komisijo, naj pri oceni te zadeve upošteva tudi njegov prispevek v zadevi št. C 13/2006⁽⁵⁶⁾. Poleg tega družba ponovno ugotavlja, da je treba cene razglasiti za nezdružljive.

- (108) Italija je pozvala Komisijo, naj to predložitev obravnava kot nepomembno, ker zadeva C 13/06 ne obravnava iste teme: ukrepi, obravnavani v zadevi C 13/06, pomenijo novo pomoč, medtem ko pomeni cena za družbo Alcoa podaljšanje veljavnosti obstoječega ukrepa. Poleg tega zadevna tretja oseba ni proizvajalka aluminija in je ukrep za družbo Alcoa ne zadeva.

- (109) Komisija ne more sprejeti zahteve Italije. Dejstvo, da je zgodovinska podlaga cene za družbo Alcoa drugačna od zgodovinskih podlag drugih cen, ne pomeni, da so pripombe nepomembne, ker obravnavajo zadevna vprašanja, na primer, ali cene električne energije za Sardinijo pomenijo državno pomoč, kakšen je njihov prispevek k regionalnemu razvoju in kakšen je njihov vpliv na konkurenco. Poleg tega v okviru preiskave v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES ni treba, da ukrep, v zvezi s katerim so predložene pripombe, neposredno in posamezno vpliva na tretjo osebo.

5. PRIPOMBE ITALIJE

5.1 Zadeva C 38/A/04

5.1.1 Cena je namenjena odpravi nedelovanja trga

- (110) Italija izpostavlja, da trg z električno energijo v EU še ni popolnoma konkurenčen, kar je priznala tudi Unija. Podjetja, zlasti energetska intenzivna podjetja, ne morejo dobiti električne energije pod primerljivimi pogoji v različnih državah članicah.
- (111) Italija ima kljub liberalizaciji sektorja strukturne pomanjkljivosti (kot je nezadostno medsebojno povezovanje), zaradi katerih so cene energije visoke, in koncentrirano tržno strukturo, zaradi česar upravičeni odjemalci težko izberejo svojega dobavitelja električne energije. Težave so zlasti velike na Sardiniji, kjer sta le dva dobavitelja. Zato Italija trdi, da je treba sistem posebnih cen, pri katerem se upoštevajo značilnosti povpraševanja, obravnavati kot upravičen regulativni ukrep, ki spodbuja mehanizme, ki bi bili na voljo na popolnoma konkurenčnem trgu. S tem ukrepom naj bi se ponovno vzpostavili enaki konkurenčni pogoji za energetska intenzivna podjetja, ki delujejo v različnih državah članicah.

⁽⁵⁶⁾ Zadeva C 13/06 je povezana z razširitvijo cene za družbo Alcoa na družbe Portovesme, ILA in Euroallumina v skladu s členom 11(12) zakona št. 80/2005.

5.1.2 Cena ni državna pomoč

- (112) Italija trdi, da je Komisija v zvezi z družbo Alcoa razglasila, da prvotna cena Alumix iz odloka iz leta 1995 ne pomeni državne pomoči, ker je objektivno povezana z vzorci porabe talilnic ter upošteva značilnosti oskrbe z energijo in povpraševanja v zadevnih regijah.
- (113) Italija meni, da odlok iz leta 1994 temelji na dejstvih, na podlagi katerih je Komisija ugotovila, da ne gre za državno pomoč, pri čemer se je upoštevala tudi takratna kriza v sektorju kovin na Sardiniji. Po njenem mnenju je razlika med starim in novim sistemom povezana le s strukturo cen. Italija trdi, da so bile te spremembe potrebne po vzpostavitvi notranjega trga z električno energijo in za zagotavljanje nevtralnosti cen.
- (114) Italija zlasti trdi, da cena za družbo Alcoa ni zajeta v prepoved iz člena 87(1) Pogodbe ES, ker ne vključuje prenosa državnih sredstev ter ne more izkrivljati konkurence in vplivati na trgovino znotraj Skupnosti. Italija je zaradi dejstva, da dogovor o ceni ne pomeni državne pomoči, menila, da ji ni treba prigrasiti odloka iz leta 2004. Italija trdi, da po sprožitvi temeljite preiskave v nobenem primeru ni več uporabljala odloka iz leta 2004 v zvezi z družbo Alcoa.

5.1.3 Državna sredstva niso vključena

- (115) Kar zadeva uporabo državnih sredstev, Italija meni, da je sistem cen v celoti primerljiv z ureditvijo, za katero je Sodišče v zadevi *PreussenElektra* razglasilo, da ne vključuje državnih sredstev. Izravnalni sklad kot tehnični računovodski organ sistema ne more prosto razpolagati s finančnimi sredstvi, s katerimi upravlja. Dejstvo, da AEEG in ministrstvo za finance izvajata ukrep nadzora nad dejavnostmi izravnalnega sklada, ne pomeni, da lahko država prosto razpolaga s temi sredstvi.

5.1.4 Ni vpliva na trgovino

- (116) Kar zadeva vpliv na trgovino znotraj Unije, se Italija strinja z mnenjem družbe Alcoa (glej uvodne izjave 86 do 90).

5.1.5 Cena za Sardinijo je združljiva s pravili o regionalni pomoči

- (117) Italija meni, da je mogoče ceno za Sardinijo v vsakem primeru obravnavati kot regionalno pomoč, ki je združljiva s skupnim trgom, glede na naslednje ugotovitve. Nepopolnost trga z električno energijo na Sardiniji je regionalna ovira, ki naj bi se ublažila z zadevno ceno. Cena pozitivno vpliva na zaposlovanje ter ohranjanje

socialne in ekonomske strukture na otoku. Sorazmerna je s pomanjkljivostmi upravičenca ter je kratkoročna in prehodna.

5.2 Zadeva C 36/B/06

5.2.1 Ne gre za državno pomoč

- (118) Italija je menila, da v skladu s pravili o državni pomoči podaljšanja veljavnosti cene iz člena 11(11) zakona št. 80/2005 ni treba prigrasiti, ker zadevni ukrep še vedno ne pomeni državne pomoči. Italija meni, da se podaljšanje veljavnosti ukrepa, ki ni državna pomoč, razlikuje od podaljšanja ukrepa pomoči, ker se lahko podaljšanje ukrepa pomoči obravnava kot nova pomoč.
- (119) Italija se strinja z družbo Alcoa, da je bila odločba Alumix časovno neomejena. Italija navaja, da je bilo to narejeno namerno in ugotavlja, da je Komisija sama priznala, da bi morala biti cena dolgoročni ukrep. Italija je to trditev utemeljila s sklicevanjem na odstavek iz odločbe Alumix, v katerem Komisija določa, da „se s prestrukturiranjem in ponovno vzpostavitvijo sposobnosti preživetja dejavnosti družbe Alumix zagotavlja dolgoročen in ne kratkoročen razvoj zadevnih območij“.

5.2.2 Neobstoj prednosti, državna sredstva niso vključena in ni vpliva na trgovino

- (120) Italija trdi, da cena ne pomeni prednosti na podlagi ugotovitev, ki jih je oblikovala družba Alcoa in ki so opisane v uvodnih izjavah 80 do 85, ne vpliva na trgovino (glej uvodne izjave 86 do 90) in ne vključuje prenosa državnih sredstev (glej uvodno izjavo 115).
- (121) Italija se sklicuje na presežno zmogljivost proizvodnje električne energije na Sardiniji in poudarja, da bi imela družba Alcoa v takih okoliščinah običajno veliko pogajalsko moč in bi dosegla konkurenčno ceno, ki bi bila le malo višja od mejnih proizvodnih stroškov proizvajalca. Dejstvo, da to na Sardiniji ni mogoče, je po mnenju Italije posledica ravnanja prevladujočega nosilca dejavnosti, ki lahko določi ceno na Sardiniji in nima poslovnega interesa za prodajo po nižji ceni, ker se zaveda, da družba Alcoa ne more kupiti električne energije nikjer drugje. Poleg tega je lahko v duopolnem položaju v interesu obeh nosilcev dejavnosti (ENEL in ENDESA, zdaj E.ON⁽⁵⁷⁾), da zaračunavata ceno, ki je višja od ekonomsko optimalne cene, da bi preprečila „slab zgled“ za ostalo Italijo. Italija glede na veliko tržno moč nekdanjega monopola družbe ENEL⁽⁵⁸⁾ ugotavlja, da ni bistvene razlike med ceno, odobreno družbi Alcoa v

⁽⁵⁷⁾ Potem ko je družba ENEL kupila družbo ENDESA, je bilo premoženje družbe ENDESA v Italiji prodano družbi E.ON (glej odločbo o združitvi M 5171 z dne 13. junija 2008), http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m5171_20080613_20310_en.pdf

⁽⁵⁸⁾ Zmožnost družbe ENEL, da vpliva na cene v različnih regijah v Italiji, je bila priznana v preiskavi „Indagine conoscitiva sullo stato della liberalizzazione dei settori dell'energia elettrica e del gas“, ki sta jo opravila AEEG in italijanski organ za konkurenco leta 2004.

monopolnih okoliščinah (ki jo je odobrila Komisija v odločbi *Alumix*), in ceno, ki se uporablja v sedanjih, zelo nepopolnih tržnih pogojih.

- (122) Italija prav tako spodbija sklicevanje na povprečne cene IPEX, pri čemer so njeni razlogi enaki kot v uvodni izjavi 83 zgoraj.

5.2.3 Ukrep ni nezakonit

- (123) Italija poleg tega meni, da se gospodarski temelji odločbe *Alumix* z leti niso spremenili. Zato pri podaljšanju veljavnosti cene ni bilo sprememb in se to ne more šteti kot nova pomoč. Italija tudi meni, da je opredelitev ukrepa kot nezakonita pomoč nepravilna.

5.2.4 Cena je utemeljena

- (124) Italija trdi, da mora Komisija v svoji oceni upoštevati sklepe prvega poročila skupine na visoki ravni za konkurenčnost, energijo in okolje, ki je opozorila na dva nova dejavnika, zaradi katerih je bila proizvodnja aluminija v zadnjih letih omejena, to sta globalizacija referenčnega trga aluminija in vzpostavitev notranjega energetskega trga.

- (125) Zlasti vprašanje visokih stroškov električne energije za proizvodnjo aluminija na Sardiniji in v Benečiji, navedeno v odločbi *Alumix*, ni bilo rešeno od leta 1996. Trajnost teh vprašanj upravičuje podaljšanje veljavnosti cene, ki je bilo v vsakem primeru mišljeno kot dolgoročen ukrep za spodbujanje industrijskega razvoja. Italija poudarja, da se druge okoliščine, ki jih je Komisija upoštevala v odločbi *Alumix*, prav tako niso spremenile, zlasti posamezni vzorci porabe talinnc aluminija in nezadostna stopnja liberalizacije trga z električno energijo.

- (126) Italija trdi, da je treba do popolne liberalizacije trga podaljšati veljavnost ugodnejših cen električne energije in vseh podobnih instrumentov, ki so jih uvedle druge države članice zaradi zaščite in krepitev konkurenčnosti evropske industrije.

- (127) Po mnenju Italije je edina dolgoročna rešitev za znižanje stroškov električne energije izgradnja ustrezne infrastrukture na področju proizvodnje električne energije in medsebojno povezovanje, s čimer se bo trg dejansko odprl novim udeležencem na trgu. Italija poudarja pomen plinovoda GALSI, prek katerega bo alžirski

zemeljski plin dostopen Evropi prek Sardinije, in morskega kablskega sistema SAPEI, s čimer se bo okrepila medsebojna povezanost s celinsko Italijo. Ta infrastruktura je zdaj v fazi gradnje. Italija zato meni, da morajo cene ostati nespremenjene, dokler gradnja ne bo končana.

- (128) Italija prav tako poudarja, da se ta zadeva ne more primerjati z zadevo C 34/02, navedeno v odločitvi o sprožitvi postopka iz leta 2006, na podlagi katere bi bilo mogoče sklepati, da je Komisija že ugotovila, da pomanjkanje zmogljivosti elektroenergetskih povezav ni pomenilo regionalne ovire za Sardinijo. Po mnenju Italije naveden primer zadeva pomoč za mala in srednje velika podjetja, ki niso veliki porabniki energije in bi jih zato pomanjkanje ustrezne energetske infrastrukture in pomanjkljivosti trga z električno energijo na Sardiniji manj prizadelo kot podjetja, kot je Alcoa.

- (129) Italija prav tako poudarja, da se Skupina na visoki ravni zaveda potrebe po ohranitvi energetske intenzivne industrije na ozemlju EU, kot sta železarska industrija in barvna metalurgija⁽⁵⁹⁾, ker si prizadeva izboljšati njeno konkurenčnost in zlasti spodbuja dostop do električne energije po konkurenčnih cenah.

- (130) Italija natančno opisuje ukrepe, ki so jih za zmanjšanje stroškov električne energije energetske intenzivne industrije in preprečitev njihove selitve zunaj EU sprejele druge države članice, zlasti Nemčija, Španija, Francija, Finska in Grčija. Italija opozarja, da imajo lahko taki ukrepi, ki so lahko različnih oblik, enake gospodarske učinke, kot jo ima italijanska ugodnejša cena, in poudarja, da bi bila zaželeno usklajevanje takih ukrepov s strani EU, da bi se vzpostavili enaki konkurenčni pogoji za evropsko industrijo in njene konkurenčne ponudnike v tretjih državah. Kljub temu se kratkoročno ukrepi, ki jih je sprejela Italija, ne smejo obravnavati kot pomoč in se morajo oceniti z uporabo enakega merila, na podlagi katerega so se ocenili ukrepi, ki so jih uvedle druge države članice.

6. OCENA UKREPA

6.1 Časovni okvir in vsebinsko področje uporabe preiskave

- (131) Kot predhoden ukrep Komisija meni, da je treba pojasniti časovni okvir in vsebinsko področje uporabe preiskave, kot je določeno v odločitvah o sprožitvi postopka.

⁽⁵⁹⁾ Javno posvetovanje o konkurenčnosti evropske kovinske industrije glede na vpliv zalog surovin in energije:
http://ec.europa.eu/enterprise/non_ferrous_metals/consultation.htm

6.1.1 Postopek iz leta 2004 (zadeva C 38/A/04)

- (132) To pojasnilo je potrebno zaradi dejstva, da se je ob začetku veljavnosti odloka iz leta 2004, tj. aprila 2004, ugodnejša cena za družbo Alcoa krila z odobritvijo državne pomoči (odločba *Alumix*) do decembra 2005 ⁽⁶⁰⁾.
- (133) Glede na časovno prekrivanje med shemo *Alumix* in določbami, izpodbijanimi leta 2004, je treba pojasniti, ali se je z odločitvijo o sprožitvi postopka iz leta 2004 izpodbijalo podaljšanje obdobja veljavnosti cene za družbo Alcoa po koncu prvotnega obdobja veljavnosti sheme *Alumix* (od 1. januarja 2006) in ali se je izpodbijala samo shema *Alumix* v obdobju od aprila 2004 do decembra 2005 zaradi sprememb mehanizma financiranja.
- (134) S pozornim branjem same odločitve je mogoče ugotoviti, da v korist zadevnim upravičencem (Portovesme s.r.l., ILA s.p.a., Euroallumina s.p.a. in Alcoa) na splošno izpodbija novo shemo cen, uvedeno z odlokom iz leta 2004, ter se ne more razlagati kot odločitev, ki izpodbija samo shemo *Alumix*. Ta sklep je utemeljen z naslednjimi ugotovitvami.
- (135) Prvič, ocena ukrepa, ki se izpodbija, je globalna in ne razlikuje med upravičenci. Zlasti poseben pravni položaj družbe Alcoa kot upravičenke do odobrene cene *Alumix* ni niti opisan niti podrobno ocenjen.
- (136) Drugič, ugotovitve Komisije o veliki razliki med sistemom *Alumix* in novo shemo cen ⁽⁶¹⁾ kažejo le, da ugotovitev *Alumix* ni mogoče ekstrapolirati na novo shemo cen, če se upošteva različen mehanizem financiranja.
- (137) Tretjič, če bi bil namen odločitve o sprožitvi postopka iz leta 2004 izpodbijati prvotno shemo *Alumix*, bi bila v odločitvi navedena pravna podlaga, na podlagi katere se je odobrila prvotna cena (odlok iz leta 1995), in bi se zagotovilo pojasnilo, zakaj se je s prvotnim dogovorom o

ceni, kot je bil spremenjen z novim ureditvenim okvirom, skrajšala veljavnost ugotovitev Komisije v shemi *Alumix* pred datumom izteka veljavnosti sheme.

- (138) Zato Komisija meni, da je v zvezi z družbo Alcoa odločitev o sprožitvi postopka iz leta 2004 izpodbijala podaljšanje sheme *Alumix* po njenem izteku veljavnosti 31. decembra 2005. Časovni okvir preiskave iz leta 2004 je tako omejen na obdobje od 1. januarja 2006.
- (139) Vendar je na ta datum zakon št. 80/2005, ki je začel veljati 1. januarja 2006 (glej uvodni izjavi 48 in 142), dejansko nadomestil odlok iz leta 2004. Zato odlok iz leta 2004 vsebinsko ni pomemben za to preiskavo.

6.1.2 Postopek iz leta 2006 (zadeva C 36/B/06)

- (140) Besedilo iz odločitve o sprožitvi postopka iz leta 2006 ne zahteva nobene razlage: nedvoumno se sklicuje na podaljšanje veljavnosti cene do leta 2010, kot je določeno v zakonu št. 80/2005 ⁽⁶²⁾, in ne na shemo *Alumix* kot tako.
- (141) Kar zadeva časovni okvir preiskave iz leta 2006, Komisija ugotavlja, da v tem primeru ni prekrivanja med shemo *Alumix*, ki se je iztekla decembra 2005, in izpodbijanem podaljšanjem veljavnosti cene, ki je začelo veljati 1. januarja 2006 (glej uvodno izjavo 48). To potrjuje točka 132 sodbe Sodišča.

6.1.3 Sklepne ugotovitve o področju uporabe odločbe

- (142) Ker se je 1. januarja 2006 odlok iz leta 2004 nadomestil z zakonom št. 80/2005, odlok iz leta 2004 ni neposredno pomemben za preiskavo. Preiskava se zato osredotoča na en vsebinski ukrep: podaljšanje veljavnosti cene za družbo Alcoa od 1. januarja 2006 do 31. decembra 2010 v skladu z zakonom št. 80/2005, ki se razlaga skupaj z zadevnimi uredbnimi določbami, ki jih je sprejel organ AEEG. Vendar če bi Italija ob upoštevanju, da gre le za eno ceno za družbo Alcoa ne glede na pravno podlago, po kateri je bila cena odobrena, obravnavala, da bi se lahko sklicevalo na odlok iz leta 2004 za obdobje od januarja 2006 do junija 2007, bi se morale tudi ugotovitve te odločbe šteti kot veljavne za ukrep, ki je bil uveden z odlokom iz leta 2004 ⁽⁶³⁾.

⁽⁶⁰⁾ Italija je dejansko navedla, da odlok iz leta 2004 ni nikoli veljal za družbo Alcoa, ker je bila družba do decembra 2005 še naprej upravičena do cene na podlagi odloka iz leta 1995. Komisija ni odgovorna za razlaganje italijanskega prava, da bi ugotovila, ali gre za to zadevo ali ne, saj lahko v zvezi s tem končne smernice zagotovijo le italijanska sodišča. Komisija kljub temu ugotavlja, da odlok iz leta 2004 ni bil nikoli razveljavljen ali spremenjen, s čimer bi se področje uporabe omejilo na upravičence, ki niso del družbe Alcoa. Cena za družbo Alcoa se je še naprej plačevala *de facto* na podlagi regulativnega okvira, ki ga je vzpostavil organ AEEG (in je navedena v odločitvi o sprožitvi postopka iz leta 2004).

⁽⁶¹⁾ Komisija na podlagi dostopnih informacij dvomi, ali je zadevni ukrep primerljiv z ukrepom, ki ga je Komisija ocenila in odobrila leta 1996. Leta 1996 je bila družba ENEL edina proizvajalka in distributerka energije v Italiji in nižja cena električne energije, ki jo je družba ENEL odobrila družbi Alcoa v korist družbi *Alumix* s.p.a., se je primerjala s povprečnimi mejnimi proizvodnimi stroški družbe ENEL za električno energijo v zadevnem obdobju. Nasprotno pa v tej zadevi italijanski organi na liberaliziranem trgu posegajo selektivno v korist določenim podjetjem, da se izravna razlika med tržno ceno, za katero se je mogoče dogovoriti z vsakim proizvajalcem energije, in ugodnejšo ceno, določeno leta 1996.

⁽⁶²⁾ Kot je izvedeno z odločbama AEEG št. 148/04 in 217/05.

⁽⁶³⁾ Ne glede na pravno podlago ostaja upravni mehanizem, opisan zgoraj zlasti v uvodni izjavi 42, spremenjen, zaradi česar je sklepna ugotovitev, da gre za prehod z dejanske cene na pomoč za tekoče poslovanje ter da gre pri tem vprašanju za novo pomoč, še vedno veljavna.

6.2 Obstoje državne pomoči v skladu s členom 87(1) Pogodbe Es

(143) Ukrep pomeni državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe ES, če so izpolnjeni vsi naslednji pogoji: ukrep (a) pomeni gospodarsko prednost za upravičenca; (b) odobri ga država ali je odobren iz državnih sredstev; (c) je selektiven ter (d) vpliva na trgovino v Skupnosti in lahko izkrivlja konkurenco znotraj EU.

(144) Italija in družba Alcoa trdita, da cena ne pomeni državne pomoči.

6.2.1 Obstoje prednosti

(145) Komisija najprej ugotavlja, da v skladu z dogovorom o ceni, določenem v členu 11(11) zakona št. 80/2005, država sodeluje pri ohranitvi cene električne energije, ki je bistveno nižja od cene, ki bi jo družba Alcoa lahko dosegla (in jo je dosegla) pod dejanskimi tržnimi pogoji. Če bi lahko družba Alcoa to ceno dosegla neposredno pri enem od dobaviteljev električne energije v zadevnih regijah, poseganje države ne bi bilo potrebno. Niti Italija niti družba Alcoa ne izpodbijata trditve, da so v zadevnih regijah dejanske tržne cene višje od cene, ki jo je družba Alcoa dejansko plačala zaradi vračil iz izravnalnega sklada.

(146) Kar zadeva metodo, ki jo predlaga družba Alcoa za oceno obstoja prednosti (ali je posebna cena nižja od cene, ki prevladuje na popolnoma konkurenčnem trgu), je treba najprej poudariti, da je bilo tako razmišljanje v sodbi Sodišča že zavrženo (točka 71 sodbe). Sodišča Unije in Komisija v svojih ocenah obstoja prednosti ne upoštevajo pogojev, ki bi prevladovali na hipotetičnem, bolj delujočem trgu. Pogoji, ki prevladujejo na dejanskih zadevnih trgih, se dosledno obravnavajo kot referenčni okvir, kot se je izkazalo na primer v zadevi nizozemskih pridelovalcev v rastlinjakih⁽⁶⁴⁾, v kateri je Komisija za oceno obstoja prednosti pri nekaterih cenah plina uporabila preskus nosilcev dejavnosti v tržnem gospodarstvu.

(147) Poleg tega trditev družbe Alcoa pomeni, da bi lahko država članica v primeru neustreznega delovanja trga upravičeno določila cene, ki spodbujajo pogoje učinkovite konkurence. Obrazložitev je, da cene, ki jih na tak način določi država, ne zagotavljajo nobene prednosti, če se kot referenčni okvir upošteva popolnoma konkurenčen trg. Tako razmišljanje je v nasprotju z ustaljenim načelom sodne prakse Unije, v skladu s katero „dejstvo, da si država članica z enostranskimi ukrepi prizadeva približati pogoje konkurence v nekem gospodarskem sektorju pogojem konkurence, ki veljajo v drugih državah

članicah, zadevnim ukrepom ne more odvzeti značaja državne pomoči“⁽⁶⁵⁾. Komisija meni, da se navedeno načelo enakovredno uporablja za okoliščine, v katerih si država članica prizadeva približati pogoje konkurence pogojem, ki prevladujejo na popolnoma konkurenčnem trgu.

(148) Če bi se poleg tega predlog družbe Alcoa upošteval, subvencije, ki jih države članice dodelijo za zaposlitev vrzeli med ceno, prosto dogovorjeno med dvema udeležencema na trgu, in teoretično ceno, za katero bi se lahko sklenil dogovor pod pogoji popolne konkurence, ne bi pomenile državne pomoči. S tem bi se onemogočil glavni namen nadzora državne pomoči.

(149) Družba Alcoa kljub temu trdi, da je to metoda, ki jo je Komisija oblikovala v zadevi *Alumix*.

(150) Komisija opozarja, da je metoda, ki se je upoštevala v zadevi *Alumix*, obravnavala poseben položaj. V zadevi *Alumix* je ceno odobrila družba ENEL, ki je takrat imela monopol na trgu z električno energijo, ki še ni bil liberaliziran, in je bila v celoti v državni lasti⁽⁶⁶⁾. V takih okoliščinah je Komisija morala preveriti, ali je družba ENEL prodajala po umetno nizki ceni ali pa je ravnala kot razumna nosilka dejavnosti v tržnem gospodarstvu. Ob upoštevanju monopola družbe ENEL nad proizvodnjo električne energije in oskrbo z električno energijo ni bilo nobene konkurenčne tržne cene, na katero bi se lahko Komisija sklicevala pri oceni obstoja prednosti. Zato je Komisija pripravila metodo za opredelitev najnižje teoretične tržne cene, po kateri bi bil razumen dobavitelj pripravljen prodajati svojemu „najboljšemu odjemalcu“ (največji porabnik z nizko porabo) v določenih okoliščinah trga na Sardiniji in v Benečiji: razumen dobavitelj bi si prizadeval za kritje vsaj mejnih proizvodnih stroškov in dela fiksnih stroškov.

(151) Vendar se ta metoda ne more uporabljati splošno in zunaj njenega prvotnega okvira v okoliščinah, v katerih cene ne določa več monopol v državni lasti, ampak se o njej prosto dogovarja na trgu, pri čemer cene za družbo Alcoa ni mogoče več obravnavati kot običajno poslovno transakcijo, ampak gre za jasno subvencionirano ceno. Glede na razvoj iz uvodnih izjav 39 do 43 shema ne pomeni več cene v ožjem smislu, ker ni več cena, ki jo kot dobaviteljica družbe Alcoa zaračunava družba ENEL, ali neto cena, ki jo financira družba ENEL, ampak gre za „končno ceno“, ki izhaja iz vračila iz izravnalnega sklada in cene, plačane dobaviteljici družbe Alcoa. Zato analiza, oblikovana v odločbi *Alumix*, v kateri se je preučilo ravnanje družbe ENEL, očitno nima nikakršnega pomena, kot je bilo to potrjeno v sodbi Sodišča, zlasti v točki 132 te sodbe.

⁽⁶⁴⁾ Odločba Komisije 85/215/EGS z dne 13. februarja 1985 o ugodnejši ceni, ki se zaračunava pridelovalcem v rastlinjakih na Nizozemskem za zemeljski plin (UL L 97, 4.4.1985, str. 49).

⁽⁶⁵⁾ Glej na primer sodbo Sodišča v zadevi C-372/97, *Italija proti Komisiji*, Recueil 2004, str. I-3679, točka 67.

⁽⁶⁶⁾ Prva direktiva o liberalizaciji, Direktiva 96/92/ES (glej opombo 21) se je v Italiji izvajala z odlokom št. 79/1999.

- (152) Ker merila *Alumix* niso bistvena pri ugotavljanju, ali daje sedanji dogovor o ceni prednost družbi Alcoa, izračuni Italije in družbe Alcoa, ki kažejo na to, da cena še vedno izpolnjuje merila *Alumix*, ker krije mejne proizvodne stroške družbe ENEL, prav tako niso bistveni.
- (153) Komisija v vsakem primeru meni, da izračuni, ki sta jih predložili Italija in družba Alcoa, ne prikazujejo točne cene, ki bi jo družba Alcoa „običajno“ plačala na popolnoma konkurenčnem trgu tudi ob predpostavki, da bi se lahko mejni proizvodni stroški proizvajalca upoštevali kot ustrezno merilo, kar se zanika.
- (154) Zlasti najnižja cena IPEX, ki jo družba Alcoa navaja kot reprezentativno za ceno, ki bi jo sama „običajno“ plačala na popolnem trgu (20 EUR), ustreza mejnim proizvodnim stroškom elektrarn z osnovno obremenitvijo (najcenejše elektrarne). Vendar se električna energija iz elektrarn z osnovno obremenitvijo prodaja po nizki ceni le v času manjše porabe⁽⁶⁷⁾. V času večje porabe se vsa proizvedena električna energija (vključno z energijo elektrarn z osnovno obremenitvijo) prodaja po bistveno višji ceni, ker jo bo določila mejna elektrarna, ki je srednje velika ali največja elektrarna⁽⁶⁸⁾. Družba Alcoa porablja električno energijo 24 ur na dan, ne le v času manjše porabe. Zato bi morala biti reprezentativna cena, ki bi verodostojno izražala popolno konkurenco, časovno tehtano povprečje. To povprečje mora vključevati nekatere elemente nizkih cen za obdobja osnovne obremenitve, vendar tudi elemente visokih cen za obdobje večje porabe.
- (155) Na Sardiniji, kjer plin ni na voljo, elektrarne na premog določajo cene za 80 % leta, naftne elektrarne pa določajo cene za preostalih 20 % leta. Tudi z uporabo zelo previdnih ocen mejnih stroškov družbe Alcoa za premog (20 EUR/MWh) in nafto (60 EUR/MWh) bi bilo časovno tehtano povprečje v regiji 28 EUR/MWh, kar je več, kot trenutno plačuje družba Alcoa, tj. 26 EUR/MWh. Zato Komisija meni, da je vsaj za Sardinijo cena za družbo Alcoa nižja od mejnih proizvodnih stroškov proizvajalcev električne energije in da v nobenem primeru ni v skladu z merili *Alumix* ob predpostavki, da so ta merila ustrezna, kar se zanika.
- (156) Družba Alcoa in Italija trdita, da Komisija ni imela prav, ko je predlagala uporabo povprečnih cen IPEX kot približek za tržno ceno, ki bi jo veliki industrijski odjemalci običajno plačali v zadevnih regijah (glej uvodno

izjavo 83). To je vseeno zavajanje v zvezi z razlago odločitve o sprožitvi postopka iz leta 2006. V navedeni odločitvi je bila primerjava med povprečnimi cenami IPEX namenjena le utemeljitvi pomislekov v zvezi s trditvijo, da so cene električne energije na Sardiniji bistveno višje od cen v drugih italijanskih regijah. Komisija meni, da bi bile lahko razlike v povprečnih cenah IPEX med regijami reprezentativne za razlike v dvostranskih cenah.

- (157) Nasprotno Komisija ni nikoli predlagala, da bi bile lahko cene IPEX približek tržne cene, ki bi jo lahko dosegla družba Alcoa. V zadevnem primeru uporaba približka ni nujna. Glede na informacije, ki so na voljo, je družba Alcoa sklenila pogodbo z družbo ENEL po nominalni ceni, ki je približno ustrezala standardni ceni, ki jo je družba ENEL zaračunavala odjemalcem električne energije visoke napetosti. Ta pogodba je merilo, na podlagi katerega se ocenjuje in količinsko opredeljuje prednost družbe.
- (158) S ceno se torej ublažijo dajatve, ki izvirajo iz pogodbe in bi se morale običajno vključiti v proračun družbe, zato ukrep v skladu z ustaljeno sodno prakso pomeni gospodarsko prednost za družbo Alcoa⁽⁶⁹⁾. Komisija meni, da se prednost izravna s kompenzacijskimi prispevki, ki se plačajo iz izravnalnega sklada in krijejo razliko med pogodbeno ceno in ugodnejšo ceno. Ta sklepna ugotovitev velja za dve talilnici družbe Alcoa na Sardiniji in v Benečiji.

6.2.2 Selektivnost

- (159) Ker so se ugodnejše cene električne energije v Italiji dodelile izključno družbi Alcoa in nekaterim drugim družbam na Sardiniji, je zagotovljena prednost selektivna.

6.2.3 Državna sredstva in odgovornost države

- (160) V skladu z ustaljeno sodno prakso se lahko prednost opredeli kot državna pomoč v skladu s členom 87(1) Pogodbe ES le, če je odobrena neposredno ali posredno iz državnih sredstev⁽⁷⁰⁾ in je zanjo odgovorna država⁽⁷¹⁾.
- (161) Kot je navedeno v uvodni izjavi 43, se izpodbija cena financira iz drugih dajatev, ki jih izravnalni sklad pobere na podlagi sestavnega dela A4 cene za električno energijo. Ta dajatev je obvezna, saj je določena z odločbo organa AEEG, s katero se izvaja nacionalna zakonodaja. Izravnalni sklad je z zakonom določen javni organ, ki svoje funkcije izvaja na podlagi natančnih navodil, ki so določena v odločbah organa AEEG.

⁽⁶⁷⁾ Obdobje večje porabe je običajno od 8.00 do 20.00 ure ob delovnih dneh.

⁽⁶⁸⁾ Elektrarne so razvrščene po tako imenovani pomembnosti, tj. od elektrarn z najnižjimi kratkoročnimi mejnimi stroški (spremenljivi stroški proizvodnje električne energije, vključno s stroški goriva in CO₂) do elektrarn z najvišjimi stroški. Istočasno elektrarne tekmujejo na podlagi svojih mejnih stroškov in so pozvane, da proizvajajo glede na svojo razvrstitev po pomembnosti: najprej hidroelektrarne, nato jedrske, plinske, naftne elektrarne, dokler proizvodnja ne zadosti povpraševanju. Zadnja je mejna elektrarna, njeni mejni stroški pa določajo ceno električne energije v tem obdobju (končna cena po sistemu).

⁽⁶⁹⁾ Sodba Sodišča v zadevi C-241/94, *Francija proti Komisiji*, Recueil 1996, str. I-4551, točka 34.

⁽⁷⁰⁾ Glej na primer zadevo *PreussenElektra*, točka 58.

⁽⁷¹⁾ Glej na primer sodbo Sodišča v zadevi C-482/99, *Francija proti Komisiji (Stardust Marine)*, Recueil 2002, str. I-4397, točka 24.

- (162) Prav tako v skladu z ustaljeno sodno prakso pomeni donos dajatve, ki je obvezna v skladu z nacionalno zakonodajo in se plačuje z zakonom določenemu javnemu organu, državna sredstva v smislu člena 87(1) Pogodbe, kadar je namenjena financiranju ukrepa, ki izpolnjuje druga merila tega člena ⁽⁷²⁾.
- (163) Italija in družba Alcoa se pri utemeljitvi trditve, da se zadevni ukrep ne financira iz državnih sredstev, sklicuje na sodbi v zadevah *PreussenElektra* ⁽⁷³⁾ in *Pearle* ⁽⁷⁴⁾. Obe stranki trdita, da so potrebna sredstva za financiranje cene zasebni subjekti (odjemalci električne energije) prenesli na zasebni subjekt (družba Alcoa), pri čemer je vloga države omejena na sprejetje zakona, ki določa plačilo zahtevanih zneskov, pri čemer je mogoče s sredstvi razpolagati le z izvajanjem predpisane sheme. Zlasti po mnenju Italije in družbe Alcoa izravnalni sklad ne more nadzirati sredstev in je le računovodski posrednik.
- (164) V zadevi *Preussen-Elektra* je Sodišče ocenilo, da obveznost nakupa električne energije iz obnovljivih virov po minimalnih cenah, višjih od dejanske tržne vrednosti te vrste električne energije, ki velja za zasebna podjetja za oskrbo z električno energijo, ni bila državna pomoč, saj ukrep ni vseboval neposrednega ali posrednega prenosa državnih sredstev. Po mnenju Italije in družbe Alcoa je ta zadeva primerljiva z zadevo *PreussenElektra*, saj so se sredstva prav tako prenesla od zasebnih subjektov (odjemalci električne energije) k zasebnemu subjektu (družba Alcoa), pri čemer država ne nadzira zadevnih sredstev.
- (165) Komisija opozarja, da so v zadevi *PreussenElektra* potrebna sredstva za financiranje ukrepa proizvajalcem električne energije iz obnovljivih virov energije neposredno zagotovili dobavitelji električne energije, pri čemer ni sodeloval noben javni organ. V okviru tega sistema organi držav članic ne morejo nikoli razpolagati z zneski, ki jih je treba prenesti. V zadevnem primeru se denarna sredstva kljub temu prenesejo prek javnega organa, tj. izravnalnega sklada, preden se izplačajo končnemu upravičencu. Zato sodna praksa *PreussenElektra* obravnava različne dejanske okoliščine in za to zadevo ni pomembna.
- (166) Sodba v zadevi *Pearle* zagotavlja smernice, ki so bolj neposredno pomembne za to zadevo. Vendar se razlaga Komisije razlikuje od razlage, ki sta jo predložili Italija in
- družba Alcoa. V zadevi *Pearle* je Sodišče ugotovilo, da se v nekaterih določenih pogojih sredstva dajatve, ki se prenesejo prek javnega organa, ne štejejo za državna sredstva. V zadevi *Pearle* so se ukrepi v celoti in na lastno pobudo financirali iz gospodarskega sektorja. Denarna sredstva so se zbrala na podlagi drugih dajatev prek javnega organa, ki nikoli ne more razpolagati s sredstvi. Poleg tega so obstajali dopisi med subjekti, ki so plačali dajatev, in subjekti, ki so bili upravičeni do ugodnosti na podlagi ukrepa.
- (167) Italija in družba Alcoa menita, da je ključno merilo v zadevi *Pearle* to, ali ima država pravico do razpolaganja s sredstvi kako drugače kot z izvajanjem predpisane sheme. Nasprotujeta trditvi, da izravnalni sklad nima nobene diskrecijske pravice pri črpanju sredstev, ki so namenjena financiranju cen in niso nikoli del „obsega javnih financ“. Zato po mnenju Italije in družbe Alcoa država ne more prosto razpolagati s sredstvi, ki niso državna sredstva.
- (168) Najprej je treba poudariti, da v zadevi *Pearle* „ključno merilo“ ne obstaja, medtem ko je mogoče nekatera merila v tej zadevi subjektivno obravnavati kot bolj osrednja od drugih. Pogoji, navedeni v sodbi, so kumulativni. Sodišče prve stopnje je enako razlago navedlo v zadevi *Earl Salvat* ⁽⁷⁵⁾, v kateri je preučilo izpodbijane druge dajatve v tej zadevi glede na vsako posamezno merilo iz zadeve *Pearle*.
- (169) Komisija je pred preučitvijo vloge izravnalnega sklada ugotavljala, ali je izpolnjeno katero od drugih meril iz zadeve *Pearle*. Jasno je, da je bila cena za družbo Alcoa za razliko od zadeve *Pearle* določena na pobudo države in ne na pobudo gospodarskega sektorja. Poleg tega so upravičenci ukrepa v zadevi *Pearle* tudi edini prispevali sredstva, zato poseganje javnega organa ni pomenilo prednosti, ki bi dodatno obremenila državo. V zadevnem primeru upravičenec, tj. družba Alcoa, ne nosi finančnega bremena dajatve, ki ga nosijo izključno odjemalci električne energije. Zato se ni mogoče veljavno sklicevati na sodno prakso *Pearle* ne glede na to, ali je trditev družbe Alcoa in Italije o vlogi izravnalnega sklada le kot računovodskega posrednika ustrezna.
- (170) V zvezi z izravnalnim skladom Komisija opozarja, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso „ne sme razlikovati

⁽⁷²⁾ Glej sodbi Sodišča v zadevi C-78/76, *Steinike & Weinlig*, Recueil 1977, str. 595 in v zadevi C-47/69, *French textiles*, Recueil 1970, str. 487.

⁽⁷³⁾ Glej opombo 45.

⁽⁷⁴⁾ Glej opombo 46.

⁽⁷⁵⁾ Sodba Sodišča prve stopnje v zadevi T-136/05, *Earl Salvat* proti Komisiji, poročila še ni, točke 137-165.

med zadevami, v katerih pomoč neposredno dodeli država, in zadevami, v katerih pomoč dodeli javni ali zasebni organ, ki ga imenuje ali ustanovi država“⁽⁷⁶⁾. Zato javni ali zasebni status izravnalnega sklada ni odločilen za namene uporabe pravil o državni pomoči. Dejstvo, da je izravnalni sklad javni organ, samodejno ne pomeni veljavnosti člena 87 Pogodbe ES⁽⁷⁷⁾; podobno tudi poseganje zasebnega organa samo po sebi ne bi izključevalo uporabe navedenega člena⁽⁷⁸⁾.

- (171) Analiza se kljub temu ne more omejiti na pristojnosti izravnalnega sklada kot javnega organa. Namesto tega je treba ugotoviti, ali lahko država na splošno neposredno ali posredno prek drugega organa, ki ga imenuje, nadzoruje sredstva, ki so namenjena financiranju cene. Enak preskus bi se moral uporabiti, če bi bil izravnalni sklad zasebni organ.
- (172) Nedavna sodba Sodišča v zadevi *Essent*⁽⁷⁹⁾ navaja v zvezi s tem dokončne smernice. V zadevi *Essent* je Nizozemska z zakonom uvedla dodatno dajatev za cene električne energije. Dodatno dajatev so odjemalci električne energije plačevali upravljavcem omrežij, ki so v zameno denarna sredstva prenesli na imenovano družbo SEP. Ta ni imela diskrecijske pravice pri upravljanju sredstev in je delovala pod natančnim nadzorom organov. Sodišče je ugotovilo, da so prihodki zaradi dodatne dajatve državna sredstva, ker je bila dodatna dajatev za ceno električne energije uvedena z nacionalnim zakonom in je zato pomenila dajatev, družba SEP pa je bila upravičena do uporabe prihodkov iz dajatev le za namene, ki jih določa zakon, tako da so denarna sredstva ostala pod javnim nadzorom in so bila tako na voljo nacionalnim organom. Sodišče je menilo, da to zadostuje za opredelitev takih denarnih sredstev kot državna sredstva.
- (173) Podobnosti z zadevnim primerom so jasne. Dodatna dajatev za ceno električne energije, namenjena financiranju cene za družbo Alcoa, je zakonsko določena, tako kot v zadevi *Essent*. Izravnalni sklad ima enako vlogo kot družba SEP, saj centralizira in upravlja prihodke od drugih dajatev, zanj pa veljajo enake

omejitve, ker lahko prihodke od dajatev uporablja le za namene, ki jih določa zakon (financiranje ugodnejših cen). Država lahko nadzoruje in usmerja uporabo zadevnih sredstev: izravnalni sklad opravlja računovodske funkcije po natančnih navodilih organa AEEG, ki deluje v okviru svojih regulativnih pooblastil in/ali v skladu z izvajanjem nacionalne zakonodaje (glej uvodni izjavi 26 in 27 zgoraj). Zato so sredstva, za katera skrbi izravnalni sklad, vedno pod javnim nadzorom.

- (174) Ta analiza je v skladu z odločbo Komisije v zadevi Italije o naslednjih naložbah⁽⁸⁰⁾, v kateri so denarna sredstva, ki jih upravlja izravnalni sklad na računu A6, opredeljena kot državna sredstva.
- (175) V vsakem primeru je opredelitev, da so denarna sredstva, ki jih upravlja izravnalni sklad, državna sredstva, nedvomno potrjena v nedavni sodbi Sodišča prve stopnje v zadevi *Iride*⁽⁸¹⁾.
- (176) Italijansko kasacijsko sodišče je že razsodilo (sodba št. 11632/03 z dne 3. aprila 2003), da pravni osebi izravnalnega sklada in italijanske države nista ločeni ter da je treba denarna sredstva, prenesena v izravnalni sklad, obravnavati kot državno lastnino, tudi če izhajajo od zasebnih subjektov in so namenjena zasebnim podjetjem. V zadevi *Iride* sta družbi *Iride s.p.a.* in *Iride Energia s.p.a.* vložili tožbo pri Sodišču prve stopnje, s katero sta izpodbijali odločbo, s katero je Komisija med državna sredstva uvrstila zneske, ki jih upravlja izravnalni sklad na računu A6. Trditve, ki sta jih predložili vložnici, so zelo podobne trditvam družbe Alcoa. Vložnici sta izpodbijali odločitev kasacijskega sodišča s trditvijo, da ima izravnalni sklad le vlogo računovodskega posrednika med zasebniki s finančnimi obveznostmi in upravičenci zadevnih zneskov, tj. vlogo, v skladu s katero izravnalni sklad ne more niti za kratek čas uporabiti položenih denarnih sredstev. Vložnici sta se prav tako sklicevali na uporabo sodne prakse v zadevi *PreussenElektra*.
- (177) V sodbi z dne 11. februarja 2009 je bilo Sodišče prve stopnje zelo jasno. Najprej je poudarilo, da ni pristojno za izpodbijanje razlage italijanske zakonodaje kasacijskega sodišča, in nato potrdilo, da bi se morala denarna sredstva iz računa A6 izravnalnega sklada šteti kot državna sredstva, ker so poleg tega, da so državna lastnina, pod stalnim nadzorom države⁽⁸²⁾.

⁽⁷⁶⁾ Sodba Sodišča v zadevi C-57/86, *Grčija proti Komisiji*, Recueil 1988, str. I-2855, točka 12; *PreussenElektra*, prav tam; predhodna sodba Sodišča v zadevi C-126/01, *Gemo*, Recueil 2003, str. I-13769, točka 23.

⁽⁷⁷⁾ Sodbe *Stardust*, prav tam; *Pearle*, prav tam; in *Earl Salvat*, prav tam.

⁽⁷⁸⁾ Družba Alcoa meni, da so v okviru dogovora o ceni pred uvedbo člena 11(11) zakona št. 80/2005 s potrebnimi sredstvi za financiranje cene upravljali distributerji v zasebni lasti, zato ta sredstva niso pomenila državnih sredstev. Čeprav dogovor o ceni v tem postopku ni sporen, pa ugotovitve, poudarjene v tem odstavku, pomenijo, da mora Komisija zavrniti trditve družbe Alcoa. Zasebna narava distributerjev sama po sebi ni odločilna za namene opredeljevanja narave zadevnih sredstev.

⁽⁷⁹⁾ Sodba Sodišča z dne 17. julija 2008 v zadevi C-206/06, *Essent Netwerk Noord* proti *Aluminium Delfzijl*, poročila še ni, točki 69 in 70.

⁽⁸⁰⁾ Odločba Komisije C(2004) 4333 z dne 1. decembra 2004, zadeva št. 490/2000 Italija – nasledle naložbe.

⁽⁸¹⁾ Sodba z dne 11. februarja 2009 v zadevi T-25/07, *Iride*, poročila še ni, točka 39.

⁽⁸²⁾ Prav tam, točka 28.

- (178) Ta ugotovitev zadeva račun A6 izravnalnega sklada, ki se uporablja za financiranje naslednjih naložb sektorja električne energije Italije. Logično se lahko razširi na sestavni del A4, s katerim se financira sporna cena. Sodba kasacijskega sodišča temelji na analizi pravne osebe izravnalnega sklada, njegova ugotovitev v zvezi z državnim lastništvom pa zato velja za vsa denarna sredstva izravnalnega sklada. Enako velja za ugotovitev Sodišča prve stopnje, da lahko država nadzoruje sredstva, s katerimi upravlja izravnalni sklad. Razen namena zbranih sredstev (ki zajema naslednje naložbe v primeru računa A6 in financiranje ugodnejših cen v primeru sestavnega dela A4) ni nobene razlike med računom A6 in sestavnim delom A4. Zneski, preneseni družbi Alcoa iz sestavnega dela A4, se morajo zato opredeliti kot državna sredstva.
- (179) Poleg financiranja iz državnih sredstev je za ceno za družbo Alcoa odgovorna država⁽⁸³⁾, saj je pravna podlaga za ukrep določena v nacionalni zakonodaji in odločbah organa AEEG, ki je javni organ.

6.2.4 Vpliv na trgovino in izkrivljanje konkurence

- (180) V zvezi z vplivom ukrepa na trgovino med državami članicami in nastalim izkrivljanjem konkurence je nesporno, da je trg aluminija v celoti odprt za konkurenco. Komisija v svojih odločbah o združitvi stalno ugotavlja, da geografski trg primarnega aluminija zajema ves svet⁽⁸⁴⁾.
- (181) V uvodni izjavi 214 je navedeno, da Italija ni priglasila podaljšanja veljavnosti cene za družbo Alcoa. Glede na ustaljeno sodno prakso⁽⁸⁵⁾ v primeru nepriglasitve pomoči Komisija ni dolžna dokazati posledic ukrepa: „če bi Komisija morala v odločbi prikazati dejanski vpliv že dodeljene pomoči, bi to povzročilo prednost držav članic, ki pomoči dodelijo s tem, da kršijo obveznost priglasitve iz člena 88(3) Pogodbe ES, v škodo tistih, ki jo o pomočeh obvestijo že na stopnji načrta“.
- (182) Zato mora Komisija dokazati le morebitni negativni vpliv ukrepa na trgovino in konkurenco znotraj Unije.
- (183) Komisija je obravnavala trditev družbe Alcoa in Italije, da cena ne vpliva na trgovino in ne izkrivlja konkurence, ker med državami članicami ni dejanskih trgovinskih tokov, ker je malo verjetno, da se bodo takšni tokovi razvili v bližnji prihodnosti (glej uvodni izjavi 86 in 88), in ker zaradi posebnosti sektorja aluminija cene ne škodijo evropskim konkurenčnim ponudnikom družbe Alcoa (glej uvodno izjavo 89).
- (184) Opozoriti je treba, da se v praksi sprejemanja odločitev Komisije in sodni praksi Sodišča odsotnost dejanskih trgovinskih tokov nikoli ni upoštevala kot dokaz, da ukrep pomoči ne vpliva na trgovino znotraj Unije. Sodišče je dejansko dosledno odločalo, da lahko pomoč podjetju vpliva na trgovino med državami članicami in izkrivlja konkurenco, tudi če podjetje, ki pomoč prejme, ne sodeluje v trgovini znotraj Unije. Če država članica dodeli pomoč podjetju, se lahko zato domača proizvodnja ohrani ali poveča, zaradi česar imajo podjetja, ustanovljena v drugih državah članicah, manj možnosti za izvoz svojih izdelkov na trg v tej državi članici⁽⁸⁶⁾.
- (185) Poleg tega vzorec zmanjševanja proizvodnje EU in povečevanja uvoza iz tretjih držav z omejenimi trgovinskimi tokovi med državami članicami ali brez njih ni neobičajen: to je značilno za sektorje, ki se srečujejo s strukturnimi težavami in/ali velikim pritiskom konkurence. Takšni sektorji so zlasti občutljivi glede ukrepov, ki jih sprejemajo države članice, da bi izboljšale konkurenčni položaj svojih domačih industrij.
- (186) Dejstvo, da skromna proizvodnja primarnega aluminija v Italiji morda ne bi mogla vplivati na referenčno ceno, ni pomembno. Obstoj referenčne cene aluminija, na katero pogoji proizvodnje v eni državi članici ne morejo enostavno vplivati, ne izključuje obstoja velike konkurence med podjetji s sedežem v EGP in prodaje na svetovnem trgu aluminija. Možno je, da pomoč italijanskim talilnicam družbe Alcoa navedeni družbi ne omogoča znižanja svetovne cene aluminija in izključitve konkurenčnih ponudnikov s trga ter da lahko drugi evropski proizvajalci še naprej poslujejo, dokler lahko z dobičkom prodajajo po svetovni ceni. Vendar dobički družbe Alcoa v Italiji zaradi subvencioniranih cen električne energije na splošno krepijo konkurenčni položaj družbe. Nakopičene kapitalne rezerve se lahko na primer uporabijo za prevzem konkurenčnih ponudnikov in povečanje tržnega deleža.

⁽⁸³⁾ Glej sodbi Sodišča v zadevi C-303/88, *Italija proti Komisiji*, Recueil 1988, str. I-1433, in zadevi C-47/69, *Francija proti Komisiji*, Recueil 1970, str. 4393; glej tudi sodbo Sodišča prve stopnje v zadevi T-351/02, *Deutsche Bahn proti Komisiji*, ZOdl. 2006, str. II-1047.

⁽⁸⁴⁾ Glej na primer Odločbo M.2404, *Elkem/Sapa*, z dne 26. junija 2001 in Odločbo M.1663, *Alcan/Alusuisse*, z dne 14. marca 2000.

⁽⁸⁵⁾ Sodba Sodišča v zadevi C-301/87, *Francija proti Komisiji*, Recueil 1990, str. I-307, točki 32 in 33; sodba Sodišča prve stopnje v zadevi T-214/95, *Vlaamse Gewest proti Komisiji*, Recueil 1998, str. II-717, točka 67; in sodba Sodišča prve stopnje v zadevi *Alzetta proti Komisiji*, prav tam, točka 79.

⁽⁸⁶⁾ Sodba Sodišča v zadevi C-102/87, *Francija proti Komisiji*, Recueil 1988, str. 4067, točka 19; sodba Sodišča v zadevi C-305/89, *Italija proti Komisiji*, Recueil 1991, str. I-1603, točka 26.

(187) V nasprotju s trditvami družbe Alcoa dejstva, da je cena, ki jo je družba Alcoa plačala v Italiji, primerljiva z „običajno“ ceno električne energije, ki jo talilnice aluminija plačajo v Evropi, ni mogoče šteti za dokaz, da italijanska cena ne ogroža interesov drugih evropskih proizvajalcev. V zadevi C-372/97, *Italija proti Komisiji* ⁽⁸⁷⁾, je bilo jasno ugotovljeno, da enostranski ukrepi, namenjeni približanju pogojev konkurence v državah članicah pogojem, ki prevladujejo v drugih državah članicah, vplivajo na trgovino (in jih je zato treba opredeliti kot pomoč). Poleg tega lahko nekateri sporazumi o oskrbi z električno energijo, sklenjeni v drugih državah članicah EU, vključujejo državno pomoč, zato je Komisija sprožila temeljne preiskave v zvezi z več zadevnimi ukrepi ⁽⁸⁸⁾. Čeprav Italija in družba Alcoa tega razloga nista izrecno navedli, Komisija meni, da je uporaben, saj opozarja na načelo, ki je dobro uveljavljeno v sodni praksi ⁽⁸⁹⁾, da obstoj nezakonite pomoči v nekaterih državah članicah ne more utemeljiti sprejetja podobnih ukrepov v drugi državi članici.

(188) Zdi se, da je nedavna odločitev družbe Alcoa, da zgradi talilnico na Islandiji (ki je država EGP), neposredno v nasprotju s trditvijo družbe Alcoa, da obrata, ki je bil zaprt v Italiji, ne bo nadomestila drugje v EU/EGP.

(189) Zato je treba skleniti, da lahko ugodnejša cena električne energije, odobrena družbi Alcoa, izboljša njen konkurenčni položaj v primerjavi s konkurenčnimi podjetji v trgovini znotraj Unije. Glede na ustaljeno sodno prakso ⁽⁹⁰⁾ je treba v takšnih okoliščinah obravnavati, da je pomoč vplivala na trgovino znotraj Unije in izkrižala konkurenco.

6.2.5 Sklepna ugotovitev v zvezi z obstojem pomoči

(190) Komisija je ob upoštevanju navedenega sklenila, da ugodnejša cena, odobrena družbi Alcoa na podlagi člena 11(11) zakona št. 80/2005 in odloka iz leta 2004 (če je lahko isti ukrep rezultat uporabe odloka iz leta 2004 v obdobju od januarja 2006 do junija 2007), pomeni državno pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe ES in jo je mogoče odobriti le, če izpolnjuje pogoje za uporabo enega od odstopanj iz Pogodbe ES.

⁽⁸⁷⁾ Glej opombo 64.

⁽⁸⁸⁾ Glej na primer odločitev Komisije o sprožitvi postopka v zvezi z reguliranimi tarifami električne energije v Franciji (zadeva C 17/07, sklep Komisije z dne 13. junija 2007 št. C/2007/2392, UL C 164, 18.7.2007, str. 9) in Španiji (zadeva C 3/07, sklep Komisije z dne 24. januarja 2007, št. C/2007/123/3, UL C 43, 27.2.2007, str. 9).

⁽⁸⁹⁾ Sodba Sodišča v združenih zadevah 6/69 in 11/69, *Komisija proti Franciji*, Recueil 1969, str. 523.

⁽⁹⁰⁾ Glej na primer sodbe Sodišča v zadevi 730/79, *Philip Morris proti Komisiji*, Recueil 1980, str. 2671, točka 11, ter v združenih zadevah C-393/04 in C-41/05, *Air Liquide Industries/Ville de Seraing et Province de Liège*, ZOdl. 2006, str. I-5293.

6.3 Opredelitev novega ukrepa kot nova ali obstoječa pomoč

(191) V točki 132 sodbe Sodišča je nedvoumno potrjena predhodna ugotovitev Komisije, da je treba ceno šteti za novo pomoč: „veljati mora, da zadevnega ukrepa ni mogoče šteti za obstoječo pomoč, ker zajema obdobje, ki se razlikuje od obdobja, preučenega v odločbi *Alumix*, in tudi ker ne pomeni več, da ENEL uporablja ceno, določeno v zakonskem odloku iz leta 1995, ki je bila enaka tržni ceni, ampak odobritev vračila izravnalnega sklada iz javnih sredstev, da se izravna razlika med ceno, ki jo je zaračunal ENEL, in ceno iz zakonskega odloka iz leta 1995, kakor je bil razširjen z zakonskim odlokom iz leta 2005“.

(192) Ker je bila zoper sodbo (zadeva C 194/09) vložena pritožba, Komisija meni, da obstaja razlog za natančno analizo vprašanja ob upoštevanju člena 1(b) Uredbe (ES) št. 659/1999, ki določa vse vrste obstoječe pomoči.

(193) Nesporno je, da izpodbijani ukrep ni začel veljati pred pristopom Italije k EU (odstavek (i) navedenega člena), se ne šteje za odobrenega, ker Komisija ni sprejela sklepa v predpisanih postopkovnih rokih (odstavek (iii)), in se ne more šteti za obstoječo pomoč zaradi izteka zastaralnega roka (odstavek (iv)) ⁽⁹¹⁾.

(194) V drugem stavku člena 1(b)(v) Uredbe (ES) št. 659/1999 je navedeno: „Če nekateri ukrepi postanejo pomoč zaradi liberalizacije dejavnosti s pravnimi predpisi Skupnosti, se takšni ukrepi ne štejejo kot veljavna pomoč po datumu, določenem za liberalizacijo“. Komisija v odločitvi o sprožitvi postopka *ne* navaja te določbe, da bi sklenila, da cena za družbo Alcoa pomeni novo pomoč. Vendar je Komisija zaradi celovitosti in ker je bil sektor električne energije liberaliziran za poslovne končne uporabnike po odobritvi prvotne cene *Alumix*, ki ni pomenila pomoči, preučila vprašanje, ali bi lahko bila liberalizacija pomembna za opredelitev cene kot obstoječa ali nova pomoč. Družba Alcoa meni, da temu ni tako. Komisija se strinja z mnenjem družbe Alcoa ⁽⁹²⁾. Cena ni postala državna pomoč zaradi odprtja sektorja električne energije konkurenci, ker ustrezní referenčni okvir za oceno pomoči družbi Alcoa ni trg z električno energijo (na katerem družba Alcoa ni dejavna), ampak trg primarnega aluminija. Poleg tega ni vzročne povezave med liberalizacijo sektorja električne energije in odločitvijo o financiranju cene z obveznim prispevkom.

⁽⁹¹⁾ Edini namen te opredelitve je omejitev časovnega okvira za vračilo nezdružljive pomoči in se zato ne uporablja na tej stopnji ocene.

⁽⁹²⁾ Zato Komisiji ni treba preučiti pravnih utemeljitev, ki jih je družba Alcoa predložila, da utemelji ta sklep (glej uvodni izjavi 95 in 96 zgoraj).

(195) Družba Alcoa v svoji predložitvi navaja, da tudi če bi (hipotetično) cena morda postala pomoč, bi se to zgodilo zaradi spremembe tržnih pogojev ali drugih zunanjih okoliščin, npr. zaradi razvoja skupnega trga. To bi utemeljilo opredelitev ukrepa kot obstoječa pomoč. Komisija je zato preučila, ali bi se lahko prvi stavek člena 1(b)(v) Uredbe 659/1999 uporabil v zadevnem primeru. Ta določba podeljuje status obstoječe pomoči ukrepom, ki postanejo pomoč „zaradi razvoja skupnega trga in [jih] država članica ni spremenila“.

(196) Komisija ni mogla ugotoviti razvoja skupnega trga, ki bi ustrezal opredelitvi Sodišča⁹, tj. „spremembi gospodarskega in pravnega okvira v sektorju, na katerega se nanaša zadevni ukrep“, kar bi lahko bilo razlog, da cena postane pomoč⁽⁹³⁾. Družba Alcoa ni opredelila takšne spremembe in dokazala obstoja vzročne povezave s spremembo vrste cene. Tudi če bi se skupni trg razvil, kar se zanika, to ne bi bilo pomembno za oceno zadevnega ukrepa: status obstoječe pomoči, ki bi se podelil zaradi hipotetičnega razvoja skupnega trga, ne bi mogel veljati po uvedbi naknadne vsebinske spremembe ukrepa s strani države članice (mehanizem financiranja na podlagi državnih sredstev), med drugim ob upoštevanju drugega merila iz prvega stavka člena 1(b)(v) Uredbe (ES) št. 659/1999. Ker se je obravnavano obdobje v sedanjem postopku začelo po tej spremembi, razvoj skupnega trga ne more biti pomemben za oceno. Dejavniki razvoja, ki postane pomemben po uvedbi novega mehanizma financiranja, bi bil prav tako nepomemben, ker bi ukrep v času razvoja že pomenil državno pomoč. Zato je mogoče zavrniti navedbe družbe Alcoa.

(197) Komisija je preučila tudi, ali bi se lahko cena za družbo Alcoa štela za obstoječo pomoč na podlagi člena 1(b)(ii) Uredbe (ES) št. 659/1999, ki zadeva „odobreno pomoč, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki sta jo odobrila Komisija ali Svet“. Trditve družbe Alcoa in Italije temeljijo na neomejeni veljavnosti odločbe o odobritvi *Alumix*, ki cenno za družbo Alcoa opredeljuje kot obstoječo pomoč na podlagi zgoraj navedene določbe.

(198) Družba Alcoa in Italija menita, da je bila odločba *Alumix* časovno neomejena (glej uvodni izjavi 93 in 119 zgoraj). V odločbi *Alumix* naj bi Komisija ugotovila, da cena za družbo Alcoa nikoli ni bila ukrep pomoči. Poleg tega Komisija meni, da bi podaljšanje obstoječega ukrepa pomoči pomenilo novo pomoč, vendar ne pomeni nove pomoči, kadar je bilo ugotovljeno, da podaljšani ukrep ne pomeni pomoči. Če torej Komisija zdaj spremeni svojo oceno in ugotovi, da je ukrep državna

pomoč, mora cenno, do katere je bila do zdaj upravičena družba Alcoa, v vsakem primeru šteti za obstoječo pomoč ali mora biti cenno upravičena do obravnave kot obstoječa pomoč na podlagi sodne prakse *belgijskih centrov za usklajevanje*⁽⁹⁴⁾, pri čemer mora biti vračilo izključeno (glej uvodno izjavo 94 zgoraj).

6.3.1 Časovni okvir odločbe *Alumix*

(199) Odločba Komisije, v kateri je bilo ugotovljeno, da določen ukrep ne pomeni državne pomoči, je v osnovi predmet časovne omejitve, če ugotovitev, da pomoči ni, temelji na preskusu nosilcev dejavnosti v tržnem gospodarstvu in vključuje izražanje morebitnega stališča do tržnih pogojev, ki jih je mogoče ustrezno oceniti le v omejenem časovnem obdobju⁽⁹⁵⁾. Obstoj časovne omejitve ne pomeni, da Komisija meni, da bo ukrep v vsakem primeru postal državna pomoč po koncu obdobja, ki ga določa odločba.

(200) Odločba *Alumix* je temeljila na odloku z dne 19. decembra 1995, ki je določil cenno za 10 let. Odlok izrecno določa, da naj bi se cene odpravile po 31. decembru 2005. Komisija je v zadevi *Alumix* izvedla zapleteno oceno cen in gibanj v sektorju električne energije v 10 letih, kot je prikazano v preglednicah, ki so sestavni del odločbe in določajo cenno za družbo Alcoa le do leta 2005. Takšne cene in gibanja se običajno spreminjajo, pri čemer Komisija ni mogla navesti, da državna pomoč nikoli ne bo obstajala, zlasti ob upoštevanju postopne liberalizacije trgov z električno energijo.

(201) Zato je treba obravnavati, da so ugotovitve iz odločbe veljavne le do leta 2005. To je jasno priznalo Sodišče prve stopnje v točkah 105 in 106 svoje sodbe, ki potrjuje odločitve o sprožitvi postopka iz leta 2006⁽⁹⁶⁾.

⁽⁹⁴⁾ Glej opombo 48.

⁽⁹⁵⁾ Razlikovati je treba med splošnimi merili za oceno iz odločbe *Alumix* in uporabo teh meril v dejanskem primeru. Splošna merila iz odločbe *Alumix* predvidevajo, da bo v primeru neobstoja alternativnih prodajnih možnosti in z namenom preprečiti poslabšanje presežne zmogljivosti razumen dobavitelj električne energije prodal električno energijo svojim najboljšim odjemalcem po ceni, ki pokriva njegove mejne stroške proizvodnje z majhnim prispevkom k fiksnim stroškom. Ta splošna merila ostajajo veljavna ne glede na časovni okvir odločbe, v kateri so določena, pri čemer jih Komisija na tem mestu ne namerava obravnavati.

⁽⁹⁶⁾ Glej opombo 40. V točki 105 je navedeno: „glede na vlogo, v kateri je navedeno, da se je cena, ki so jo plačevale tovarne pritožnika, odobrila na podlagi zakonskega odloka iz leta 1995, in samo besedilo tega zakonskega odloka je jasno, da je, za privatizacijo [družbe *Alumix*] potrebna podpora italijanske vlade ..., da se z družbo ENEL določi cenno električne energije [za dve tovarni], po možnosti z dogovorom o prihodnji dolgoročni pogodbi (10 let) glede cen, ki so konkurenčne na evropski ravni, in da se „način obračunavanja presežnih stroškov [soprapprezzi]“ iz [odločba IPC št. 13/92] ... odpravi z 31. decembrom 2005“.

⁽⁹³⁾ Sodba v združenih zadevah C-182/03 in C-217/03, *Belgija* proti *Komisiji*, ZOdl. 2006, str. I-5479.

(202) Zavrtni je treba tudi navedbe Italije, da je bila odločba *Alumix* namerno časovno neomejena zaradi upoštevanja potrebe po dolgoročnem ukrepu (glej uvodno izjavo 119). Odstavek iz odločbe *Alumix*, na katerega se sklicuje Italija („s prestrukturiranjem in ponovno vzpostavitvijo sposobnosti preživetja dejavnosti družbe *Alumix* se zagotavlja dolgoročen in ne kratkoročen razvoj zadevnih območij“), ne navaja cen, za katere je bilo ugotovljeno, da ne pomenijo pomoči, ampak druge ukrepe pomoči za prestrukturiranje za družbo *Alumix*. Poleg tega je v zadevnem odstavku navedeno le, da bo nadaljnja prisotnost družbe *Alumix* prispevala k dolgoročnemu razvoju zadevnih območij, in ga ni mogoče razumeti, kot predlaga Italija.

(203) Ker je bila veljavnost odločbe *Alumix* omejena do 31. decembra 2005, je mogoče ugotoviti, da cena, ki velja od 1. januarja 2006 v skladu s členom 11(11) zakona št. 80/2005, pomeni novo pomoč zaradi spremembe obdobja veljavnosti ukrepa v skladu s sodbo v zadevi *Diputación Foral de Álava* ⁽⁹⁷⁾.

6.3.2 Sprememba okoliščin, ki vplivajo na veljavnost odločbe *Alumix*

(204) Komisija je preučila trditev družbe Alcoa, da nikoli ni bilo „spremembe okoliščin“, zaradi katere bi lahko prenehala veljavnost odločbe *Alumix*, ker na cen, ki jo je plačala družba Alcoa, nista vplivali niti liberalizacija trga niti vloga izravnalnega sklada. Ta cena je ostala v skladu z merili iz odločbe *Alumix*, zato ostaja ugotovitev Komisije, da ni bilo pomoči, v celoti veljavna (glej uvodno izjavo 93).

(205) Na podlagi preučitve dejstev se je kljub temu pokazalo, da je bil dogovor o ceni, ki ga je Komisija razjasnila v odločbi *Alumix*, bistveno spremenjen, kar poskuša družba Alcoa zavrtni kot zgolj upravno podrobnost, tj. prehod s cene, ki jo je odobril dobavitelj električne energije pod tržnimi pogoji, na cen, ki je to le še po imenu in jo subvencionira država.

(206) To spremembo je težko obravnavati kot zgolj „formalno spremembo“, ki „ne spreminja bistva odobrenih cen“, ker je nov mehanizem financiranja spremenil same gospodarske pogoje, na katerih je temeljila odločba *Alumix*.

(207) Dovolj je navesti, da se je ocena v odločbi *Alumix* osredotočila na ravnanje dobavitelja električne energije ENEL.

Ugodnejša cena ni zagotovila prednosti družbi Alcoa, ker je Komisija na podlagi preskusa nosilcev dejavnosti v tržnem gospodarstvu menila, da je bila prodaja električne energije družbe ENEL po zadevni ceni razumna. Vendar preskus nosilcev dejavnosti v tržnem gospodarstvu ni smiseln, če ENEL (ki prejme običajno ceno) ne zagotavlja več cene prostovoljno, ampak je cena rezultat nadomestila, ki ga plača država. V novem dogovoru ravnanje dobavitelja električne energije ni več pomembno.

(208) Poleg tega pomeni uvedba mehanizma za indeksacijo z omejitvijo letnega povečanja cene za družbo Alcoa na 4 % (glej uvodno izjavo 49) z dne 1. januarja 2006 dodatno vsebinsko spremembo prvotnega dogovora o ceni, ki ga je težko upoštevati kot skladnega s trgov, če se upošteva, da so se od leta 2005 cene električne energije na veleprodajnih trgih stalno povečevale.

(209) V nasprotju z mnenjem družbe Alcoa dejstvo, da je cena, ki jo je družba Alcoa plačevala na podlagi novega dogovora do konca leta 2005, enaka ceni, za katero je bilo v odločbi *Alumix* ugotovljeno, da ne pomeni pomoči, ne more utemeljiti sklepa, da ukrep ni bil bistveno spremenjen, če se upošteva mnenje generalnega pravobranilca Fennellyja v zadevi *Italija in Sardegna Lines proti Komisiji* ⁽⁹⁸⁾. Generalni pravobranilec Fennelly je pri oceni, kaj je vsebinska sprememba ukrepa pomoči, navedel, da „je uvedba popolnoma nove metode za zagotavljanje dejansko enakega obsega pomoči bistveno spremenila prvotno ureditev“. Zadevna cena se zato v celoti razlikuje od sheme, ocenjene v odločbi *Alumix*. Ugotovitve iz odločbe *Alumix* zato niso pomembne za obravnavano zadevo in bi bile nepomembne tudi ob teoretični domnevi, da je odločba *Alumix* časovno neomejena.

(210) Iz podobnih razlogov sodba v zadevi *belgijskih centrov za usklajevanje*, na katero se sklicuje družba Alcoa, ni veljavna podlaga, na kateri bi se lahko zahtevala uporaba enakih postopkovnih zaščitnih ukrepov, kot se uporabljajo za obstoječo pomoč. Ta sodba navaja zadeve, v katerih Komisija spreminja oceno sheme, za katero je bilo predhodno ugotovljeno, da ne pomeni pomoči. Sodišče je v točki 77 uveljavljalo načelo, da mora Komisija v takšnih primerih upoštevati postopek za spremljanje obstoječe pomoči. Vendar se lahko to načelo uporabi le, če ureditev ni bila bistveno spremenjena. V obravnavani zadevi je država članica bistveno spremenila dogovor o ceni za družbo Alcoa, kot je navedeno v uvodnih izjavah 205 do 208. Zato se v tem primeru Komisija ne oddaljuje od svoje prejšnje ocene istega ukrepa, ampak ocenjuje nov in drugačen ukrep.

⁽⁹⁷⁾ Sodba Sodišča prve stopnje v združenih zadevah T-127/99, T-129/99 in T-148/99, *Diputación Foral de Álava in drugi proti Komisiji*, Recueil 2002, str. II-1275, točka 175, navedeno v točki 114 sodbe Sodišča.

⁽⁹⁸⁾ Združeni zadevi C-15/98 in C-105/99, Recueil 2000, str. I-8855, točka 74 mnenja.

(211) Navedenih sprememb ni mogoče ločiti od prvotne sheme, ker vplivajo na dejansko vsebino mehanizma, zadevna cena pa zato v skladu s sodbo v zadevi *Gibraltar* ⁽⁹⁹⁾ pomeni pomoč v celoti.

6.3.3 Sklepne ugotovitve v zvezi z opredelitvijo cene kot nova pomoč

(212) Komisija ob upoštevanju navedenega meni, da podaljšanje zadevne cene za družbo Alcoa pomeni novo pomoč od 1. januarja 2006, tj. datuma začetka veljavnosti zakona št. 80/2005.

6.4 Zakonitost pomoči

(213) Država članica mora v skladu s členom 88(3) Pogodbe ES priglasiti vse načrte za dodelitev ali spremembo pomoči, pri čemer predlaganih ukrepov ne sme izvajati, dokler v postopku priglasitve ni sprejet z dokončen sklep.

(214) Ker Italija ni priglasila člena 11(11) zakona št. 80/2005, je pomoč nezakonita.

6.5 Združljivost pomoči

(215) Z odstopanjem od splošne prepovedi državne pomoči iz člena 87(1) Pogodbe ES se lahko pomoč razglasi za združljivo, če izpolnjuje pogoje za uporabo ene od izjem iz Pogodbe.

(216) Državna pomoč, odobrena družbi Alcoa v skladu s členom 11(11) zakona št. 80/2005, se lahko šteje za pomoč za tekoče poslovanje, ki načeloma ni združljiva s skupnim trgovim. Sodišče je v zadevi 86/89, *Italija* proti Komisiji, ugotovilo, da „je treba zadevno pomoč, ki je bila dodeljena brez posebnih pogojev in le v zvezi z uporabljenimi količinami, obravnavati kot pomoč za tekoče poslovanje za zadevna podjetja, ter je kot taka vplivala na pogoje trgovanja v obsegu, ki je v nasprotju s skupnim interesom“ ⁽¹⁰⁰⁾.

(217) Sodišče prve stopnje je tudi v zadevi *Siemens* proti Komisiji opozorilo na načelo, da „pomoč za tekoče poslovanje, tj. pomoč, ki je namenjena zmanjšanju stroškov podjetja, ki bi jih to običajno moralo nositi v okviru tekočega poslovanja oziroma običajnih dejavnosti, načeloma ne spada v področje uporabe člena 92(3) [zdaj člen 87(3)] [...] Glede na ustrezno sodno prakso takšna pomoč načeloma izkrivlja konkurenco v sektorjih, v katerih je dodeljena, pri čemer zaradi svoje narave ne more izpolniti nobenega cilja, določenega z zgoraj navedenimi določbami o odstopanjih“ ⁽¹⁰¹⁾.

⁽⁹⁹⁾ Sodba Sodišča prve stopnje v združenih zadevah T-195/01 in T-207/01, *Vlada Gibraltarja* proti Komisiji, Recueil 2002, str. II-2309, točka 111: „Prvotna shema [se] spremeni v novo shemo pomoči samo takrat, ko sprememba vsebinsko vpliva na prvotno shemo. Vsebinske spremembe ni, ko se nova prvina lahko jasno loči od prvotne sheme“.

⁽¹⁰⁰⁾ Recueil 1990, str. I-3891; zadeva C-301/87, *Francija* proti Komisiji, Recueil 1990, str. I-307, točka 50.

⁽¹⁰¹⁾ Zadeva T-459/93, Recueil 1995, str. II-1675, točka 48.

(218) Kljub temu obstajajo jasno opredeljene okoliščine, v katerih se lahko dodeli pomoč za tekoče poslovanje. Zlasti pomoč za tekoče poslovanje za okoljske namene se lahko dodeli v skladu s smernicami Komisije o državni pomoči za varstvo okolja ⁽¹⁰²⁾. Pomoč za tekoče poslovanje se lahko izjemoma odobri tudi kot regionalna pomoč za območja, ki prejemajo pomoč. Komisija je ocenila, ali cena za družbo Alcoa morda ustreza kateri od navedenih kategorij.

(219) Komisija ugotavlja, da cene ni mogoče odobriti kot okoljsko pomoč, ker namen zadevne cene ni okoljski.

6.5.1 Združljivost s smernicami o nacionalni regionalni pomoči (Sardinija)

(220) Pomoč za tekoče poslovanje se lahko izjemoma dodeli za območja, ki prejemajo pomoč in so upravičena do pomoči v skladu z odstopanjem iz člena 87(3)(a) Pogodbe ES. Dežela Benečija, v kateri se nahaja talilnica v Fusini, v obravnavanem obdobju ni bila upravičena do pomoči v skladu s členom 87(3)(a) Pogodbe ES. Dežela Sardinija pa je bila do konca leta 2006 upravičena do takšne pomoči. Komisija je zato preučila, ali se lahko ugodnejša cena za talilnico družbe Alcoa v Portovesmu odobri v skladu s smernicami o nacionalni regionalni pomoči iz leta 1998 ⁽¹⁰³⁾.

(221) V skladu s točko 4.15 smernic se lahko pomoč za tekoče poslovanje izjemoma dodeli, če (i) je upravičena zaradi svojega prispevka k regionalnemu razvoju in zaradi svoje narave ter (ii) je njena višina sorazmerna z ovirami, ki naj bi jih ublažila. Država članica mora dokazati obstoj morebitnih ovir in oceniti njihovo pomembnost. V skladu s točko 4.17 smernic mora biti pomoč za tekoče poslovanje časovno omejena in se mora postopno zmanjševati.

(222) Italija meni (glej uvodno izjavo 125), da nenehna težava visokih stroškov električne energije za proizvodnjo aluminija na Sardiniji in v Benečiji, priznana v odločbi *Alumix*, utemeljuje podaljšanje veljavnosti cene.

(223) V odločbi *Alumix* cena za obdobje 1996–2005 ni bila odobrena kot regionalna pomoč, ampak je bilo ugotovljeno, da ni pomenila pomoči. Zato ni mogoče trditi, da je Komisija v odločbi *Alumix* priznala, da je bila dodelitev pomoči za tekoče poslovanje utemeljena na podlagi regionalnih vidikov.

⁽¹⁰²⁾ UL C 37, 3.2.2001, str. 3, in UL C 82, 1.4.2008, str. 1.

⁽¹⁰³⁾ Glej opombo 34.

- (224) V skladu s členom 2 smernic lahko „posamično *ad hoc* plačilo enemu samemu podjetju, ali pomoč, omejena na eno področje dejavnosti, zelo vpliva na konkurenco na zadevnem trgu, pri čemer bodo njeni vplivi na regionalni razvoj verjetno preveč omejeni [...] Zato se bodo zadevna odstopanja [od splošne prepovedi pomoči] običajno odobrila le za večsektorske sheme pomoči, ki so v neki regiji odprte za vsa podjetja v zadevnih sektorjih“. Cena električne energije, ki se selektivno odobri nekaj posameznim podjetjem v sektorju kovin, nedvomno niso v skladu s duhom regionalne pomoči, ki bi morala biti večsektorska. Ker pa ni popolne prepovedi *ad hoc* pomoči, je Komisija obravnavala, ali obstajajo izjemne okoliščine, ki bi utemeljile odobritev cene.
- (225) Komisija je obravnavala zlasti pomanjkljivosti trga z električno energijo na Sardiniji, kot sta jih navedli Italija in družba Alcoa.
- 6.5.1.1 Trg z električno energijo na Sardiniji glede na razmere v Italiji
- (226) Italijanski trg z električno energijo je na splošno zelo koncentriran, čeprav nekoliko manj na severnem delu. Prevladujoč nosilec dejavnosti na vseh delih Italije je nekdanji monopolist ENEL, razen na Sardiniji, kjer ima družba ENEL duopol z družbo E.ON. ENEL ima znatno tržno moč, pri čemer je italijanski organ za konkurenco ugotovil, da je ENEL v obdobju 2004–2005 zlorabil svojo moč. Cene električne energije v Italiji so na splošno visoke zaradi proizvodne mešanice, ki temelji zlasti na fosilnih gorivih (zlasti plinu), neobstoja jedrske zmogljivosti in prezasedenosti povezovalnih daljnovodov z ostalo Evropo.
- (227) Na Sardiniji, ki obsega 4,1 % neto vgrajene moči v Italiji⁽¹⁰⁴⁾, se električna energija proizvaja večinoma v termoelektrarnah na fosilna goriva (premog, kurilno olje, rafinerijski katran). Na otoku ni infrastrukture za zemeljski plin.
- (228) Sardinija ima težave s presežno proizvodno zmogljivostjo, zlasti v segmentu z visokimi stroški (naftne elektrarne), ker je vlada opustila svoje načrte o koncentraciji težke industrije na otoku. Zato je ENEL preveč vlagal v proizvodne obrate. Ti obrati hitro postanejo tehnično zastareli, poleg tega pa so strukturno dražji. Izvoz električne energije s Sardinije v celinsko Italijo je prav tako omejen zaradi majhne zmogljivosti povezovalnega daljnovoda⁽¹⁰⁵⁾, ki je preobremenjen.
- (229) Dve podjetji za proizvodnjo in distribucijo električne energije ENEL in E.ON imata skupaj 95-odstotni tržni delež oskrbe z električno energijo na Sardiniji (družba E.ON približno 58 % in družba ENEL 42 %). Preiskava energetskega sektorja⁽¹⁰⁶⁾ je pokazala, da se lahko Sardinija v smislu konkurence opredeli kot duopol s skupnim prevladujočim položajem. Koncentracija na trgu je velika, čeprav ni največja v Italiji⁽¹⁰⁷⁾. E.ON in ENEL zaradi nadzora nad praktično vsemi srednje velikimi in največjimi obrati določata ceno za praktično vse dele dneva. Vendar se zdi, da so razmere na Sardiniji manj kritične kot na jugu Italije⁽¹⁰⁸⁾, kjer ENEL vedno sam določa ceno.
- (230) Veleprodajne cene električne energije v Italiji so med najvišjimi v Evropi⁽¹⁰⁹⁾, cene na Sardiniji pa so med najvišjimi v Italiji. Leta 2007 je bila nacionalna povprečna cena 70,99 EUR/MWh, medtem ko se je povprečna območna cena na Sardiniji znižala z 80,00 EUR/MWh iz leta 2006⁽¹¹⁰⁾ na 75,00 EUR/MWh. Povprečne regionalne cene na Sardiniji so se leta 2008 in 2009 spet začele povečevati. Cene na Sardiniji so bile v prvi polovici leta 2009 stalno nad nacionalnim povprečjem (pri čemer je bila povprečna cena 106,60 EUR/MWh v primerjavi z nacionalno povprečno ceno 60,50 EUR/MWh). Podatki o cenah iz dvostranskih pogodb na Sardiniji niso na voljo, ker ti podatki niso javno dostopni in se je Italija odločila, da jih ne bo predložila (glej uvodno izjavo 63).
- (231) Trg z električno energijo na Sardiniji je povezan z več težavami (vendar so nekatere od njih značilne za celo Italijo), ki so povzete v nadaljevanju: visoke cene, visoka stopnja koncentracije trga, tržna moč prevladujočih nosilcev dejavnosti, presežna proizvodna zmogljivost v segmentu z visokimi stroški, sorazmerna neučinkovitost proizvodnih obratov, ki postajajo zastareli, pomanjkanje dostopa do infrastrukture za zemeljski plin in nezadostno medsebojno povezovanje.
- 6.5.1.2 Prispevek k regionalnemu razvoju
- (232) Najprej je treba obravnavati vprašanje, ali take težave resno vplivajo na gospodarski razvoj na Sardiniji. Cene električne energije na otoku so visoke, medsebojno povezovanje pa je omejeno. Komisija v zadevi C 34/02⁽¹¹¹⁾ ni priznala, da pomanjkanje energetskih povezav pomeni oviro za razvoj malih in srednje velikih podjetij.

⁽¹⁰⁶⁾ Glej opombo 43.

⁽¹⁰⁷⁾ Indeks HHI na Sardiniji je med 3 000 in 3 500. Vendar je na severnem delu indeks HHI višji.

⁽¹⁰⁸⁾ Na Sardiniji lahko E.ON določi ceno za 67 % ur, ENEL pa za 29 % ur. Če se upoštevajo tudi sosednja območja, ENEL določa ceno na makroobmočju *Macrosud-Sardegna* za 63 % ur. Vendar v regiji *MacroSud* ENEL določa ceno za 100 % ur.

⁽¹⁰⁹⁾ Leta 2007 je bila na primer povprečna veleprodajna cena v Italiji (za osnovno obremenitev na dnevnem trgu) na borzi IPEX (italijanska borza električne energije) 70,99 EUR/MWh v primerjavi s 37,97 EUR na nemški borzi EEX in 40,78 EUR na francoski borzi Powernext.

⁽¹¹⁰⁾ Poročilo AEEG iz leta 2008, ki temelji na podatkih družbe GME (*Gestore del Mercato Elettrico*).

⁽¹¹¹⁾ Glej opombo 38.

⁽¹⁰⁴⁾ Vir: Indagine conoscitiva sullo stato della liberalizzazione dei settori dell'energia elettrica e del gas naturale, maj 2005.

⁽¹⁰⁵⁾ Sardinija je zdaj povezana s celinsko Italijo s povezovalnim daljnovodom zmogljivosti 270 MWh (SACOI).

(233) Čeprav imajo mala in srednje velika podjetja resnično manj težav zaradi visokih cen električne energije v primerjavi z velikimi, energetsko intenzivnimi podjetji, blaginja posamezne industrije ne pomeni samodejno blaginje regije. To pomeni, da pomoči za tekoče poslovanje v regiji, ki prejema pomoč, ni mogoče odobriti zaradi težav ene industrije, ampak je treba dokazati, da bo pomoč trajno prispevala k regionalnemu razvoju. Komisija meni, da Italija ni dovolj utemeljila regionalne ovire, ki je nastala zaradi razmer na trgu z električno energijo na Sardiniji.

(234) Tudi če bi se predvideval obstoj regionalne ovire, bi še vedno morala biti izpolnjena merila iz smernic. Pomoč mora znatno prispevati k regionalnemu razvoju in mora biti sorazmerna z ovirami, ki naj bi jih ublažila.

(235) V zadevnem primeru taka pomoč za tekoče poslovanje nikakor ne bi mogla znatno prispevati k regionalnemu razvoju. Tudi če bi priznali, da ohranitev talilnice aluminija družbe Alcoa na otoku (ali drugih upravičencev do ugodnejših cen) prispeva k zaposlovanju in ohranitvi proizvodne baze na otoku, ti vplivi ne bi bili trajni. Družba Alcoa sama trdi, da bi odprava cene pomenila takojšnje zaprtje talilnice v kraju Portovesme. Italijanski organi so predstavili ceno kot začasen ukrep, ki naj bi se ohranil le do dokončanja sedanjih infrastrukturnih projektov v zvezi s proizvodnjo energije in medsebojnim povezovanjem leta 2010 (plinovod GALSI in morski kabel SAPEI). Vprašanje je, ali bi se lahko s takim strukturnim razvojem cene električne energije znižale na raven, ki bi bila združljiva s potrebami proizvajalcev aluminija. Komisija meni, da bo lahko Sardinija z novo infrastrukturo proizvajala in prodajala električno energijo po približno enaki ceni kot v celinski Italiji, s čimer bo odpravila regionalne razlike. Vendar Komisija ne ve, kako bi se lahko s temi projekti prepolovile cene električne energije, da bi se znižale na raven 30 EUR/MWh, ki je po mnenju družbe Alcoa nujna, da bi se zagotovila donosnost njene talilnice.

(236) Komisija prav tako ugotavlja, da državna subvencija, katere cilj je znižanje stroškov električne energije za velike odjemalce, ne spodbuja dobaviteljev električne energije, da bi znižali cene, s čimer bi preprečili odhajanje največjih odjemalcev, in ne preprečuje poslabšanja njihove strukture stroškov. Namesto tega se zdi, da subvencija še bolj spodbuja dobavitelje, da uporabijo svojo tržno moč. Zato tudi če bi lahko družba Alcoa ob upoštevanju presežne zmogljivosti resnično običajno pridobila konkurenčno ceno, če dobavitelji električne energije (ki imajo interes za ohranitev visokih cen, glej ustrezni uvodni izjavi 121 in 99) ne bi imeli tržne moči, Komisija meni, da ugodnejša cena ni primerno sredstvo za omejitev take tržne moči.

(237) Poudariti je treba tudi, da je odločba *Alumix* temeljila na nasprotni predpostavki, in sicer, da so veliki odjemalci, kot je Alcoa, imeli tržno moč v obliki velike pogajalske moči v primerjavi z družbo ENEL, in da bi morala zato družba ENEL, če bi bila zasebno podjetje, prodajati po nižji ceni.

6.5.1.3 Sorazmernost

(238) Subvencija, ki se je dodelila družbi Alcoa, je veliko višja od katere koli morebitne razlike v cenah električne energije med celinsko Italijo in Sardinijo za enako kategorijo odjemalcev. Zato cena ni sorazmerna z regionalnimi ovirami, ki naj bi jih ublažila.

6.5.1.4 Postopno zmanjševanje

(239) Regionalna pomoč za tekoče poslovanje se mora postopno zmanjševati (glej točko 4.17 smernic o regionalni pomoči). Cena se v skladu z mehanizmom za indeksacijo, uvedenim s členom 11(11) zakona št. 80/2005, kot ga razlaga AEEG (glej zgoraj, uvodni izjavi 49 in 50), vsako leto poveča za odstotek, ki izraža razvoj cen električne energije v EU, pri čemer pa povečanje ne sme biti večje od 4 %. Taka cena se postopno zmanjšuje le, kadar se povprečne cene v EU znižajo v neto smislu (ker se cena za družbo Alcoa ne more znižati, ampak se lahko le poveča). V vseh drugih primerih se cena postopno povečuje in pomeni povečanje prednosti za družbo Alcoa⁽¹¹²⁾. Zato se je pomoč za družbo Alcoa glede na hitro rastoče cene v EU od uvedbe obravnavane cene realno stalno povečevala.

6.5.1.5 Sklepne ugotovitve v zvezi z združljivostjo ukrepa kot regionalna pomoč za Sardinijo

(240) Komisija ob upoštevanju navedenega meni, da se podaljšanje veljavnosti zadevne cene ne more šteti za združljivo kot regionalna pomoč v skladu s smernicami o nacionalni regionalni pomoči iz leta 1998. Ker Sardinija ni več območje, ki prejema pomoč v skladu s členom 87(3)(a) v celotnem obdobju 2007–2013, ni treba preveriti združljivosti pomoči ob upoštevanju smernic o nacionalni regionalni pomoči za 2007–2013.

⁽¹¹²⁾ Tudi če predvidevamo, da se povprečne cene v EU povečajo za manj kot 4 %, bi se cenovna ugodnost za družbo Alcoa v absolutnem smislu vseeno povečala. Če bi bila na primer cena za družbo Alcoa 30 EUR in bi bila povprečna cena električne energije v Evropi 60 EUR (prednost: 30 EUR), bi 3-odstotno povečanje pomenilo, da bi bila cena za družbo Alcoa 30,9 EUR, povprečna evropska cena pa 61,8 EUR (nova prednost: 30,9 EUR).

6.5.2 Druge pripombe v zvezi z združljivostjo (Benečija in Sardinija)

- (241) Italija in družba Alcoa sta trdili, da je cena za družbo Alcoa namenjena odpravi pomanjkljivosti trgov z električno energijo, ki še niso zagotovili konkurenčnih cen. Visoke cene energije naj bi ogrozile konkurenčnost energetske intenzivnih industrij, vključno s proizvodnjo primarnega aluminija. Pomoč naj bi preprečila preselitev družbe zunaj Evrope. Pomoč naj bi imela spodbujevalni učinek, ker bi v nasprotnem primeru, torej če pomoči ne bi bilo, družba zaprla svoji talilnici na Sardiniji in v Benečiji.
- (242) V zvezi s takimi navedbami je mogoče navesti naslednje splošne pripombe. Nepopolnega delovanja trgov z električno energijo v ožjem pomenu ni mogoče šteti za nedelovanje trga: ta pojem se nanaša na nezmožnost, da konkurenčni trg sam zagotovi socialno najboljši rezultat, medtem ko je v tem primeru težava, da zadevni trgi niso dovolj konkurenčni. Rešitev je lahko le večja in ne manjša konkurenčnost z vzpostavitvijo resnično povezanega energetskega trga. Cene električne energije, ki jih določa država, imajo običajno nasprotni učinek, tj. povzročajo zapiranje trga in preprečujejo vstop novih udeležencev, s čimer ovirajo povezovanje trgov. Zato Komisija meni, da pomoč za tekoče poslovanje v obliki umetno nizkih cen električne energije ni primerno sredstvo za odpravo nepopolnosti trga z električno energijo.
- (243) Prav tako je treba navesti, da strokovni forumi, kot je Skupina na visoki ravni za konkurenčnost, energijo in okolje (glej uvodni izjavi 78 in 124 zgoraj), v svojih ugotovitvah, ki se pogosto navajajo, ne predlagajo, da je treba odobriti posebno državno pomoč za odpravo težav v zvezi s konkurenčnostjo, ki so nastale zaradi visokih cen energije, ampak da je treba zagovarjati potrebo po popolnem izpolnjevanju veljavnih pravil o državni pomoči⁽¹¹³⁾.
- (244) Komisija je izrazila pomisleke v zvezi s podobnimi trditvami, ki povezujejo ukrepe pomoči s ciljem preprečevanja preselitve industrije zunaj EU v zadevi Terni⁽¹¹⁴⁾,

pri čemer iz istih razlogov meni, da tega vprašanja ni treba natančneje analizirati v tej odločbi.

- (245) Če zadevne cene ne bi bilo, bi bile lahko italijanske talilnice družbe Alcoa v sedanjih okoliščinah nizkih cen aluminija na svetovnih trgih (zaradi zmanjšanja svetovnega povpraševanja zaradi gospodarske krize) nedonosne ali bi poslovale z izgubo. Njihovega zaprtja ni mogoče izključiti, čeprav lahko drugi dejavniki vplivajo na tako odločitev, med drugim na primer socialni in okoljski stroški zaradi zaprtja ali stroški in časovni okvir za vzpostavitev nove zmogljivosti, ki bi bila lahko potrebna za preprečitev izgube tržnega deleža.

6.5.3 Predlog o virtualni elektrarni (Sardinija)

- (246) Z dopisom z dne 19. januarja 2007 (v nadaljnjem besedilu: dopis iz leta 2007) je osebje generalnega direktorata za konkurenco Komisije preučilo zamisel o prehodnih ukrepih za postopno opuščanje cene na Sardiniji. Prevladujoče okoliščine na trgu na Sardiniji, delno zaradi njene osamljene lege, omejena zmogljivost medsebojnega povezovanja s celinsko Italijo in neugodni konkurenčni pogoji naj bi bili izjemoma razlog za odobritev pomoči za tekoče poslovanje v obliki ugodnejše cene za približno dveletno prehodno obdobje opuščanja⁽¹¹⁵⁾ v zameno za sprejetje ukrepov za krepitev konkurence na trgu na Sardiniji z vzpostavitvijo virtualne elektrarne⁽¹¹⁶⁾. Dopis je izrecno izključeval talilnico v Benečiji⁽¹¹⁷⁾.
- (247) V dopisu iz leta 2007 je bilo navedeno, da mora ustrezna virtualna elektrarna omogočiti, da se približno 25 % povpraševanja po električni energiji na Sardiniji zadovolji z virtualno proizvodno zmogljivostjo tretjih dobaviteljev za obdobje vsaj petih let. V dopisu je bilo poleg tega predlagano, da mora generalni direktorat za konkurenco hitro začeti sodelovati z italijanskimi organi, da bi se določili praktični vidiki virtualne elektrarne.

⁽¹¹³⁾ Skupina na visoki ravni na primer v tretjem poročilu iz februarja 2007 navaja: „Na tej podlagi se lahko uporaba spodbud, vključno s splošnimi subvencijami in državnimi pomočmi, utemelji kot instrument politike. S spodbudami se lahko spodbujajo odgovorno socialno in okoljsko vedenje, regijska kohezija, trajnostni razvoj in kulturna raznolikost. Vendar se lahko uporabijo le v primeru jasnega nedelovanja trga, kadar se izkaže, da so subvencije primerno sredstvo za izpolnjevanje dobro opredeljenega cilja v skupnem interesu in kadar ne izkrivljajo konkurence ali škodijo okolju. Ukrepanje je upravičeno, kadar take subvencije ogrožajo druge politične cilje, kot je boj proti podnebnim spremembam, lizbonska strategija za rast in delovna mesta, ustrezno delovanje energetskega trga ali dostop do surovin, pri čemer ne izpolnjujejo svojega prvotnega cilja.“ (http://ec.europa.eu/enterprise/environment/hlg/doc_07:third_report_27_02_2007.pdf).

⁽¹¹⁴⁾ Odločba Komisije z dne 20. novembra 2007 o državni pomoči C 36/A/2006 Italije za ThyssenKrupp, Cementir in Nuova Terni Industrie Chimiche, odstavka 144 in 145.

⁽¹¹⁵⁾ V dopisu je navedeno: „Radi bi poudarili, da mora biti vsem jasno, da mora biti postopna odprava strogo omejena na obdobje, ki je potrebno za začetek delovanja virtualne elektrarne (ki naj bi bilo po naših izračunih okrog dve leti), pri čemer bo veljal pogoj enkratnosti pomoči.“

⁽¹¹⁶⁾ Z virtualno elektrarno se zagotovi, da prevladujoči dobavitelj sprosti virtualno proizvodno zmogljivost na podlagi postopkov oddaje javnih naročil. Virtualne elektrarne se običajno uporabljajo za spodbujanje konkurence na veleprodajnem trgu, ker odpravljajo spodbujanje prevladujočega dobavitelja, da uporabi svojo tržno moč za ohranitev visokih cen na trgu za promptne nakupe in terminski trg. Cena, ki jo plača kupec v primeru virtualnih elektrarn, vključuje izvršilno ceno, ki običajno zajema spremenljive stroške zadevne proizvodne zmogljivosti, skupaj s premijo, ki se določi v skladu s pravili o javnih naročilih.

⁽¹¹⁷⁾ Utemeljitev je bila: „Druga podjetja na celini naj ne bi bila v enakih izjemnih tržnih okoliščinah, ki prevladujejo na Sardiniji. Generalni direktorat za konkurenco meni, da ni razloga za odstopanje od načel o državni pomoči.“

(248) Italija je z veliko zamudo 9. julija 2009 sprejela zakonodajne določbe, ki so potrebne za dodelitev pooblastila organu AEEG za vzpostavitev takega mehanizma. AEEG je 17. avgusta 2009 sprejel odločbo ARG/elt 115/09, ki vključuje določbe o vzpostavitvi virtualne elektrarne. Praktični vidiki virtualne elektrarne so v skladu z merili iz dopisa iz leta 2007. Ceno je treba odpraviti tri mesece po vzpostavitvi virtualne elektrarne in najpozneje do 31. decembra 2009.

6.5.3.1 Opis italijanske virtualne elektrarne

(249) ENEL in E.ON morata v skladu s podrobnimi pravili, ki jih je določil AEEG, prepustiti virtualno proizvodno zmogljivost nosilcem dejavnosti, ki niso povezani z nobeno od teh dveh družb. Zmogljivost, ki naj bi se sprostila (225 MW ENEL in 150 MW E.ON), se je določila glede na zadevno enostransko tržno moč posameznega prevladujočega nosilca dejavnosti. Virtualna elektrarna mora zadovoljiti vsaj 25 % povpraševanja po električni energiji na Sardiniji in se bo ohranila pet let, tj. do dokončanja sedanjih infrastrukturnih projektov za povečanje elektroenergetskih povezav med Sardinijo in celinsko Italijo.

(250) Sodelovanje v postopku oddaje javnega naročila se mora omogočiti udeležencem na trgu, ki prodajajo končnim uporabnikom. Rok zapadlosti za ponujene proizvode bo eno leto in/ali pet let. Naročila se bodo oddala za obdobje od 1. januarja 2010.

(251) Italijanska virtualna elektrarna je bila glede na fizične omejitve elektroenergetskega omrežja na Sardiniji oblikovana kot finančni instrument⁽¹¹⁸⁾. Pri takih virtualnih elektrarnah kupcem ni treba fizično prodajati električne energije, ki se na tak način dodeli končnim uporabnikom. Kupci so upravičeni do finančne poravnave, kadar cena, plačana na dnevnem trgu, presega določen prag. Prednost lastništva zmogljivosti virtualne elektrarne za obstoječega nosilca dejavnosti ali novega udeleženca na trgu, ki želi razširiti svoj krog odjemalcev, je dejstvo, da se lahko virtualna elektrarna uporabi kot instrument za zavarovanje pred tveganji za (druge) opravljene fizične transakcije.

(252) Take virtualne elektrarne ugodno vplivajo na konkurenco, ker ne spodbujajo prevladujočih nosilcev dejavnosti, da bi uporabili svojo tržno moč za ohranitev

visokih cen na dnevnem trgu, ker bi se vse ugodnosti, pridobljene s tako strategijo, prenesle na kupce virtualnih elektrarn.

6.5.3.2 Združljivost cene na podlagi virtualne elektrarne

(253) Komisija je kljub temu, da naj bi virtualna elektrarna ugodno vplivala na konkurenco na trgu z električno energijo na Sardiniji, in kljub predlogu iz januarja 2007 sklenila, da v tem primeru virtualna elektrarna ne more biti zadostna podlaga, da bi bila pomoč združljiva v prehodnem obdobju po vzpostavitvi virtualne elektrarne in še manj v obdobju pred vzpostavitvijo virtualne elektrarne zaradi razlogov, navedenih v nadaljevanju.

(254) Komisija ne zanika, da se lahko v izjemnih okoliščinah s pravnim sredstvom, ki vključuje „liberalizacijo trga“ (ali v tem primeru boljše strukturni ukrep, namenjen krepitvi konkurence na trgu, ki je še vedno zelo koncentriran, čeprav je pravno odprt za konkurenco), zagotovi podlaga za skladnost državne pomoči. Komisija je v tem posebnem primeru upoštevala naravo težav v zvezi s konkurenčnostjo na trgu z električno energijo na Sardiniji⁽¹¹⁹⁾, vzročno povezavo med temi težavami in pomočjo ter učinkovitost virtualne elektrarne kot korektivnega instrumenta.

(255) Kar zadeva naravo težav v zvezi s konkurenčnostjo na Sardiniji, je treba navesti naslednje. Razlogi za visoke cene na Sardiniji so med drugim nezadostno medsebojno povezovanje, stroškovna struktura lokalnega proizvodnega portfelja in tržna moč dveh glavnih proizvajalcev. Dejstvo, da so elektroenergetske povezave na otoku nezadostne, ni posledica liberalizacije, ampak geografskega položaja otoka. Več držav EU ima otoke, pri čemer imajo skoraj vse države članice otoke z nezadostnimi elektroenergetskimi povezavami ali brez elektroenergetskih povezav. Stroškovna struktura proizvodnega portfelja ni neposredno povezana z načinom delovanja trga z električno energijo ali uveljavljanjem tržne moči prevladujočih nosilcev dejavnosti. Temelji na razpoložljivosti primarnih virov energije ter drugih fizičnih in geografskih omejitvah, ki pogojujejo odločitve proizvodnih podjetij o naložbah. Nazadnje, visoko koncentrirana tržna struktura je verjetno pravilo in ne izjema na otokih. Zato je edina težava v zvezi s konkurenčnostjo, katere obstoj se lahko dokaže, duopol, ker lahko spodbuja prevladujoče nosilce dejavnosti, da določajo visoke cene. Vendar je to le eden od dejavnikov, ki prispeva k visokim cenam na Sardiniji.

⁽¹¹⁸⁾ Virtualna elektrarna ima obliko pogodbe, na podlagi katere je kupec samodejno upravičen, da v primeru pozitivne razlike med ceno, ki se plača proizvajalcem na Sardiniji na dnevnem trgu in izvršilno ceno, pridobi to razliko. Kupec plača prodajalcu premijo, ki je določena s postopkom oddaje naročila, in od prodajalca prejme razliko med ceno na dnevnem trgu in izvršilno ceno, če je ta razlika pozitivna.

⁽¹¹⁹⁾ Komisija je v zvezi s tem upoštevala analizo iz poročil AEEG.

(256) Komisija je preučila tudi vzročno povezavo med ugodnejšimi cenami in pogoji na trgu na Sardiniji. Te cene niso bile nikoli namenjene obravnavi konkurenčnega položaja na Sardiniji, glede na to, da so cene na Sardiniji, ki jih je priglasila Italija, pomenile razbremenitev le za omejen krog odjemalcev, ki so imeli dejansko največjo pogajalsko moč. Italija je sama priznala, da je bil namen cene za družbo Alcoa uskladitev cene, ki jo je plačevala družba Alcoa na Sardiniji, s cenami, zagotovljenimi proizvajalcem aluminija v drugih evropskih državah.

(257) Zadevna pomoč bi lahko okoliščine, ki so nastale zaradi duopola pri proizvodnji, le poslabšala. Alcoa s sistemom kompenzacijskih plačil, ki pomeni zadevni ukrep, ni nameravala izkoristiti svoje moči kot kupec, da bi znižala stroške električne energije, ker je bil interes družbe Alcoa pri pridobivanju električne energije po najnižji ceni izpolnjen s kompenzacijskimi plačili in ne z uporabo pogajalske moči družbe Alcoa na maloprodajnem trgu kot glavnega odjemalca električne energije na Sardiniji. Kompenzacijska plačila lahko z manjšimi spodbudami za družbo Alcoa, da išče druge vire dobave poleg obstoječega nosilca dejavnosti, do neke mere negativno vplivajo na konkurenco na maloprodajnem trgu v škodo vsem odjemalcem električne energije, ker se zdi, da krepijo finančni položaj prvotnega dobavitelja.

(258) Poleg tega se zdi, da pričakovani ugodni vpliv virtualne elektrarne na dejanske konkurenčne pogoje na Sardiniji ni sorazmeren z obsegom in intenzivnostjo odobrene pomoči. Zdi se, da bi bili vplivi tega pravnega sredstva na trg na Sardiniji precej omejeni. Vplivalo bo le na ravnanje prevladujočih nosilcev dejavnosti, glede na to, da finančna virtualna elektrarna, kot je virtualna elektrarna, ki jo je vzpostavila Italija, ne more vplivati na medsebojno povezovanje ali stroške proizvodnje in, za razliko od sporazuma o podizvajanju, ni namenjena spremembi tržne strukture v smislu proizvodne mešanice.

(259) Pomoč izkrivlja konkurenco na trgu primarnega aluminija, medtem ko bo virtualna elektrarna prinesla nekaj izboljšav v smislu konkurence na drugem trgu, tj. sektorju električne energije. Virtualna elektrarna zaradi svoje narave ne more neposredno vplivati na trg aluminija.

6.5.4 Sklepne ugotovitve v zvezi z združljivostjo pomoči (Benečija in Sardinija)

(260) Komisija glede na navedeno meni, da cena, ki se je uporabljala za talilnici družbe Alcoa v Benečiji in na

Sardiniji, ne morejo biti upravičene do nobenega odstopanja iz člena 87 Pogodbe ES. Odstopanja iz člena 87(2) se ne uporabljajo, ker ne gre za pomoč socialnega značaja, ker pomoč ni namenjena za povrnitev škode zaradi naravnih nesreč ali izjemnih dogodkov in ker pomoč ni bila dodeljena za nadomestilo gospodarske škode zaradi delitve Nemčije. Odstopanja iz člena 87(3)(b) in (d) se prav tako ne uporabljajo, ker ukrep ni namenjen pospeševanju izvedbe pomembnega projekta skupnega evropskega interesa ali odpravljanju resne motnje v gospodarstvu države članice ali pospeševanju kulture in ohranjanju kulturne dediščine. Kar zadeva odstopanje v členu 87(3)(a), analiza, izvedena zgoraj v uvodnih izjavah 220 do 240, kaže na to, da cene ni mogoče odobriti kot pomoč za pospeševanje gospodarskega razvoja območij, kjer je življenjska raven izjemno nizka ali kjer je veliko brezposelnosti. Kar zadeva člen 87(3)(c), analiza kaže, da cene, čeprav je povezana z virtualno elektrarno, ni mogoče šteti za združljivo na podlagi navedenega odstopanja (glej zlasti uvodne izjave 216, 217, 241 do 245 in 253 do 259).

(261) Zato je treba podaljšanje veljavnosti ugodnejše cene za družbo Alcoa, ki je bila uvedena s členom 11(11) zakona št. 80/2005 in z odlokom iz leta 2004 (ker bi lahko isti ukrep temeljil na uporabi navedenega odloka v obdobju od januarja 2006 do julija 2007), razglasiti za nezdružljivo s skupnim trgovom.

6.6 Vračilo

(262) V primerih nezakonite pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgovom, je treba v skladu s členom 14(1) Uredbe (ES) št. 659/1999 takoj vzpostaviti neizkrivljeno konkurenco, razen če bi bilo vračilo v nasprotju s splošnim načelom prava Unije.

6.6.1 Upravičena pričakovanja in druga splošna načela prava Skupnosti, ki lahko preprečijo vračilo

6.6.1.1 Upravičena pričakovanja

(263) V skladu z ustaljeno sodno prakso prejemnik pomoči ne more upravičeno pričakovati, da je pomoč zakonita⁽¹²⁰⁾, če je bila pomoč dodeljena brez predhodne priglasitve v skladu s členom 88(3) Pogodbe ES. Skrbno podjetje je popolnoma sposobno ugotoviti, ali se je upošteval postopek priglasitve in ali je pomoč zakonita.

⁽¹²⁰⁾ Sodbe Sodišča v zadevi C-24/95, *Alcan Deutschland*, Recueil 1997, str. I-1591, točke 25, 30 in 31, ter v združenih zadevah C-183/02 P in C-187/02, *Demesa in Territorio histórico de Alava* proti Komisiji, ZOdl. 2004, str. I-10609, točka 45.

- (264) Vendar pa se prejemniku nezakonite pomoči ne prepreči sklicevanje na izjemne okoliščine, na podlagi katerih je upravičeno domneval, da je pomoč zakonita, in je zato zavrnil vračilo te pomoči⁽¹²¹⁾. Na drugi strani je določeno: „če premišljen in dobro poučen gospodarski subjekt lahko predvidi sprejetje ukrepa Skupnosti, ki bo vplival na njegove interese, se na to načelo ne more sklicevati, če je bil ta ukrep sprejet“⁽¹²²⁾.
- (265) Komisija je preučila, ali bi lahko imele družbe zaradi izjemnih okoliščin, ki jih navaja družba Alcoa in so povezane z odločbo *Alumix*, taka upravičena pričakovanja.
- (266) Sodišče je v vseh primerih odločilo, da lahko zakonita pričakovanja temeljijo le na natančnih, brezpogojnih in skladnih zagotovilih institucij Skupnosti, ki so zaradi svoje narave vzrok za upravičeno pričakovanje, da ukrep ni pomoč ali da je ukrep zakonit⁽¹²³⁾.
- (267) Družba Alcoa trdi, da bi se lahko vseeno sklicevala na upravičena pričakovanja, čeprav se sedanja shema ne bi štela za „obstoječo pomoč“, ker se je sklicevala na ugotovite iz odločbe *Alumix*, da ob nakupu družbe *Alumix* pomoči ni bilo, in se je odločila za nadaljnje naložbe v obe talilnici. Družba Alcoa kot precedens prav tako navaja odločbo Komisije o davčnih oprostitvah za jeklarske družbe pri ustanovitvi podjetij v tujini⁽¹²⁴⁾ (glej uvodno izjavo 97 zgoraj).
- (268) V navedeni odločbi Komisije, ki obravnava davčne oprostitve Francije za jeklarske družbe, določb o obstoječi pomoči ni bilo mogoče uporabiti neposredno, ker je pomoč jeklarskemu sektorju določala Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo, ki ne priznava pojma obstoječe pomoči. Komisija je priznala upravičena pričakovanja upravičencev s smiselno uporabo zadevnih določb iz Pogodbe ES in v skladu s tem ni odredila vračila pomoči. Vendar je bila zadeva vsebinsko podobna zadevi *belgijskih centrov za usklajevanje*, ker je Komisija spremenila svojo presojo v zvezi z ukrepom, ki ga je pred tem opredelila kot ukrep, ki ne vključuje pomoči, pri čemer država članica zadevnega ukrepa ni spremenila. Komisija mora zaradi pripomb iz uvodne izjave 210 zavrnil trditev, da se lahko navedena odločba uporabi kot podlaga za priznavanje upravičenih pričakovanj družbe Alcoa.
- (269) Kar zadeva pomembnost, ki jo je družba Alcoa pripisala odločbi *Alumix*, je treba izpostaviti, da bi lahko upravičenec na podlagi te odločbe upravičeno pričakoval, da dogovor o ceni, obravnavan v navedeni odločbi, ni pomenil pomoči le do 31. decembra 2005.
- (270) Vendar nobeno upravičeno pričakovanje ne more temeljiti na odločbi *Alumix* v zvezi s podaljšanjem veljavnosti cene iz člena 11(11) zakona št. 80/2005. Alcoa ne bi mogla upravičeno pričakovati, da bi bil ukrep iz leta 2005, s katerim se je veljavnost cene podaljšala do leta 2010, prav tako samodejno upravičen kot ukrep, ki ne pomeni pomoči. Glede na to, da se je ukrep (a) znatno spremenil in (b) da se je podaljšala njegova veljavnost, bi moral preudaren upravičenec preveriti, ali je pomoč zakonita.
- (271) Neobstoj upravičenih pričakovanj na podlagi odločbe *Alumix* je izrecno potrjen v odstavku 109 sodbe Sodišča.
- (272) Dejstvo, da je družba Alcoa vlagala v italijanska obrata, ne more biti vzrok za upravičena pričakovanja v zvezi z zakonitostjo spremenjenega in podaljšanega dogovora o ceni, glede na to, da je bilo ob odobritvi prvotne cene za družbo Alcoa jasno, da naj bi se ta cena ohranila največ deset let ter da je Alcoa načrtovala svoje naložbe na tej podlagi in ne na podlagi predvidevanja, da veljavnost cene časovno ni omejena.
- (273) Komisija je glede na navedene pripombe ugotovila, da ni bilo izrednih okoliščin, zaradi katerih bi lahko Alcoa upravičeno pričakovala, da je zadevni ukrep zakonit.
- (274) Kar zadeva obrat na Sardiniji, je Komisija prav tako preučila, ali sta lahko dopis iz leta 2007 in poznejši razvoj na podlagi tega dopisa vzrok za upravičena pričakovanja družbe Alcoa.

⁽¹²¹⁾ Sodba Sodišča v zadevi C-5/89, *Nemčija proti Komisiji*, Recueil 1990, str. I-3437, točka 16.

⁽¹²²⁾ Glej sodbe v zadevi C-78/77, *Lühns*, Recueil 1978, str. I-169, točka 6; zadevi C-265/85, *Van den Bergh en Jurgens* proti Komisiji, Recueil 1987, str. I-1155, točka 44; in zadevi T-489/93, *Unifruit Hellas* proti Komisiji, Recueil 1994, str. II-1201, točka 51.

⁽¹²³⁾ Glej sodbe v zadevi C-265/85, *Van den Bergh en Jurgens* proti Komisiji, Recueil 1987, str. I-1155, točka 44; zadevi C-152/88, *Sofrimport* proti Komisiji, Recueil 1990, str. I-2477, točka 26; zadevi T-290/97, *Mehibas Dorátselaan* proti Komisiji, Recueil 2000, str. II-15, točka 59; in zadevi T-223/00, *Kyowa Hakko Kogyo* proti Komisiji, Recueil 2003, str. II-2553, točka 51.

⁽¹²⁴⁾ Glej opombo 50.

(275) V zvezi s tem je treba navesti, da Komisija v dopisu iz leta 2007 ni navedla natančnih in brezpogojnih zagotovil v zvezi s pomenom virtualne elektrarne pri ugotavljanju združljivosti pomoči. V dopisu služb Komisije je bilo le navedeno, da bo „evropski komisar za konkurenco pripravljen predlagati kolegiju postopno in kratko obdobje opuščenja za cene električne energije na Sardiniji“. To besedilo je pomenilo, da bo pozitiven rezultat v vsakem primeru odvisen od tega, ali bo celotna Komisija odobrila osnutek odločbe. Zato dopis iz leta 2007 glede na njegov status (dopis služb Komisije) in vsebino (pogojno zagotovilo) ne more biti vzrok za upravičena pričakovanja take narave, kot jih je priznalo Sodišče.

6.6.1.2 Druga splošna načela prava Unije

(276) Italija in Alcoa nista predložili utemeljitev v zvezi s tem. Vendar je Komisija preverila, ali druga splošna načela prava Unije preprečujejo vračilo v celoti ali delno vračilo.

(277) Kar zadeva obrat v Benečiji, je treba navesti, da vračilo ne krši nobenega splošnega načela prava Unije; Komisija je imela pri odločitvi o sprožitvi postopka resne pomisleke o združljivosti pomoči za obrat v Benečiji, pri se čemer v nadaljevanju postopka vtis, ki ga je dobila družba Alcoa s sprožitvijo preiskave, v nobenem primeru ne bi mogel spremeniti.

(278) Kar zadeva obrat na Sardiniji, je Komisija preučila razmere na podlagi dopisa iz leta 2007 in njihov poznejši razvoj. Kot je navedeno zgoraj v uvodni izjavi 275, v dopisu oddelkov Komisije ni bilo nobenih natančnih in brezpogojnih zagotovil v zvezi s pomenom virtualne elektrarne pri ugotavljanju združljivosti pomoči, ampak je bil dopis omejen na navedbe, da bi komisar za konkurenčnost predlagal kratko obdobje opuščenja za ceno, ki bi jo odobrila Komisija, če bi se Italija takoj odzvala na predlog. Vendar se je zamisel o virtualni elektrarni v nadaljevanju postopka odložila, dokler se ni Italija odločila, da jo bo začela izvajati.

(279) Komisija je kljub temu predlogu, kot je bilo pojasnjeno v uvodnih izjavah 253 do 259 zgoraj, sklenila, da virtualna elektrarna ne bi mogla biti podlaga za odločitev o združljivosti pomoči iz razlogov, ki so povezani z okoljskimi ukrepi, in zaradi splošne narave virtualne elektrarne, tj. razlogov, ki niso povezani z razpravami z Italijo. Kljub temu je to razlog za razmislek, ali bi se lahko z daljšimi pogovori o virtualni elektrarni odpravila

domneva, da mora ocena nezdržljivosti ukrepa nezakonite pomoči nujno pomeniti vračilo zadevne pomoči v celoti.

(280) Ne glede na dejstvo, da preiskava sama po sebi ni bila pretirano dolga (tri leta), Komisija priznava, da se je v tej zadevi preiskava podaljšala zaradi pogovorov v zvezi z uvedbo virtualne elektrarne.

(281) Čeprav so bili pogovori o virtualni elektrarni tako dolgi večinoma zaradi zapoznelega odgovora Italije na predlog, Komisija priznava, da zaradi dolgih razprav o virtualni elektrarni ni bilo mogoče upoštevati načela učinkovitega upravljanja in da so razprave vplivale na ravnanje upravičenca med preiskavo. Zaradi pričakovanja, da bi se lahko zaradi virtualne elektrarne zagotovil ugoden rezultat za obrat na Sardiniji, tj. pričakovanja, ki ga je ustvarila Komisija in se ni pravočasno odpravilo, bi se lahko spremenil način, kako družba Alcoa dojema tveganje za vračilo pomoči obratu na Sardiniji po sprožitvi postopka, kar bi lahko vplivalo na njegovo poslovno strategijo v smislu naložb in lokacije dejavnosti. Če dopisa iz leta 2007 ne bi bilo, bi se lahko družba Alcoa odločila, da ne bo nadaljevala dejavnosti na Sardiniji in tako omejila znesek, ki ga je treba vrniti.

(282) Komisija glede na navedene okoliščine ugotavlja, da je primerno, da se ne zahteva vračilo pomoči za obrat na Sardiniji za obdobje od datuma pošiljanja dopisa, tj. 19. januarja 2007, do datuma tega sklepa.

6.6.2 Količinska opredelitev zneskov, ki jih je treba vrniti

(283) Vse zneske nezdržljive pomoči, ki jih je prejela družba Alcoa v skladu s členom 11(11) zakona št. 80/2005 od 1. januarja 2006 naprej, je treba vrniti z obrestmi v skladu s poglavjem V Uredbe Komisije (ES) št. 794/2004 z dne 21. aprila 2004 o izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES⁽¹²⁵⁾.

(284) Namen vračila je ponovna vzpostavitev konkurenčnega položaja upravičenca pred dodelitvijo nezdržljive pomoči. Zato je treba za količinsko opredelitev zneskov, ki jih je treba vrniti, določiti ceno, ki bi jo morala plačati družba Alcoa na trgu za dobavo električne energije, če se cena ne bi podaljšala.

⁽¹²⁵⁾ UL L 140, 30.4.2004, str. 1.

(285) Kot je navedeno v uvodni izjavi 157, je družba Alcoa sklenila dvostransko pogodbo z družbo ENEL za nominalno ceno, ki približno ustreza standardni ceni, ki jo je zaračunavalo to javno podjetje za električno energijo visoke napetosti. Po mnenju Komisije je to cena, ki bi jo morala plačati družba Alcoa za dobavo električne energije, če ugodnejše cene ne bi bilo. Zato Komisija meni, da je znesek, ki ga je treba vrniti, enak razliki med pogodbeno in ugodnejšo ceno. Ta znesek ustreza kompenzacijskemu prispevku, ki ga je družba prejela v zadevnem obdobju⁽¹²⁶⁾. Enako metodo izračuna je Komisija določila v zadevi *Terni*⁽¹²⁷⁾, ki je neposredno primerljiva s to zadevo.

(286) Komisija je zaradi celovitosti preučila in zavrnila trditve, da bi lahko družba Alcoa s pogajanjem dosegla boljšo ceno pri javnem podjetju, če državne subvencije ne bi bilo, in da mora zato vračilo temeljiti na drugačnem, domnevno realnejšem pragu.

(287) Predvsem Komisija načeloma ne podpira zamisli o uvedbi teoretičnega praga, kadar je na voljo konkreten in primeren prag. Sodišče je v zadevi *Unicredito*⁽¹²⁸⁾ zavrnilo podobno hipotetičen pristop in odločilo, da „vzpostavitev prejšnjega stanja [...] ne pomeni drugačne rekonstrukcije preteklosti glede na take hipotetične elemente, kot so pogosto številne odločitve, ki bi jih udeleženi subjekti lahko sprejeli“.

(288) Zato se je družbo, potem ko je Komisija leta 2004 in leta 2006 sprožila formalni postopek preiskave v zvezi s ceno, pri čemer je morala družba Alcoa zagotoviti garancijo matične družbe za kritje tveganja vračila pomoči, jasno spodbudilo, da s pogajanjem doseže čim boljše pogoje dobave z družbo ENEL. Zato ni nobenih dokazov, da pogodbeno cena, za katero sta se prosto dogovorili družbi Alcoa in ENEL, ne pomeni tržne cene, ki bi jo plačala družba Alcoa, če pomoči ne bi bilo.

7. SKLEPNE UGOTOVITVE

(289) Komisija ugotavlja, da je Italija v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe ES nezakonito izvajala določbe člena 1 odloka predsednika vlade z dne 6. februarja 2004 in člena 11(11) zakonskega odloka 35/05, spremenjenega v zakon z zakonom št. 80/2005, o podaljšanju veljavnosti ugodnejše cene električne energije za družbo Alcoa. Komisija meni, da ukrep, ki pomeni izključno pomoč za tekoče poslovanje, ni upravičen do nobenega odstopanja od splošne prepovedi državne pomoči v skladu s

Pogodbo ES, in je zato nezdružljiv s skupnim trgom. Zato je treba preklicati vsa plačila neplačane pomoči, že izplačano pomoč pa je treba vrniti. Znesek, ki ga je treba vrniti, ustreza seštevku vseh kompenzacijskih sestavnih delov iz izravnalnega sklada za družbo Alcoa. Kar zadeva obrat v Benečiji, to vračilo zajema obdobje od 1. januarja 2006 do datuma sprejetja tega sklepa. Kar zadeva obrat na Sardiniji, vračilo zajema obdobje pred dopisom iz leta 2007, tj. od 1. januarja 2006 do 18. junija 2007 –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Državna pomoč, ki jo Italija od 1. januarja 2006 nezakonito dodeljuje družbi Alcoa Trasformazioni na podlagi člena 1 odločbe predsednika vlade z dne 6. februarja 2004 in člena 11(11) zakona št. 80/2005 v nasprotju s členom 88(3) Pogodbe ES, je nezdružljiva s skupnim trgom. Znesek pomoči se izračuna v skladu z metodo iz uvodne izjave 285 tega sklepa.

Člen 2

1. Italija mora vrniti pomoč iz člena 1, ki jo je izplačala upravičencu. Kar zadeva obrat v Benečiji, vračilo zajema obdobje od 1. januarja 2006 do datuma sprejetja tega sklepa. Kar zadeva obrat na Sardiniji, vračilo zajema obdobje od 1. januarja 2006 do 18. junija 2007.

2. Zneskom, ki jih je treba vrniti, se prištejejo obresti od datuma, ko so bili dani na voljo upravičencu, do datuma njihovega dejanskega vračila.

3. Obresti se izračunajo z obrestnoobrestnim računom v skladu s poglavjem V Uredbe (ES) št. 794/2007 in Uredbe Komisije (ES) št. 271/2008⁽¹²⁹⁾ o spremembi Uredbe (ES) št. 794/2004.

4. Italija prekliche vsa prihodnja plačila pomoči iz člena 1 z začetkom od datuma sprejetja tega sklepa.

Člen 3

1. Povračilo pomoči iz člena 1 se izvede takoj in učinkovito.

2. Italija zagotovi, da se ta sklep izvede v štirih mesecih od datuma njene priglasitve.

⁽¹²⁶⁾ Komisija nima potrebnih podatkov za natančen izračun tega zneska.

⁽¹²⁷⁾ Glej opombo 9. V zadevi *Terni* se je ugodnejša cena, ki se je prav tako podaljšala v skladu s členom 11(11) zakona št. 80/2005, izračunala, financirala in izplačala na zelo podoben način kot za družbo Alcoa (čeprav so imeli upravičenci drugačno končno ceno).

⁽¹²⁸⁾ Sodba Sodišča v zadevi C-148/04, *Unicredito*, ZOdl. 2005, str. I-11137.

⁽¹²⁹⁾ UL L 82, 25.3.2008, str. 1.

Člen 4

1. V dveh mesecih od priglasitve tega sklepa predloži Italija Komisiji naslednje informacije:

- (a) skupni znesek (glavnica in obresti), ki ga mora vrniti upravičenec;
- (b) podroben opis že sprejetih in načrtovanih ukrepov za uskladitev s to odločbo;
- (c) dokumente, ki dokazujejo, da se je od upravičenca zahtevalo vračilo pomoči.

2. Italija obvešča Komisijo o napredku glede sprejetih nacionalnih ukrepov za izvajanje tega sklepa, dokler se vračanje

pomoči iz člena 1 ne konča. Italija takoj predloži vse informacije o že sprejetih in načrtovanih ukrepih za uskladitev s tem sklepom, ki jih zahteva Komisija. Zagotovi tudi podrobne informacije o zneskih pomoči in obrestih za povračilo pomoči, ki jih je upravičenec že povrnil.

Člen 5

Ta sklep je naslovljen na Italijansko republiko.

V Bruslju, 19. novembra 2009

Za Komisijo
Neelie KROES
Članica Komisije

Cena naročnine 2010 (brez DDV, skupaj s stroški pošiljanja z navadno pošto)

Uradni list EU, seriji L + C, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	1 100 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, papirna različica + letni CD-ROM	22 uradnih jezikov EU	1 200 EUR na leto
Uradni list EU, serija L, samo papirna različica	22 uradnih jezikov EU	770 EUR na leto
Uradni list EU, seriji L + C, mesečni zbirni CD-ROM	22 uradnih jezikov EU	400 EUR na leto
Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila), CD-ROM, 2 izdaji na teden	Večjezično: 23 uradnih jezikov EU	300 EUR na leto
Uradni list EU, serija C – natečaj	Jezik(-i) v skladu z natečajem(-i)	50 EUR na leto

Naročilo na *Uradni list Evropske unije*, ki izhaja v uradnih jezikih Evropske unije, je na voljo v 22 jezikovnih različicah. Uradni list je sestavljen iz serije L (Zakonodaja) in serije C (Informacije in objave).

Na vsako jezikovno različico se je treba naročiti posebej.

V skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 920/2005, objavljeno v Uradnem listu L 156 z dne 18. junija 2005, institucije Evropske unije začasno niso obvezane sestavljati in objavljati vseh pravnih aktov v irščini, zato se Uradni list v irskem jeziku objavlja posebej.

Naročilo na Dopolnilo k Uradnemu listu (serija S – razpisi za javna naročila) zajema vseh 23 uradnih jezikovnih različic na enem večjezičnem CD-ROM-u.

Na zahtevo nudi naročilo na *Uradni list Evropske unije* pravico do prejemanja različnih prilog k Uradnemu listu. Naročniki so o objavi prilog obveščeni v „Obvestilu bralcu“, vstavljenem v *Uradni list Evropske unije*.

Format CD-ROM bo leta 2010 nadomeščen s formatom DVD.

Prodaja in naročila

Naročilo na razne plačljive periodične publikacije, kot je naročilo na *Uradni list Evropske unije*, je možno pri naših komercialnih distributerjih. Seznam komercialnih distributerjev je na spletnem naslovu:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sl.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nudi neposreden in brezplačen dostop do prava Evropske unije. To spletišče omogoča pregled *Uradnega lista Evropske unije*, zajema pa tudi pogodbe, zakonodajo, sodno prakso in pripravljalne akte za zakonodajo.

Za boljše poznavanje Evropske unije preglejte spletišče <http://europa.eu>

